

การพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับ
กองทัพมาเลเซีย เพื่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

โดย

พลตรี ธิติชัย เทียนทอง
รองเจ้ากรมยุทธการทหาร กรมยุทธการทหาร
กองบัญชาการกองทัพไทย

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๖๐
ประจำปีการศึกษา พุทธศักราช ๒๕๖๐ - ๒๕๖๑

บทคัดย่อ

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือทางทหาร ระหว่างกองทัพไทยกับ
กองทัพมาเลเซียเพื่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

ลักษณะวิชา การทหาร

ผู้วิจัย พลตรี ธิติชัย เทียนทอง **หลักสูตร** วปอ. **รุ่นที่** ๖๐

กองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย มีความร่วมมือทางทหารกันมาเป็นเวลายาวนาน โดยเฉพาะความร่วมมือในการปราบปรามโจรจีนคอมมิวนิสต์มลายา ทำให้มีความร่วมมือด้านชายแดนที่มีความแน่นแฟ้น มีกลไกความร่วมมือตั้งแต่ระดับชาติจนถึงท้องถิ่นได้แก่ คณะกรรมการชายแดนทั่วไป คณะกรรมการระดับสูง คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค และคณะทำงาน ๖ คณะประกอบด้วย คณะทำงานทางบก คณะทำงานทางทะเล คณะทำงานทางอากาศ คณะทำงานด้านการข่าวและการปฏิบัติการจิตวิทยา คณะทำงานด้านการจัดการชายแดน และคณะทำงานด้านการจัดการภัยพิบัติ ต่อมาได้จัดตั้งคณะกรรมการด้านการฝึกร่วมผสมขึ้นซึ่งบางส่วนเป็นความร่วมมือของฝ่ายพลเรือนด้วย รวมทั้งมีกิจกรรมเรื่องแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำระดับสูงทางทหาร การทูตทหาร แลกเปลี่ยนข่าวกรองและด้านการศึกษา มีการลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา การฝึกร่วมผสม การฝึกผสม การปฏิบัติเพื่อสันติภาพ การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในขณะที่สมาคมอาเซียนที่จัดตั้งเมื่อ ๑๐ ส.ค.๒๕๑๐ ได้มีการขยายสมาชิกภาพและพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี ๒๕๕๘ ซึ่งอาเซียนยังมีปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคง ได้แก่ การแข่งขันกันสร้างอิทธิพลระหว่างจีนกับสหรัฐฯ การอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ปัญหาเส้นเขตแดน การโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร การค้ามนุษย์ การทำประมงผิดกฎหมาย ปัญหายาเสพติด ภัยธรรมชาติและภัยพิบัติต่างๆ รวมทั้งปัญหาความมั่นคงไซเบอร์ การพัฒนาเป็นประชาคมอาเซียนยังคงมีความท้าทายในเรื่องความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา ระบบการปกครอง ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์พิเศษเฉพาะกลุ่มและการเป็นพันธมิตรกับประเทศนอกกลุ่ม ทำให้ระดับความร่วมมือทางทหารของประเทศสมาชิกไม่เท่าเทียมโดยยึดผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก อาเซียนจึงยังไม่สามารถเป็นพันธมิตรทางทหาร ตามแนวคิดความมั่นคงร่วม (Collective Security) ได้ ไทยและมาเลเซียมีความร่วมมือทางทหารในระดับที่ดี สามารถพัฒนาเพื่อเป็นตัวแบบและแกนหลักของอาเซียนได้ในกรอบประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน โดยมีข้อเสนอให้บูรณาการนโยบายความร่วมมือในทุกด้านเพื่อบรรลุผลประโยชน์แห่งชาติ พัฒนาความร่วมมือด้านการแพทย์ทหาร และด้านไซเบอร์ ขับเคลื่อนกลไกความร่วมมือชายแดนให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาการแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ข่าวกรอง วางแผนจัดจังกำลังพลไปแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา เข้าร่วมการฝึกสามฝ่ายกับมาเลเซียและจีนและ เชิญจีนเข้าร่วมการฝึก JCEX THAMAL ซึ่งเป็นการฝึกด้านบรรเทาสาธารณภัยระหว่างไทยกับมาเลเซีย เพื่อสร้างดุลยภาพที่เหมาะสมระหว่างจีนกับสหรัฐฯ ขยายความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้าย และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ เพื่อความมั่นคงในภูมิภาคและควมมีเกียรติและศักดิ์ศรีในเวทีระหว่างประเทศ

ABSTRACT

Title **Development of military cooperation between the Royal Thai Armed Forces and the Malaysian Armed Forces for regional security in ASEAN**

Field **Military**

Name **Maj Gen Thitichai Tiantong Course NDC Class 60**

The Royal Thai Armed Forces and the Malaysian Armed Forces has a longstanding military cooperation, especially in the suppression of Malaya Chinese communists resulting in strong border cooperation. There are mechanisms of cooperation from national to local levels, such as General Border Committee, High Level Committee, Regional Border Committee and 6 working groups namely Land Working Group, Maritime Working Group Air Working Group, Intelligence and Psychology Operations Working Group, Border Management Working Group, and Disaster Management Working Group. Later on, the Joint and Combined Exercise Committee was established. Some of the working groups include civilian partners. Furthermore, there are also exchanges of visits by senior leaders in the Armed Forces, Military Diplomatic Community, as well as intelligence and educational exchanges. There is also Joint Patrol in the Malacca Strait, Joint and Combined Exercises, Combined Training, including Peacekeeping Operations Practices and troubleshooting for the Southern border provinces. The Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) established on August 10, 1967, which expanded its membership and developed into an ASEAN Community in 2015 still faced with security issues such as influencing competition between the People's Republic of China and the United States of America over the ownership claims in the South China Sea, International Terrorism, Maritime Security and National Interests, Boundary Lines, Population Migration, Human Trafficking, Illegal fishing, Drugs Trafficking, Natural Disasters and other Tragedies, including Cyber Security issue. The development of the ASEAN community continues to be a challenge in terms of racial differences, religion, and governance, economic development level, historical background, special affinity and partnership with non-ASEAN member countries, which result in the level of military cooperation among member states being uneven, based on national interests. ASEAN therefore cannot yet become a military ally community in the sense of Collective Security concept. Thailand and Malaysia have maintained good military cooperation which can be developed as a model and core of ASEAN within the framework of the ASEAN Political and Security

Community. It is proposed to integrate cooperation policies in all aspects to achieve national interests, develop military medicine and cyber security cooperation, drive border cooperation mechanism to be more effective, develop exchanges and analysis of intelligence, develop plan to organize the exchanges of education, join the trilateral exercise with Malaysia and China, and inviting China to participate in the Thailand-Malaysia Joint and Combined Exercise (JCEX THAMAL) on humanitarian assistance and disaster relief to create the proper balance between China and the United States, expand cooperation on counter terrorism and peacekeeping operations for regional security as well as recognizable prestige and honour in the international arena.

คำนำ

ประเทศไทยและมาเลเซีย เป็นประเทศสมาชิกก่อตั้งของอาเซียน ที่มีพรมแดนติดต่อกัน และมีความร่วมมือที่ดีมาเป็นเวลานาน เช่น การพัฒนาพื้นที่เขตไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าวไทย (Joint Development Area : JDA) เป็นต้น และยังมีความร่วมมือทางทหารที่มีความใกล้ชิด มีความร่วมมือด้านชายแดนซึ่งมีกลไกที่ชัดเจนและกว้างขวาง รวมทั้งมีกิจกรรมทางทหารที่หลากหลาย ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาร่วมกันเพื่อเป็นการสร้างดุลยภาพที่เหมาะสมด้านความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ และขยายกรอบกิจกรรมความร่วมมือทางทหารจากแบบทวิภาคี เป็นพหุภาคี เพื่อเป็นแกนกลางของอาเซียน หรือเป็นต้นแบบให้กับประเทศอื่นๆ ในการสร้างความร่วมมือด้านมั่นคง และการดำเนินนโยบายต่อประเทศมหาอำนาจเพื่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

ผู้วิจัยหวังว่า ผลงานวิจัยนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและการทำความเข้าใจต่อปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน และปัญหาจากภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อ ซึ่งประเทศสมาชิกจะต้องร่วมกันแก้ปัญหาดังกล่าว โดยความร่วมมือทางทหารจะเป็นแนวทางสำคัญแนวทางหนึ่ง ทั้งนี้ ควรให้มีการพัฒนาความร่วมมือทางทหารของสมาชิกทุกประเทศในกรอบประชาคมการเมือง และความมั่นคงของอาเซียนต่อไป

พลตรี

(อิติชัย เทียนทอง)

นักศึกษาวិทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ ๖๐

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
Abstract	ข
คำนำ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๓
ขอบเขตของการวิจัย	๓
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ข้อจำกัดของการวิจัย	๔
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๔
บทที่ ๒ นโยบาย ยุทธศาสตร์แนวทางแก้ปัญหาคความมั่นคง แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๕
นโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางแก้ปัญหาคความมั่นคง	๕
การพัฒนาจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมอาเซียน	๕
แนวทางการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของประชาคมอาเซียน	๗
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน	๘
ปัญหาด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจ	
นอกภูมิภาคอาเซียน	๑๓
นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๔) ของไทย	๑๖
ร่างยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๘๐) ของไทย	๑๗
แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	๑๙
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๒๔
แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ	๒๖
กรอบแนวคิดของการวิจัย	๒๙
สรุป	๓๐
บทที่ ๓ ความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย	๓๑
การสร้างความร่วมมือด้านชายแดน	๓๒
การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง	๓๔
การทูตฝ่ายทหาร	๓๔

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การแลกเปลี่ยนด้านศึกษา	๓๕
การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา	๓๕
การฝึกพร้อมผสมและการฝึกผสม	๓๖
การแลกเปลี่ยนการเยือนและการประชุมด้านความมั่นคง	๓๘
การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๓๘
การต่อต้านการก่อการร้าย	๓๙
การบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม	๓๙
การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ	๔๑
สรุป	๔๑
บทที่ ๔	
แนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่าง	
กองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย	๔๓
ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางด้านความมั่นคงในภูมิภาค	๔๓
ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของมหาอำนาจต่อภูมิภาคอาเซียน	
และประเทศสมาชิกที่เป็นพันธมิตร	๔๖
ปัจจัยพิจารณาในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางทหาร	
ระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย	๔๘
แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่าง	
ไทยกับมาเลเซีย	๕๓
รูปแบบการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยและ	
กองทัพมาเลเซีย	๕๔
สรุป	๕๕
บทที่ ๕	
สรุปและข้อเสนอแนะ	๕๖
สรุป	๕๖
ข้อเสนอแนะ	๕๘
บรรณานุกรม	๖๑
ภาคผนวก	๖๔
กลไกความร่วมมือด้านชายแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย	๖๕
ประวัติย่อผู้วิจัย	๗๐

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาวะแวดล้อมทางด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ หลังยุคสงครามเย็น มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงจากระบบสองขั้วไปเป็นระบบหลายขั้ว แม้สหรัฐฯ จะยังมีบทบาทหลัก แต่ก็ได้เผชิญกับความท้าทายจากรัสเซีย ทั้งในยุโรปและตะวันออกกลาง ซึ่งรัสเซียได้ส่งกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลซีเรียในการปราบปรามกลุ่มต่อต้านรัฐบาลโดยเฉพาะกลุ่มรัฐอิสลาม (IS) ในขณะที่จีนได้ขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจไปทั่วโลก รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถทางทหารในพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่ได้อำนาจกรรมสิทธิ์ซึ่งทับซ้อนกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม บรูไน ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย ส่วนในคาบสมุทรเกาหลี เกาหลีเหนือยังคงทำทนายสหรัฐฯ และประชาคมนานาชาติด้วยการทดลองอาวุธนิวเคลียร์ และทดสอบการยิงขีปนาวุธระยะไกล นอกจากนี้เครือข่ายก่อการร้ายได้ขยายแนวความคิดและอิทธิพลไปในพื้นที่ต่างๆ ทั้งในยุโรป อเมริกา และเอเชีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้ง กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ภัยคุกคามทางไซเบอร์มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น และจะกลายเป็นมิติใหม่ของการทำสงคราม ซึ่งในอนาคตอาจจะเกิดสงครามเย็นยุคใหม่ โดยใช้สงครามไซเบอร์เป็นเครื่องมือ นอกจากนี้ บทบาทของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ เช่น องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทข้ามชาติ เป็นต้น จะมีมากขึ้น

จากสภาวะการณดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของระเบียบโลก การขยายอิทธิพลและบทบาทของมหาอำนาจ รวมทั้งการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของประเทศต่างๆ ทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงของพลังงานและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประเทศในภูมิภาคต่างๆ ได้รวมตัวกันเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับประเทศมหาอำนาจ สมาคมอาเซียน ซึ่งได้ก่อตั้งขึ้นในปี ๒๕๑๐ ได้มีการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี ๒๕๕๘ แต่ประเทศสมาชิก ยังมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบอบการปกครอง และยังมีประเด็นเรื่องความสัมพันธ์พิเศษเฉพาะกลุ่มของเวียดนาม สปป.ลาว และกัมพูชา การเป็นพันธมิตรทางด้านความมั่นคงกับประเทศมหาอำนาจนอกกลุ่มของไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งทำให้ประเทศมหาอำนาจยังคงมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญในภูมิภาคประชาคมอาเซียน ยังคงมีปัญหาคความมั่นคงประกอบด้วย ปัญหาเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ ปัญหาการเคลื่อนย้ายประชากรแบบไม่ปกติ การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ปัญหาการทำประมงผิดกฎหมาย ปัญหาโจรสลัด ปัญหาก่อการร้ายข้ามชาติ ปัญหาภัยธรรมชาติและภัยพิบัติ ปัญหาหมอกควันข้ามแดน ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ การแก้ปัญหาดังกล่าว ประชาคมอาเซียนได้จัดตั้งประชาคมการเมืองและ

ความมั่นคง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค แก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้โดยสันติวิธีได้จัดทำแผนงาน โดยเน้น ๓ เรื่อง ได้แก่ การมีกฎเกณฑ์ และ ค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก การส่งเสริมความสงบสุขและ รับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคง โดยให้ครอบคลุมความมั่นคงในรูปแบบเดิม และขยาย ความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ให้มีการปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น และสร้างสรรค์กับ ประชาคมโลก โดยอาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาค อย่างไรก็ตาม ประชาคมอาเซียนยังคงมีบทบาท น้อยในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่สมาชิก เช่น กรณีพิพาทปราสาทพระวิหารระหว่างไทยกับ กัมพูชา กรณีพิพาทเรื่องเส้นเขตแดน สปป.ลาวกับกัมพูชา ซึ่งประเทศสมาชิกต้องการแก้ปัญหา แบบทวิภาคี ยังมีความรู้สึกชาตินิยม มีความหวงแหนอธิปไตย ไม่ต้องการให้มีการแทรกแซงจาก ภายนอก ชาติสมาชิกอาเซียนยังคงเน้นปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก

ประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน โดยการ ส่งเสริมความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพ การจัดการภัยพิบัติ ความร่วมมือกับภาคประชาสังคม ในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ การส่งเสริมมาตรการสร้างความไว้วางใจเชื่อใจและการทูต เชิงป้องกันในกรอบการประชุมอาเซียน ว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาค เอเชีย - แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) โดยกองทัพไทยมีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การปกป้องสถาบัน พระมหากษัตริย์ การรักษาผลประโยชน์ของชาติ และการพัฒนาประเทศ กองทัพไทยจึงมีบทบาท โดยตรงในการเชื่อมโยงกับงานด้านความมั่นคงของประชาคมอาเซียน ทั้งนี้เอกสารนโยบาย ความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ระบุว่า ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ชัดเจน ของเส้นเขตแดนทางบก และอาณาเขตทางทะเล การลักลอบขนสิ่งผิดกฎหมายทางทะเล การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัด ชายแดนภาคใต้ การลักลอบค้ายาเสพติด การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ความเสี่ยงจาก ภัยพิบัติตามธรรมชาติ และการโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าว มีทั้งปัญหา ภายในประเทศและปัญหาของภูมิภาคอาเซียน กองทัพไทยจะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินความ ร่วมมือกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้านกลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ โดยเฉพาะความร่วมมือกับ ประเทศมาเลเซียในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การโยกย้าย ถิ่นฐานของประชากรแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบค้ายาเสพติด และการลักลอบขนสิ่งผิดกฎหมายทางทะเล แม้ว่ากองทัพไทยและกองทัพ มาเลเซียมีความร่วมมือทางทหารระหว่างกันเป็นอย่างดี ทั้งการลาดตระเวนร่วมทางบก ทางทะเล และทางอากาศ การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การแลกเปลี่ยนด้าน การศึกษา การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ แต่ทั้งสองประเทศยังสามารถพัฒนาความร่วมมือทางทหาร ให้มากขึ้นได้ทั้งแบบทวิภาคี แบบพหุภาคี หรือในกรอบอาเซียน

เมื่อพิจารณาจากมุมมองสังคมนิยม (The Realist Perspective) แนวคิดเรื่องผลประโยชน์ แห่งชาติ (National Interest) ที่ให้ความสำคัญกับอธิปไตยของชาติ การรักษา

ความมั่นคงร่วมกัน (Cooperative Security) และการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) โดยเฉพาะจีนกับสหรัฐฯ และมีความพร้อมที่จะร่วมมือกับไทย เพื่อจะพัฒนาให้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ต่อไป เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการรักษาความมั่นคง และการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของไทย รวมทั้งการรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ทั้งปัญหาภายในที่มีอยู่ระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาค ตลอดจนกรอบแนวทางในการแก้ปัญหาของประชาคมอาเซียน

๒. เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

๓. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทย และกองทัพมาเลเซีย ซึ่งจะใช้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับประเทศอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

๑. การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาสภาวะแวดล้อมทางด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน เน้นในห้วงหลังยุคสงครามเย็นเป็นต้นมา

๒. จะศึกษาเฉพาะความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งมีกลไกความร่วมมือที่ชัดเจนและมีความพร้อมที่จะพัฒนาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการพรรณนาและศึกษาวิเคราะห์ โดยการรวบรวมและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ ข้อมูลการดำเนินความร่วมมือทางทหาร ระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวมทั้งประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยจากการปฏิบัติงานราชการและการร่วมประชุมกับฝ่ายมาเลเซีย ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งนี้จะใช้ทฤษฎีและแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวทางการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของอาเซียน และแนวทาง SWOT Analysis มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่ผลการวิจัยให้ได้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไป

ข้อจำกัดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เป็นเชิงลึก เพื่อที่จะเสนอแนวทางในการพัฒนาความร่วมมือเฉพาะด้านการทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซียเพื่อเป็นต้นแบบในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอื่นๆ เพื่อรักษาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งประเทศสมาชิกอื่นๆ อาจจะมีข้อจำกัดในเรื่องพันธกรณีที่มีอยู่กับพันธมิตร หรือมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและกรอบนโยบายของรัฐบาลแต่ละประเทศ และหากจะเชื่อมโยงไปสู่ความร่วมมือด้านอื่นๆ เช่น เศรษฐกิจ สังคมจิตวิทยา สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีพลังงาน เป็นต้น จะต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมเป็นกรณีๆ ไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑. ได้ทราบและมีความเข้าใจปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาทั้งระดับประเทศสมาชิก แนวทางแก้ไขระดับภูมิภาค และระดับโลก

๒. ได้ทราบการดำเนินการเรื่องความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

๓. ได้แนวทางในการพัฒนาความร่วมมือทางทหาร ระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย เพื่อเป็นต้นแบบในการเสริมสร้างความร่วมมือกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนอื่นๆ เพื่อรักษาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

บทที่ ๒

นโยบาย ยุทธศาสตร์แนวทางแก้ปัญหาความมั่นคง แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

นโยบาย ยุทธศาสตร์ แนวทางแก้ปัญหาความมั่นคง

การศึกษาเรื่องความร่วมมือทางทหารเพื่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ควรจะทำความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และแนวทางการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของประเทศในภูมิภาคซึ่งได้รวมตัวกันเป็นสมาคมอาเซียนตั้งแต่ยุคสงครามเย็น และได้มีพัฒนาการมาตามลำดับจนเป็นประชาคมอาเซียน รวมทั้งศึกษาปัญหาด้านความมั่นคงในภูมิภาค นโยบาย และยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาความมั่นคง และกรณีการศึกษาเรื่องความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกทั้งในลักษณะทวิภาคี และพหุภาคี ควรศึกษานโยบายและยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงของประเทศนั้นๆ รวมทั้งพันธกรณีระหว่างประเทศที่มีอยู่ เพื่อให้ได้ทราบจุดอ่อน จุดแข็ง ข้อจำกัดและโอกาสที่จะพัฒนาความร่วมมือทางทหารและนำไปสู่การเสริมสร้างความมั่นคงในภูมิภาคต่อไป

การพัฒนาจากสมาคมอาเซียนสู่ประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ สมาคมอาเซียนจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๑๐ โดยผลของปฏิญญากรุงเทพ (The Bangkok Declaration) โดยสมาชิกก่อตั้งมี ๕ ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ส่งเสริมสันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอาเซียนกับประเทศอื่นๆ และองค์การระหว่างประเทศ โดยมีสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation - TAC)^๑ ซึ่งประเทศสมาชิกได้ลงนาม เมื่อ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๑๙ เป็นหลักการพื้นฐานของความร่วมมือและการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศสมาชิก ได้แก่

๑. ให้ความเคารพในเอกราช อำนาจอธิปไตย ความเท่าเทียม บูรณภาพแห่งดินแดน และเอกลักษณ์ของชาติสมาชิก
๒. ชาติสมาชิกปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก การรุกราน และการบังคับขู่เข็ญ

^๑ กระทรวงการต่างประเทศ “Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia” เข้าถึงได้จาก <http://www.mfa.go.th/asean/contents/frles/asean-media-conter-20120203-175739-200288.pdf>

๓. การไม่แทรกแซงกิจการภายในของชาติสมาชิกอื่นๆ
๔. การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธี
๕. การไม่ยอมรับการคุกคามหรือการใช้กำลัง
๖. การให้ความร่วมมือระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาได้มีประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเข้าเป็นสมาชิกเพิ่มเติมได้แก่ บรูไนดารุสซาราม เมื่อวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๗ เวียดนาม เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๒๘ สปป.ลาว และ เมียนมา ในวันที่ ๒๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๐ ส่วนกัมพูชามีความประสงค์จะเข้าเป็นสมาชิกเช่นกัน แต่ถูกเลื่อนออกไปเนื่องจากมีปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองภายใน และต่อมาได้เข้าเป็นสมาชิกเป็นประเทศที่ ๑๐ เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ.๒๕๔๒

การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๙ ที่บาหลี เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๖ ได้มีการลงนามในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน (Declaration of ASEAN Concord II หรือ Bali Concord II) เห็นชอบให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี พ.ศ.๒๕๖๓ (ค.ศ.๒๐๒๐) ซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลักได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน หรือ ASEAN Political - Security Community (APSC) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ASEAN Economic Community (AEC) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ASEAN Socio - Cultural Community (ASCC)

การประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๓ ที่ประเทศสิงคโปร์ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๐ ได้มีการลงนามในกฎบัตรอาเซียน ซึ่งเป็นการวางกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย โดยเฉพาะการขับเคลื่อนรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งกฎบัตรอาเซียนมีวัตถุประสงค์ ทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ มีประชาชนเป็นศูนย์กลางและเคารพกติกาในการทำงานมากขึ้น โดยมีประเด็นที่แสดงถึงความก้าวหน้าของอาเซียน ได้แก่

๑. การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียน
๒. การให้อำนาจเลขาธิการอาเซียนสอดส่องและรายงานการทำตามความตกลงของรัฐสมาชิก
๓. การจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาทต่างๆ ระหว่างประเทศสมาชิก
๔. การให้ผู้นำเป็นผู้ตัดสินว่าจะดำเนินการอย่างไรต่อรัฐผู้ละเมิดพันธกรณีตามกฎหมายอย่างร้ายแรง
๕. การเปิดช่องให้ใช้วิธีการอื่นในการตัดสินใจได้หากไม่มีฉันทามติ
๖. การส่งเสริมการปรึกษาหารือกันระหว่างประเทศสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อผลประโยชน์ร่วม
๗. การเพิ่มบทบาทของประธานอาเซียนให้อาเซียนสามารถตอบสนองต่อสถานการณ์ฉุกเฉินได้อย่างทันท่วงที
๘. การเปิดช่องทางให้อาเซียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับองค์กรภาคประชาสังคมมากขึ้น
๙. การปรับปรุงโครงสร้างองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น ให้มีการประชุมสุดยอดอาเซียน ๒ ครั้งต่อปี จัดตั้งคณะมนตรีเพื่อประสานความร่วมมือในแต่ละ ๓ เสาหลัก

และการมีคณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน ที่กรุงจาการ์ตา เพื่อลดเวลาและค่าใช้จ่ายในการประชุมของอาเซียน เป็นต้น

กฎบัตรอาเซียน มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๑ หลังจากที่มีสมาชิกทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้ให้สัตยาบันและในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ ๑๔ ที่ จ.เพชรบุรี ได้สนับสนุนการรวมตัวและความร่วมมืออย่างรอบด้าน โดยได้ให้ความเห็นชอบเร่งรัดการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนให้เร็วขึ้น ๕ ปี จากปี พ.ศ.๒๕๖๓ (ค.ศ.๒๐๒๐) เป็น พ.ศ.๒๕๕๘ (ค.ศ.๒๐๑๕) เนื่องจากเห็นว่า สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วอาเซียนต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถคงบทบาทนำในภูมิภาคและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

แนวทางการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของประชาคมอาเซียน

สมาคมอาเซียน ได้จัดตั้งขึ้นในยุคสงครามเย็น ซึ่งมีการแพร่กระจายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคและอยู่ในยุคสงครามเวียดนาม ซึ่งมีประเทศมหาอำนาจ ทั้งสหรัฐฯ โซเวียต และจีน เข้ามามีส่วนร่วมทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งการรวมตัวของ ๕ ประเทศ เป็นสมาคมอาเซียน แม้จะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม แต่มีนัยทางด้านความมั่นคงโดยอาเซียนได้จัดทำปฏิญญากำหนดให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นเขตแห่งสันติภาพ เสรีภาพและความเป็นกลาง (Zone of Peace, Freedom and Neutrality - ZOPFAN) ในปี พ.ศ.๒๕๑๔ จัดทำสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation - TAC) เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๙ และจัดทำสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty on the Southeast Asia Nuclear Weapon Free Zone - SEANWFZ) ในปี พ.ศ.๒๕๓๘ และได้ริเริ่มการประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) เพื่อหารือในประเด็นการเมืองและความมั่นคง โดยมุ่งที่จะส่งเสริมความไว้วางใจ ความร่วมมือ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เข้าร่วมและพัฒนาแนวทางการทูตเชิงป้องกัน เพื่อป้องกันการเกิดและขยายความขัดแย้ง

ต่อมาได้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงในประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค ให้ประเทศต่างๆ อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสามารถแก้ปัญหาและความขัดแย้งโดยสันติวิธี ซึ่งได้จัดทำแผนงานเน้นใน ๓ ประการ ได้แก่

๑. การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำ เพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น

๒. ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ครอบคลุมในทุกด้าน ครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม มาตรการสร้างความไว้วางใจและ การระงับข้อพิพาท โดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศ

สมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกันโดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง และขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการก่อการร้ายอาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ เช่น ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ

๓. ให้มีปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลก โดยอาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาคและจะช่วยส่งเสริมเสถียรภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค ได้แก่ กรอบอาเซียน+๓ กับจีน ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ^๒ เป็นต้น

การจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนมีกลไกและเครื่องมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งด้านการเมืองระหว่างรัฐสมาชิกกับรัฐสมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งจะต้องแก้ไขโดยสันติวิธีหรือปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ๆ ซึ่งประเทศใดประเทศหนึ่งไม่สามารถแก้ไขได้โดยลำพัง เช่น การก่อการร้าย การลักลอบค้ายาเสพติด ปัญหาโจรสลัด และอาชญากรรมข้ามชาติ เป็นต้น

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศของสมาชิกกลุ่มอาเซียน

อาเซียนมีสมาชิกเริ่มแรก ๕ ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และสิงคโปร์ ต่อมาได้ขยายสมาชิกเพิ่มขึ้นได้แก่ บรูไน เวียดนาม ลาว เมียนมา และกัมพูชา ตามลำดับ

๑. ประเทศไทย มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับสหรัฐฯ ด้านความมั่นคงมาตั้งแต่มุขหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ โดยเป็น ๑ ใน ๕ ประเทศพันธมิตรของสหรัฐฯ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในขณะที่จีนมีความร่วมมือด้านความมั่นคงที่แน่นแฟ้นกับไทย ในยุคที่เวียดนามรุกรานกัมพูชา ประเทศไทยมีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศสมาชิกเริ่มแรกของอาเซียนทั้ง ๕ ประเทศ แม้ว่า จะมีปัญหาเส้นเขตแดนทางบก และอาณาเขตทางทะเลกับมาเลเซีย รวมทั้งปัญหาการก่อความไม่สงบทั้งปัญหาโจรจีนคอมมิวนิสต์ในอดีต และปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในปัจจุบัน แต่ทั้งสองประเทศ ได้ร่วมมือแก้ปัญหาเป็นอย่างดี เช่น การจัดตั้งพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area - JDA) ในอ่าวไทย เป็นต้น ส่วนปัญหาความขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ลาว และเมียนมา นำไปสู่การใช้กำลังทหารในอดีต แต่ในปัจจุบันความสัมพันธ์ดีขึ้นมาก จะเห็นได้จากการพัฒนาความร่วมมือไทย - กัมพูชา ในเรื่องการค้าชายแดน การสกัดกั้นยาเสพติดตามแนวชายแดน โครงการหมู่บ้านสีขาวเพื่อแก้ปัญหา ยาเสพติด การป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้พยูง การติดตามจับกุมบุคคลที่ผิดกฎหมายแล้วหลบหนีคดี การปลูกป่าอาเซียน การแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรม การสำรวจและจัดทำหลักเขตแดน การพัฒนาพื้นที่ชายแดนให้มีความสงบสุข การพัฒนาความร่วมมือไทย - สปป.ลาว ได้แก่ การสกัดกั้นยาเสพติด แร่งงานผิดกฎหมาย

^๒ กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.eta.or.th/content/1660.html>

การแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรม และกีฬา การเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับ การพัฒนาความร่วมมือไทย - เมียนมา ประกอบด้วย การแลกเปลี่ยนด้านการฝึกศึกษา กีฬา และ วัฒนธรรม โครงการฝึกป่าอาเซียน โครงการหมู่บ้านเข้มแข็งคู่ขนาน เพื่อแก้ปัญหายาเสพติด การเตรียมส่งกลับผู้หนีภัยจากการสู้รบ การจัดทำหลักเขตแดน ความร่วมมือชายแดน การลาดตระเวนร่วม และการปราบปรามการค้ามนุษย์ ส่วนบรูไนและเวียดนามก็มีความสัมพันธ์ที่ดี กับไทยจากการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ด้านความมั่นคงและด้านเศรษฐกิจในระดับโลก ทำให้ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับจีน อินเดีย ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป ออสเตรเลีย เกาหลีใต้ มากขึ้น

ไทยมีความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ ความร่วมมือในการ ลาดตระเวนร่วมทางทะเลและทางอากาศกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ในช่วงแคมเปญการ มีการฝึกผสมกับมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหาร ระดับสูง การแลกเปลี่ยนการศึกษาทางทหาร มีความร่วมมือในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ และได้มี การลงนามในบันทึกความเข้าใจ (MOU) ว่าด้วยการเข้าร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ ระหว่างกองทัพไทย กับ กองทัพสิงคโปร์ ในขณะที่ประเทศอื่นๆ ที่เข้าร่วมการฝึกกำลังดำเนินการ กองทัพไทยมีการฝึกผสมกับ กองทัพสิงคโปร์ในระดับกองพันทหารราบและการฝึกปฏิบัติการพิเศษ รหัส FLASH THUNDER นอกจากนี้กองทัพสิงคโปร์ได้ส่งกำลังพลเข้าทำการฝึกในพื้นที่ค่ายไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ภายใต้ รหัสเครสเซนโด (Crescendo) เป็นประจำทุกปี^๓ ในขณะที่กองทัพเรือไทยได้มีการแลกเปลี่ยนการ เยือนเมืองท่ากับกองทัพเรือเมียนมา กองทัพไทยยังได้เชิญผู้แทนกองทัพประเทศสมาชิกอาเซียนที่ ไม่ได้เข้าร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ ให้เข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก เพื่อแสดงให้เห็นถึงความโปร่งใสและ ลดความหวาดระแวงระหว่างกัน มีการส่งเสริมความร่วมมือทางการแพทย์ทหารกับกัมพูชา ลาว และ เมียนมา รวมทั้งความร่วมมือในการต่อต้านการก่อการร้ายและการฝึกช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและ บรรเทาสาธารณภัยร่วมในพื้นที่ชายแดน นอกจากนี้ ไทยกับเมียนมาและ สปป.ลาว ยังได้พัฒนา ความร่วมมือของกำลังทางอากาศของทั้งสองประเทศ

๒. อินโดนีเซีย เป็นประเทศมุสลิมขนาดใหญ่ที่สุด และเป็นประเทศที่มีประชากร มากที่สุดในอาเซียน เคยมีความขัดแย้งด้านเขตแดนนำไปสู่การเผชิญหน้ากับมาเลเซีย อินโดนีเซีย เคยมีปัญหาการเมืองภายในและปัญหาการแบ่งแยกดินแดน รวมทั้งปัญหาการก่อการร้าย ซึ่งปัจจุบัน ได้คลี่คลายไปแล้ว การเมืองในอินโดนีเซียในปัจจุบันค่อนข้างมีเสถียรภาพและทำให้เศรษฐกิจเติบโตได้ ทำให้คาดการณ์ว่า ในอนาคตระยะยาวจะเป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่ระดับต้นๆ ของโลก อย่างไรก็ตามปัญหาหมอกควันที่เกิดจากการเผาป่าในอินโดนีเซียส่งผลกระทบต่อประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย และไทย

ความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกอาเซียน อินโดนีเซีย มีการแลกเปลี่ยน การซื้อขายเครื่องบินฝึกแบบ MDS - 160 จากมาเลเซีย และเครื่องบินลำเลียงทางทหาร CN - 125 จากอินโดนีเซีย การฝึกผสมทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ และมีการลงนามในบันทึก ความเข้าใจร่วมว่าด้วยการบรรเทาภัยพิบัติกับมาเลเซีย สำหรับสิงคโปร์ได้มีการฝึกปฏิบัติการร่วม

^๓ พล.ท. ฉัตรชัย ถาวรบุตร. “ความจำเป็นและทิศทางในการพัฒนาความร่วมมือด้าน ความมั่นคงของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ในทศวรรษที่ ๕ ของการก่อตั้ง” (เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ๒๕๕๘). หน้า ๗๑

ทางทหาร ระหว่างกันของกำลังทางบก ทางเรือ และทางอากาศ อินโดนีเซียยังได้ลงนามบันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือทางทหารกับฟิลิปปินส์ มีการฝึกร่วมทางทะเล การแลกเปลี่ยนการเยือน การประสานงานในการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ รวมทั้งมีความร่วมมือในเรื่องการพัฒนาเทคโนโลยี อินโดนีเซียได้ฝึกร่วมทางทะเลและทางอากาศกับบรูไน และยังให้ความช่วยเหลือในการฝึกอบรมด้านการทหาร และอาวุธ เช่น การฝึกรบพิเศษ หลักสูตรจู่โจม หลักสูตรกระโดดร่ม รวมทั้งฝึกการต่อต้านการก่อการร้ายให้กับกองทัพกัมพูชา อินโดนีเซียมีความต้องการที่จะพัฒนาความร่วมมือทางทหารกับมาเลเซียให้มากขึ้นในอนาคต

๓. มาเลเซีย เป็นประเทศมีลักษณะที่เป็นพหุสังคมอย่างชัดเจน ประกอบด้วย ๓ เชื้อชาติหลัก ได้แก่ มาเลย์ จีน และอินเดีย ในด้านความมั่นคง มาเลเซียยึดมั่นในพันธกรณีต่อสมาชิก ความตกลงด้านการป้องกันประเทศระหว่างสมาชิก ๕ ประเทศ (Five Power Defense Arrangements - FPDA)^๔ ซึ่งประกอบด้วย อังกฤษ ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งมีวัตถุประสงค์ ที่จะปรึกษารือกัน เมื่อประเทศสมาชิกเผชิญกับภัยคุกคามด้านการทหาร มาเลเซียมีบทบาทสำคัญต่อการแก้ปัญหาจังหวัดชายภาคใต้ของไทย แต่มาเลเซียยังให้ความร่วมมือกับไทยอย่างจำกัดโดยมองว่าเป็นปัญหาภายในของไทย มาเลเซียมีนโยบายที่จะสร้างสมดุลในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจต่างๆ ทั้งสหรัฐฯ จีน และรัสเซีย ในขณะเดียวกัน มาเลเซียเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้อ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ขัดแย้งในทะเลจีนใต้^๕ แต่มาเลเซียจะหลีกเลี่ยงไม่ปะทะกับจีน จะรักษามิตรภาพและทำการค้ากับจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีทั้งอำนาจทางการเมืองและเศรษฐกิจ

ด้านความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกกลุ่มอาเซียน มาเลเซียมีการฝึกผสมกับสิงคโปร์ภายใต้กรอบภาคีความตกลงป้องกันร่วม ๕ ชาติ เป็นประจำทุกปีและฝึกผสมกับอินโดนีเซีย ทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ ได้ปฏิบัติการลาดตระเวนร่วมทางทะเลกับฟิลิปปินส์ รวมทั้งมีการฝึกร่วมทางทะเลภายใต้ รหัสการฝึก “EX MAZPHI” นอกจากนั้นมาเลเซียได้มีการฝึกผสมทั้งทางบกและทางทะเลกับบรูไน มาเลเซียได้ให้การฝึกอบรมแก่ทหารกองทัพกัมพูชา และได้มีการฝึกผสมทางทะเลกับกองทัพกัมพูชา กองทัพมาเลเซีย มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหารระดับสูง มีการแลกเปลี่ยนการศึกษาทางทหาร รวมทั้งมีการฝึกร่วมผสมและฝึกผสมกับกองทัพไทยทุกเหล่าทัพอย่างต่อเนื่อง

๔. ฟิลิปปินส์ เป็น ๑ ใน ๕ ประเทศ ที่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ในภาคพื้นเอเชียแปซิฟิก ซึ่งประกอบด้วย ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ ออสเตรเลีย ฟิลิปปินส์ และไทย ฟิลิปปินส์เป็นหนึ่งในประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์เหนือหมู่เกาะในทะเลจีนใต้ ซึ่งเคยเผชิญหน้ากับจีนด้วยกำลังทหารและฟิลิปปินส์ได้ยื่นเรื่องต่ออนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศที่กรุง Hague ซึ่งได้มีคำตัดสินให้ฟิลิปปินส์เป็นผู้ชนะ แต่จีนได้ปฏิเสธที่จะไม่เข้าร่วมต่อสู่อันตติมาตั้งแต่ต้น จีนเป็นประเทศคู่ค้าอันดับหนึ่งของกลุ่มประเทศ

^๔ “Malaysia’s National Defence Policy”.(ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.mod.gov.my/images/mindef/lain-lain/ndp.pdf : Page 15

^๕ จรัญ มะลูลีม. “ตะโตะ ศรี มหุริ โมฮัมมัด ตอนที่ ๗ กลับมานั่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง”. มติชนสุดสัปดาห์. ปีที่ ๓๘ (ฉบับที่ ๑๙๘๒) ประจำวันที่ ๑๐ - ๑๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๕๖๑. หน้า ๔๘.

อาเซียนมาเป็นระยะเวลายาวนาน หากข้อพิพาทดังกล่าวไม่สามารถหาทางออกร่วมกันได้ หรือทางออกนั้นไม่สามารถทำให้เกิด Comfort Level ระหว่างประเทศคู่พิพาทได้ การลงทุนและการค้าที่อาเซียนเคยได้รับเม็ดเงินจำนวนมากจากจีน อาจจะได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ แต่ต่อมาสถานการณ์ได้คลี่คลายลง ฟิลิปปินส์ได้มีการเจรจาหรือกับจีนมากขึ้น ในขณะที่ฟิลิปปินส์ยังเผชิญกับปัญหาก่อการร้ายภายในประเทศ ซึ่งเป็นเครือข่ายของกลุ่ม IS ทางภาคใต้ ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องส่งกำลังทหารจำนวนมากเข้าปราบปราม ประเทศฟิลิปปินส์เคยมีปัญหาคความขัดแย้งกับมาเลเซียและอินโดนีเซียในเรื่องเส้นเขตแดน แต่ฟิลิปปินส์ มีความสัมพันธ์อันดีกับประเทศไทย

ฟิลิปปินส์ได้มีการฝึกผสมกับอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ และปฏิบัติการลาดตระเวนร่วมกับประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย และเข้าร่วมการฝึกร่วมผสมกับไทยในการฝึกคอบร้าโกลด์ในส่วนของฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ และยังได้เชิญผู้แทนจากกองทัพไทยเข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก Balikatan ซึ่งฟิลิปปินส์ได้ทำการฝึกร่วมกับสหรัฐฯ นอกจากนี้รัฐบาลไทยได้มอบเครื่องบินโจมตีแบบ ๕ (OV 10 C) ของกองทัพอากาศ จำนวน ๘ เครื่อง ให้กับฟิลิปปินส์

๕. สิงคโปร์ เป็นประเทศขนาดเล็ก แต่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงในด้านความมั่นคงสิงคโปร์ เป็นสมาชิกความตกลงด้านการป้องกันประเทศระหว่างสมาชิก ๕ ประเทศ (Five Power Defense Arrangements - FPDA) และมีความใกล้ชิดทางทหารกับสหรัฐฯ มีการฝึกร่วม/ผสมกับกองทัพสหรัฐฯ อย่างสม่ำเสมอ ในขณะที่สิงคโปร์มีความร่วมมือทางเศรษฐกิจกับจีนมากขึ้น เช่น การลงทุนสร้างนิคมอุตสาหกรรมจูโจว ในจีน ซึ่งกลายเป็นแบบอย่างของการพัฒนาเมืองและอุตสาหกรรมในเวลาต่อมา

ด้านความร่วมมือทางทหารกับสมาชิกอาเซียน สิงคโปร์ มีความร่วมมือทางทหารกับมาเลเซียภายใต้กรอบความร่วมมือ ๕ ชาติ (FPDA) ซึ่งมีการฝึกร่วมผสมกันเป็นประจำทุกปี และสิงคโปร์ได้เข้าร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์เพิ่มเติมเป็นชาติแรก เมื่อมีการขยายรูปแบบการฝึกจากทวิภาคี เป็นพหุภาคี นอกจากนั้นกองทัพสิงคโปร์มีการฝึกร่วมผสมกับกองทัพไทยเป็นประจำทุกปี และยังได้ นำกำลังพลของ ทบ.สิงคโปร์ เข้าการฝึก ณ ค่ายไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี สิงคโปร์ได้มีการฝึกผสมกับกองทัพอินโดนีเซีย กองทัพบรูไน และเข้าร่วมลาดตระเวน ทั้งทางอากาศและทางทะเลในช่องแคบมะละกา นอกจากนั้นยังได้สนับสนุนการฝึกอบรมกับกำลังพลของกองทัพกัมพูชา

๖. บรูไนดารุสซาลาม เป็นประเทศขนาดเล็ก มีรายได้หลักจากการส่งออกน้ำมัน บรูไนจึงใช้กลไกพหุภาคีทั้งระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติเป็นการเพิ่มอำนาจต่อรองในเวทีระหว่างประเทศ โดยใช้อาเซียนเป็นเสาหลัก บรูไนต้องการเป็นมิตรกับทุกประเทศ โดยเฉพาะมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น สหรัฐฯ ญี่ปุ่น จีน และประเทศตะวันออกกลาง รวมทั้งเพื่อนบ้านในอาเซียน บรูไนได้มีความร่วมมือทางทหารกับประเทศต่างๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการป้องกันประเทศ บรูไนได้มีความร่วมมือทางทหารกับสิงคโปร์อย่างใกล้ชิด โดยมีการฝึกร่วมกัน ทั้งทางบก ทางเรือ และทางอากาศ สิงคโปร์ได้สร้างค่ายฝึกรบพิเศษขนาดใหญ่ไว้ที่จังหวัด TEM BURONU ของบรูไน และกองทัพบรูไน ได้ส่งนักบินไปฝึกที่สิงคโปร์ รวมทั้งมีการฝึกร่วมของทหารราบ นอกจากนี้ยังได้มีการฝึกผสมกับกองทัพอินโดนีเซีย กองทัพมาเลเซีย และยังสามารถเป็นเจ้าภาพจัดการฝึกช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ธรรมและบรรเทาสาธารณภัย โดยเชิญสมาชิกอาเซียนและมิตรประเทศเข้าร่วมการฝึก

๗. เวียดนาม เป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์พิเศษกับลาว กัมพูชา และมีความใกล้ชิดกับ รัสเซีย อินเดีย จากการที่เวียดนามได้อ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะต่างๆ ในทะเลจีนใต้ ทำให้มีความขัดแย้ง และเผชิญหน้ากับจีน เวียดนามจึงหันกลับไปมีความสัมพันธ์ด้านการทหารและด้านเศรษฐกิจกับ สหรัฐฯ มากขึ้น การที่เวียดนามมีรัฐบาลที่มีเสถียรภาพ มีนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจที่ชัดเจน และมีความเชื่อมั่นในเรื่องของความเอาจริงเอาจังในการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบ มีการเสริมสร้างธรรมาภิบาล ทำให้สามารถดึงดูดเงินลงทุนเข้าเวียดนามได้มากขึ้น โดยมีสิงคโปร์ ไต้หวัน และ เกาหลีใต้เป็นผู้ลงทุนลำดับต้นๆ

ด้านการทหาร เวียดนามจะมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับ สปป.ลาว และกัมพูชา อย่างมาก เนื่องจากร่วมกันต่อสู้กับกองทัพสหรัฐอเมริกา ในยุคสงครามเวียดนาม ต่อมาเวียดนาม เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนและมีความร่วมมือกับสมาชิกอาเซียนมากขึ้น เนื่องจากมีความขัดแย้งกับจีน ในปัญหาอ้างสิทธิ์เหนือหมู่เกาะทะเลจีนใต้ เวียดนามได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำระดับสูง ของกองทัพ และผู้นำทางทหารระดับยุทธวิธี การแลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตทหาร รวมทั้งการส่งกำลังพล เข้ารับการศึกษอบรมทางทหาร ในประเทศสมาชิกอาเซียน

๘. สปป.ลาว เป็นประเทศที่ไม่มีทางออกทะเล มีภูมิประเทศเป็นป่าเขา เหมาะที่จะเป็น แหล่งผลิตกระแสไฟฟ้าส่งออกขายให้ประเทศเพื่อนบ้าน และต้องการที่จะเป็นเส้นทางเชื่อมต่อ ด้านคมนาคมขนส่ง และโลจิสติกส์กับประเทศในภูมิภาคอาเซียนและจีน เนื่องจาก สปป.ลาว ต้องการที่จะพัฒนาประเทศให้ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีมากขึ้น เปิดรับการลงทุนจากประเทศต่างๆ โดยเฉพาะจาก จีน เวียดนามและไทย ลาวมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเวียดนาม ในขณะที่ยังมีปัญหา เส้นเขตแดนกับไทยและเคยมีความหวาดระแวงในเรื่องความเคลื่อนไหวขบวนการต่อต้านลาวในไทย แต่ความหวาดระแวงดังกล่าวได้ลดลงอย่างมาก หลังจากที่รัฐบาลไทยได้ช่วยส่งกลับชาวม้งลาว จากบ้านห้วยน้ำขาว จังหวัดเพชรบูรณ์ไปยัง สปป.ลาว และมีความสัมพันธ์ที่ดีโดยมีความร่วมมือ ด้านการต่อต้านยาเสพติดมากขึ้น และฝ่ายไทยยังได้ส่งกำลังพลไปให้ความช่วยเหลือกรณีเครื่องบิน สายการบินลาวตกในแม่น้ำโขงในแขวงจำปาสักและกรณีเชียนเซเปียน - เซิน้ำน้อย ในแขวงอัตตะปือแตก ในส่วนของกัมพูชา แม้ว่าจะมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด แต่มีก็ปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนระหว่างกัน จนถึงขั้นเตรียมการใช้กำลังทหาร แต่ทั้งสองฝ่ายก็สามารถเจรจาผ่อนคลายนความขัดแย้งลงได้

ความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกอาเซียน สปป.ลาว จะมีการแลกเปลี่ยน การเยือนของผู้นำทางทหารระดับสูง และเข้าร่วมกิจกรรมทางทหารต่างๆ ในกรอบของอาเซียน แต่ สปป.ลาว มีความสัมพันธ์พิเศษกับเวียดนาม ซึ่งได้มีการลงนามในสนธิสัญญามิตรภาพและความร่วมมือทางทหาร โดยเวียดนามให้ความช่วยเหลือด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ และการฝึก ศึกษาของทหาร สปป.ลาว ด้วย

๙. เมียนมา มีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์อยู่ระหว่างประเทศมหาอำนาจ ได้แก่ จีนและอินเดีย จึงต้องมีความระมัดระวังในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ นอกจากนั้นยังถูกกดดันจากโลกตะวันตก ในประเด็นเรื่องละเมิดสิทธิมนุษยชนในรัฐยะไข่ ซึ่งทำให้กลุ่มชาติพันธุ์ชาวมุสลิมในรัฐดังกล่าว ซึ่งเมียนมาเรียกว่า ชาวเบงกาลี อพยพลี้ภัยไปยังประเทศบังกลาเทศ และบางส่วนได้อพยพทางเรือ ไปยังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยเฉพาะมาเลเซีย และอินโดนีเซีย โดยใช้ไทยเป็นทางผ่าน ซึ่งมาเลเซีย ได้เรียกร้องให้เมียนมาแก้ปัญหาดังกล่าว เมียนมาเป็นประเทศที่มีความมั่งคั่งทางทรัพยากรธรรมชาติ

ทำให้มีหลายประเทศสนใจ เข้ามาลงทุน แต่เมียนมามีดำเนินนโยบายการค้าเสรีกับประเทศที่แทรกแซงกิจการภายในของเมียนมา เช่น จีน รัสเซีย อินเดีย และประเทศในกลุ่มอาเซียน เป็นต้น ทั้งนี้เมียนมามีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับไทยและมีแรงงานเมียนมาจำนวนมากทำงานในประเทศไทย

ความร่วมมือทางทหารกับสมาชิกอาเซียน เมียนมายังมีความร่วมมือน้อย เนื่องจากมีปัญหาความมั่นคงภายในกับชนกลุ่มน้อย ส่วนใหญ่จะเป็นการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้ในระดับสูง การแลกเปลี่ยนข่าวสาร การจัดผู้ช่วยทูตทหาร เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตามกองทัพเมียนมามีความสัมพันธ์และความร่วมมืออันดีกับกองทัพไทย โดยได้จัดส่งกำลังพลมาอบรมในเรื่องการพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศไทย และดูงานศูนย์ฝึกบรรเทาสาธารณภัยของหน่วยบัญชาการทหารพัฒนากองทัพไทย รวมทั้งได้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้วย

๑๐. กัมพูชา มีปัญหาขัดแย้งเรื่องเส้นเขตแดนกับไทย โดยเฉพาะประเด็นเขาพระวิหาร จนมีการนำเรื่องเข้าสู่การพิจารณาของศาลโลกอีกครั้ง และยังมีปัญหาเส้นเขตแดนกับลาวด้วย กัมพูชามีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับจีนมากขึ้น เนื่องจากต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจและการทหารจากจีนโดยสนับสนุนนโยบายจีนเดียวอย่างแข็งขัน และร่วมมือกับจีนในการส่งกลับชาวอุยกูร์ รวมทั้งการอยู่ข้างจีนกรณีความขัดแย้งในการอ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ ระหว่างจีนกับประเทศสมาชิกอาเซียนทำให้จีนตอบสนองด้วยการให้ความช่วยเหลือทั้งทางเศรษฐกิจและการทหารแก่กัมพูชา ทำให้กองทัพกัมพูชามีอาวุธยุทโธปกรณ์สมัยใหม่มากขึ้น ผู้นำกองทัพมีความมั่นใจในการใช้กำลังมากขึ้น การที่จีนมีอิทธิพลต่อกัมพูชามากขึ้น สร้างความไม่พอใจต่อสหรัฐฯ และประเทศในภูมิภาคที่ขัดแย้งกับจีน

ความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกอาเซียน กัมพูชา จะมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหารระดับสูง การแลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตทหาร มีการฝึกผสมกับกองทัพมาเลเซีย และกองทัพไทยได้ส่งกำลังพลไปเข้ารับการศึกษาในประเทศไทย แต่กัมพูชาก็ยังมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับเวียดนาม ในขณะที่รับการช่วยเหลือทางทหารจากจีน และได้ริเริ่มการฝึกผสมกับจีนมากขึ้น

ปัญหาด้านความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคอาเซียน

ปัญหาด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคมาเกี่ยวข้องประกอบด้วยปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความมั่นคงทางทะเล และการแข่งขันสร้างอิทธิพลในภูมิภาคของประเทศมหาอำนาจโดยเฉพาะจีนกับสหรัฐฯ

๑. ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ ตามที่ประเทศจีน ใต้หวัน และประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ต่างอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่บางส่วนในทะเลจีนใต้ นำไปสู่ความขัดแย้งกันถึงขั้นมีการเผชิญหน้ากันด้วยกำลังโดยเฉพาะจีนกับเวียดนาม และจีนกับฟิลิปปินส์ ซึ่งนำไปสู่การพิจารณาโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ที่มีคำวินิจฉัยเมื่อ ๑๒ ก.ค.๕๙ ได้ปฏิเสธการอ้างกรรมสิทธิ์ของจีนเหนือพื้นที่ ๓.๕ ล้านตารางกิโลเมตร ในทะเลจีน ซึ่งรัฐบาลจีนประกาศไม่ยอมรับและยืนยันกรานที่จะไม่ปฏิบัติตาม ส่งผลให้เกิดความขัดแย้งยังคงยืดเยื้อต่อไป ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ทะเลจีนใต้มีทรัพยากรทั้งด้านการประมง และน้ำมันรวมทั้งก๊าซธรรมชาติจำนวนมาก จะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของประเทศที่ได้ครอบครอง นอกจากนี้ยังเป็นเส้นทางคมนาคมหลักทางทะเล ในการลำเลียงสินค้าและพลังงาน รวมทั้งยังมีความสำคัญ

ในการลำเลียงทางยุทธศาสตร์ของประเทศมหาอำนาจ โดยเฉพาะสหรัฐฯ เนื่องจากเป็นเส้นทางที่สั้นที่สุดในการเคลื่อนย้ายกำลังทางเรือระหว่างมหาสมุทรแปซิฟิกและมหาสมุทรอินเดีย ดังนั้นสหรัฐฯ จึงไม่เห็นด้วยและยืนยันในเรื่องเสรีภาพในการเดินเรือและการเดินอากาศ โดยส่งเรือและอากาศยานเข้าไปในพื้นที่ทะเลจีนใต้อย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เดียวกันประเทศที่เป็นรัฐชายฝั่งจะรู้สึกว่าเป็นภัยต่อความมั่นคง หากมีประเทศใดประเทศหนึ่งครอบครองพื้นที่ดังกล่าวทั้งหมด

๒. ปัญหาการก่อการร้าย เป็นปัญหาที่ไม่อาจจะแยกเป็นเอกเทศจากปัญหาอื่นๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมจิตวิทยา ซึ่งความร้นแค้น การถูกเอารัดเอาเปรียบ ความคับข้องใจ อาจเป็นรากเหง้าของปัญหา สำหรับภูมิภาคอาเซียนประเทศสมาชิกส่วนใหญ่จะเป็นเพียงแหล่งพักพิง ซ่องสุม แหล่งจัดหาหรือขนส่งอาวุธ แต่ในบางประเทศยังมีเครือข่ายกลุ่มก่อการร้ายอยู่ เช่น กลุ่มอาบูไซยาฟ และกลุ่มมาอูเต้ ในฟิลิปปินส์ ซึ่งเป็นเครือข่ายของกลุ่มไอเอส ซึ่งได้นำกำลังเข้ายึดเมืองมาราวิ ในเกาะมินดาเนา ทำให้รัฐบาลฟิลิปปินส์ ต้องส่งกำลังเข้าปราบปรามอย่างรุนแรง^๖ โดยสหรัฐฯให้การสนับสนุน ในอินโดนีเซีย มีกลุ่มเจมาห์ อิสลามียา หรือ เจไอ ซึ่งมีเครือข่ายอยู่ทางตอนใต้ของฟิลิปปินส์และในมาเลเซียด้วย นอกจากนี้กลุ่มเจไอยังมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอัลกออิดะห์ด้วย ซึ่งกลุ่มเจไอได้ก่อเหตุรุนแรงในอินโดนีเซียหลายครั้ง

หลังเหตุการณ์ก่อวินาศกรรมครั้งใหญ่ในสหรัฐฯ โดยกลุ่มก่อการร้ายเมื่อ ๑๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๔๔ สหรัฐฯ ได้ให้ความสำคัญกับการต่อสู้ปราบปรามการก่อการร้ายทั่วโลก ซึ่งในภูมิภาคอาเซียน สหรัฐฯ ได้จัดทำปฏิญญาร่วมสหรัฐฯ - อาเซียนเพื่อความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ.๒๕๔๕ นอกจากนี้รัฐบาลจีน ซึ่งมีความขัดแย้งกับกลุ่มต่อต้านชาวมุสลิมอุยกูร์ ในแคว้นซินเจียง ได้เจรจากับสหรัฐฯ ที่ต้องการปราบปรามการก่อการร้ายทั่วโลก ขึ้นบัญชีองค์กรปลดปล่อยเตอร์กิสถานตะวันออก (ETIM) ที่ต่อสู้เพื่อต้องการแบ่งแยกดินแดนตั้งรัฐของตนเองเป็นขบวนการก่อการร้ายสากล จากความขัดแย้งดังกล่าว ทำให้รัฐบาลจีนกดดันประเทศสมาชิกอาเซียนส่งตัวชาวมุสลิมอุยกูร์ที่ทางการจีนต้องการตัวให้จีน หากเดินทางเข้าประเทศนั้นๆ ทำให้ประเทศในโลกมุสลิม โดยเฉพาะตุรกีไม่พอใจ รวมทั้งองค์กรด้านสิทธิมนุษยชนและสหรัฐฯ ด้วย

จากการที่กลุ่มไอเอส ในตะวันออกกลางถูกปราบปรามในประเทศอิรัก โดยความช่วยเหลือจากสหรัฐฯ และพันธมิตร และในประเทศซีเรียโดยความช่วยเหลือจากรัสเซียและอิหร่าน ทำให้อ่อนกำลังลงซึ่งการประชุม Moscow Conference on International Security ๒018 ณ กรุงมอสโก สหพันธรัฐรัสเซีย เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติรัสเซียระบุว่า กลุ่มไอเอสได้มีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีและขยายพื้นที่ปฏิบัติการใหม่ๆ เพื่อแสวงหาแนวร่วมและชักชวนผู้ก่อการร้ายรุ่นใหม่เข้าร่วมปฏิบัติการ จึงเป็นภัยคุกคามที่ประเทศหนึ่งประเทศใดไม่สามารถแก้ปัญหาได้โดยลำพัง จึงจำเป็นต้องประสานการปฏิบัติและร่วมมือกัน ดังนั้นปัญหาการก่อการร้ายจึงอาจส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากมีประชาชนจำนวนหนึ่งจากมาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์และฟิลิปปินส์ เข้าร่วมปฏิบัติการหรือเป็นเครือข่ายสนับสนุนกลุ่มไอเอส

^๖ กรุงเทพธุรกิจ. “กลุ่มก่อการร้ายบุกยึดเมืองฟิลิปปินส์”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.bangkokbiznews/detail/75628. 2561.

๓. ปัญหาความมั่นคงทางทะเล ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตั้งอยู่ระหว่าง มหาสมุทรแปซิฟิกกับมหาสมุทรอินเดีย มีจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการเดินเรือได้แก่ ช่องแคบมะละกา สิงคโปร์ ซุนดา และลอมบอก ทั้งยังมั่งคั่งด้วยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ทั้งการประมงจับปลา น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และแร่ธาตุต่างๆ ในขณะที่เดียวกันก็มีปัญหาด้านความมั่นคงทางทะเล^๗ ได้แก่ การอ้างเขตแดนทางทะเลทับซ้อนกัน การลักลอบกระทำผิดกฎหมาย โจรสลัด การก่อการร้าย เป็นต้น ทำให้ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคร่วมมือกันในการแก้ปัญหาความมั่นคงในทะเล เช่น การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกาทั้งทางเรือและทางอากาศ ของรัฐชายฝั่ง ได้แก่ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย และไทย การแลกเปลี่ยนข่าวสารโดยศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารตามความตกลง ว่าด้วยความร่วมมือระดับภูมิภาค เพื่อต่อต้านการกระทำอันเป็นโจรสลัดและการปล้นเรือ โดยใช้อาวูธในเอเชีย หรือ RECAAP ISC (Regional Cooperation Agreement on Combating Piracy and Armed Robbery against ships in Asia Information Sharing Centre)^๘ ซึ่งมีสมาชิก ๒๐ ประเทศ รวมถึง สหรัฐฯ จีน ญี่ปุ่น และออสเตรเลียด้วย นอกจากนี้สิงคโปร์ยังเป็นเจ้าภาพหลัก ในการจัดตั้งศูนย์บูรณาการข้อมูลข่าวสารทางทะเล (The Information Fusion Centre - IFC)

จากความสำคัญของการเป็นเส้นทางเดินเรือและความมั่งคั่งของทรัพยากรธรรมชาติ ทางทะเลของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคโดยเฉพาะสหรัฐฯ พยายามรักษาอิทธิพลในภูมิภาค เช่น การลาดตระเวนทั้งทางเรือและทางอากาศในน่านน้ำสากล การฝึกร่วมผสมกับมิตรประเทศทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งให้ความช่วยเหลือทางทหาร แก่มิตรประเทศในภูมิภาค เป็นต้น ในขณะที่จีนได้ขยายอำนาจทางทะเลไปในทะเลจีนใต้ โดยการอ้างกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ทะเลจีนใต้ การสร้างฐานปฏิบัติการและการฝึกซ้อมทางทหาร และยังได้ทำการฝึกร่วมผสมกับประเทศในภูมิภาคในเรื่องการรักษาความมั่นคงในทะเล และให้ความช่วยเหลือทางทหารกับประเทศในภูมิภาคเช่นเดียวกับสหรัฐฯ

๔. ปัญหาการแข่งขันสร้างอิทธิพลในภูมิภาค ตามที่จีนได้ริเริ่มและผลักดันนโยบาย One Belt One Road เพื่อเชื่อมโยงจีนกับภูมิภาคต่างๆ ทั้งทางบกและทางทะเล ครอบคลุมภูมิภาค อาเซียน เอเชียใต้ เอเชียกลาง จนถึงตะวันออกกลาง แอฟริกา และยุโรป ซึ่งครอบคลุมทั้งมิติ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญในเชิงยุทธศาสตร์เพื่อหาแนวร่วมในการ คานอำนาจกับสหรัฐฯ เนื่องจากจีนมีการเติบโตทางเศรษฐกิจสูงและมีอิทธิพลทางเศรษฐกิจในหลาย ภูมิภาค รวมทั้ง ได้ขยายอำนาจทางทะเลมายังทะเลจีนใต้ ในขณะที่สหรัฐฯ ได้มีแนวคิด อินโด - แปซิฟิก เพื่อเชื่อมโยงเอเชียแปซิฟิกกับอินเดียเข้าด้วยกัน ทำให้อินเดียมีบทบาทมากขึ้น ซึ่ง อินเดียมองจีนในฐานะประเทศเพื่อนบ้านที่มีทั้งผลประโยชน์และความท้าทาย ซึ่งเคยมีความขัดแย้ง เรื่องพรมแดนกันมาในอดีต อินเดียมีความกังวลต่อการขยายอิทธิพลของจีนในมหาสมุทรอินเดียและ

^๗ สุรชาติ บำรุงสุข และ นาวาเอก ภาณุพันธุ์ รักแก้ว. “ความมั่นคงทางทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. จุลสารความมั่นคงศึกษา. (ฉบับที่ ๑๙๗), พฤษภาคม ๒๕๖๑. หน้า ๑๐

^๘ พล.ร.ต. เดชดล ภูสาระ ร.น.. “แนวทางการเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร. ๒๕๕๗. หน้า ๒๒.

เอเชียใต้ ซึ่งมองว่าจะมีผลกระทบต่อการเมืองและความมั่นคงของอินเดีย ทำให้อินเดียร่วมมือกับสหรัฐฯ และให้ความสำคัญกับภูมิภาคอาเซียนมากขึ้นโดยมีนโยบาย Act East และสหรัฐฯ ได้กลับมาให้ความสำคัญกับประเทศในอาเซียนมากขึ้นโดยเฉพาะไทย และฟิลิปปินส์

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ของไทย

รัฐบาลได้ออกนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ เพื่อเป็นทิศทางหลักในการแก้ปัญหาที่กระทบต่อแก่นหลักของประเทศ^๔ โดยกล่าวถึงสถานการณ์และความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงในระยะ ๗ ปี (พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔) ดังนี้

๑. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงระดับโลก การเมืองโลกมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงไปสู่หลายขั้วอำนาจ สหรัฐฯ ต้องเผชิญกับการท้าทายจากรัสเซียและจีนทางด้านเศรษฐกิจก็เกิดขั้วอำนาจใหม่ ได้แก่ กลุ่ม BRICS ประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย จีนและแอฟริกาใต้ ปัจจัยความมั่นคงทางด้านพลังงาน สิ่งแวดล้อมและภัยธรรมชาติ ถือเป็นปัญหาสำคัญของโลก โดยเฉพาะการแสวงหาแหล่งพลังงาน อาจนำไปสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศได้

๒. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงระดับภูมิภาค มีการขยายอิทธิพลและบทบาทของมหาอำนาจต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีแนวโน้มของการแข่งขันทั้งในรูปแบบของการใช้พลังอำนาจทางทหารและทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียนทำให้มีความเชื่อมโยงมากขึ้น ทั้งด้านการเมือง ความมั่นคง เศรษฐกิจ และสังคม แต่ก็ยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคง โดยเฉพาะประเด็นการโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร การขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ และปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล ที่ยังมีความเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การใช้กำลังทหาร หากการบริหารจัดการในการแก้ปัญหาไม่มีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นภูมิภาคนี้ยังเป็นจุดยุทธศาสตร์เส้นทางเดินเรือที่สำคัญและเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจมุ่งจะรักษาและแผ่ขยายอิทธิพลในภูมิภาค

๓. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงภายในประเทศ มีความขัดแย้งของคนภายในประเทศ ซึ่งนำไปสู่ความรุนแรงทางการเมืองและมีความซับซ้อน มีความไม่เชื่อมั่นในการบริหารประเทศตามหลักนิติธรรม ยังมีปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด และมีความเสี่ยงต่อภัยพิบัติทางธรรมชาติ มีปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเกิดขึ้นมาอย่างยาวนาน มีความซับซ้อน ละเอียดอ่อนและเชื่อมโยงหลายมิติ การเข้ามามีบทบาทและแทรกแซงองค์กรระหว่างประเทศ จะเป็นการเพิ่มความสลับซับซ้อนของปัญหามากขึ้น

๔. ความเปลี่ยนแปลงของบริบทความมั่นคงข้ามพรมแดน ปัจจุบันภัยคุกคามข้ามชาติได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วตามสภาวะโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ อันประกอบด้วยการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ การค้าอาวุธ การฟอกเงิน การกระทำอันเป็นโจรสลัด อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ มีการคาดการณ์ว่าปัญหาการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติจะมีความรุนแรงมากขึ้น หลังจากจัดตั้งประชาคมอาเซียนแล้ว นอกจากนั้นยังเผชิญกับปัญหาการย้ายถิ่นฐานของประชากรและภัยคุกคามรูปแบบใหม่

^๔ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔”. เอกสารเผยแพร่. (๒๕๕๘). หน้า ๑ - ๑๗

นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ชาตินี้มีเสถียรภาพและเป็นปึกแผ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต ประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปลอดภัยจากภัยคุกคามข้ามพรมแดน พร้อมเผชิญวิกฤตการณ์ มีบทบาทเชิงรุกในประชาคมอาเซียน และดำเนินความสัมพันธ์กับนานาประเทศอย่างมีดุลยภาพ โดยแบ่งนโยบายฯ ออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ ๑ นโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ

๑. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒. สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ของคนในชาติ

๓. ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

ส่วนที่ ๒ นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ทั่วไป

๑. จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน

๒. เสริมสร้างศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหาภัยคุกคามข้ามชาติ

๓. ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล

๔. จัดระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาผู้หลบหนีเข้าเมือง

๕. เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน

๖. เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน

๗. เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์

๘. รักษาความมั่นคงฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๙. เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร

๑๐. พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงแห่งชาติ

๑๑. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ

๑๒. พัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มีประสิทธิภาพ

๑๓. เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ร่างยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐) ของไทย

ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยยุทธศาสตร์ชาติ จำนวน ๖ ด้าน ประกอบด้วย ด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาส และความเสมอภาคทางสังคมด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงมีเป้าหมายเพื่อบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคงปลอดภัย มีความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ สังคม ชุมชน ไปถึงระดับความมั่นคงของมนุษย์และทุกมิติทั้งด้านการทหาร การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม อาหาร น้ำ พลังงาน โดยมุ่งพัฒนาคน

เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมรับมือกับภัยคุกคามได้ทุกรูปแบบ โดยใช้กลไกการแก้ไขปัญหาแบบบูรณาการทั้งส่วนราชการ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม องค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศต่างๆ บนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาล

เพื่อบรรลุเป้าหมายให้ประเทศมีความมั่นคงและปลอดภัย จึงได้กำหนดแนวความคิดทางยุทธศาสตร์รองรับ เริ่มต้นจากการรักษาความสงบภายในประเทศ จากนั้นจะเน้นการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติรวมถึงองค์กรภาครัฐและที่ไม่ใช่ภาครัฐ และการพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบบูรณาการ โดยมีแนวทางดำเนินการที่สำคัญในแต่ละเรื่องดังนี้

๑. การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ จะพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วน ให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อมและตระหนักในเรื่องความมั่นคงและมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ พัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาที่สำคัญ

๒. การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง ได้แก่ การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน เช่น การก่อการร้าย อาชญากรรมทางไซเบอร์ การฟอกเงิน การค้ามนุษย์ การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าเถื่อน การค้าและการแพร่ระบาดของยาเสพติด เป็นต้น การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล

๓. การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ ได้แก่ การพัฒนาระบบข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาและฝึกพลกำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพ หน่วยงานด้านความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันรักษาอธิปไตยของชาติและเผชิญภัยคุกคามทุกรูปแบบ พัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ

๔. การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่ไม่ใช่รัฐ ได้แก่ การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ในทุกระดับและทุกด้านกับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจ และประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในมิติต่างๆ อย่างสมดุล สร้างความสัมพันธ์เพื่อแก้ปัญหาร่วมกันส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาชนอาเซียน ความเป็นแกนกลางของอาเซียน สร้างความสัมพันธ์ที่ีระหว่างกัน ร่วมมือในการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาคโลก รวมถึงองค์กรภาครัฐ และไม่ใช่รัฐ โดยส่งเสริมความร่วมมือด้านความมั่นคง การป้องกันและระวังภัยคุกคามในทุกรูปแบบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันในภูมิภาค กรณีภัยพิบัติขนาดใหญ่ การส่งเสริมบทบาทของไทย ในเวทีระหว่างประเทศ และการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ

๕. การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคง แบบบูรณาการ โดยพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน แก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบบูรณาการ

อย่างเป็นทางการ บริหารจัดการความมั่นคงให้อุตสาหกรรมการพัฒนาประเทศในมิติอื่นๆ และพัฒนาโลก และองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงให้บรรลุผลสำเร็จ

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ เป็นทราบกันโดยทั่วไปว่า ผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนด และการดำเนินนโยบายต่างประเทศของทุกประเทศ มีนักวิชาการหลายๆ คนได้ทำการศึกษา และได้ให้คำนิยามเพื่อเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับผลประโยชน์แห่งชาติที่สำคัญ ได้แก่

ฮัน เจ มอร์กันธาว (Han J. Morgenthau) ได้อธิบายถึงความหมายของแนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติในแง่ของ อำนาจว่า ชาติต่างๆ จะแสวงหาอำนาจ เพื่อที่จะได้ใช้อำนาจนั้นไปปกป้องหรือแสวงหาผลประโยชน์ของชาติ การดำเนินกิจการระหว่างประเทศอยู่บนรากฐานแห่งผลประโยชน์ที่แต่ละรัฐยอมทำทุกอย่างเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตน^{๑๐}

เจมส์ เอ็น รอสเนา (James N. Rosenau) มีความเห็นว่า ผลประโยชน์แห่งชาติคือ แนวคิดที่แต่ละประเทศต่างยึดถือปฏิบัติ โดยพยายามที่จะนำสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อประเทศตน^{๑๑}

มอร์ตัน เอ แคพเพลน (Morton A. Kaplan) ให้คำนิยามว่า ผลประโยชน์แห่งชาติหมายถึงผลประโยชน์ที่ประเทศหนึ่งแสดงความต้องการออกมา โดยการกระทำที่เป็นระบบ ซึ่งความต้องการเหล่านี้ บางครั้งก็เกิดจากความต้องการภายใน บางครั้งก็เกิดจากสภาพแวดล้อมต่างๆ^{๑๒}

โจเซฟ แฟรงเกิล (Joseph Frankel) ได้ให้ความหมายของผลประโยชน์แห่งชาติไว้ว่าหมายถึง การที่รัฐมุ่งหวังจะปกป้องอธิปไตยและการดำรงอยู่ของชาติในทุกวิถีทาง รวมถึงการมุ่งที่จะเสริมสร้างเกียรติภูมิ ความมั่นคงและความอยู่รอดปลอดภัยโดยปราศจากภัยคุกคามจากรัฐอื่นๆ ซึ่งผู้นำของประเทศจะต้องคำนึงถึงผลประโยชน์เหล่านี้เป็นสำคัญ และดำเนินนโยบายต่างๆ ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประเทศมากที่สุด^{๑๓}

ชาร์ล โอ เริช และ अबดุล เอ ซาอิด (Charles O. Lerche & Abdul A. Said) ให้ทัศนะว่าผลประโยชน์แห่งชาติเป็นเป้าประสงค์ระยะยาวและต่อเนื่อง รัฐแต่ละรัฐจะต้องพยายามสงวนรักษาไว้

^{๑๐}Han J. Morgenthau, "International Politics As a Struggle for Power", in Politics Among Nations. (New York : Alfred A. Knopf, 1973)

^{๑๑}James N. Rosenau. National International Encyclopedia of the Social Science 11. (New York : Macmillan. 1968), p. 34 - 40

^{๑๒} Morton A. Kaplan. System and Process in International Politics. (New York : John Wiley & Sons, Inc., 1967), p. 164

^{๑๓}Joseph Frankel. "The Making of Foreign policy. in International Relations (Oxford : Oxford University Press, 1969), p. 26 - 43

ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ เกิดจากการสังเคราะห์ค่านิยมของชาติ ให้เข้ากับสถานะแวดล้อมของชาตินั้นๆ และผลประโยชน์แห่งชาติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ช้า โดยมีลักษณะเป็นวิวัฒนาการมากกว่า จะเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน พวกเขาเห็นว่า ทุกชาติมีผลประโยชน์แห่งชาติพื้นฐาน ๖ ประการ ได้แก่^{๑๔}

๑. การดำรงปัจจัยแห่งความเป็นรัฐชาติ (Self Preservation) ได้แก่ ดินแดน ประชากร รัฐบาล และอำนาจอธิปไตย

๒. การแสวงหาความมั่นคงปลอดภัย โดยลดภัยคุกคามต่างๆ ให้เหลือน้อยที่สุด

๓. การทำให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี (Well - being)

๔. การสร้างศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิของชาติ (National Prestige) เพื่อให้ชาติอื่นยอมรับ

๕. การส่งเสริมเผยแพร่และปกป้องอุดมการณ์ของชาติ (Ideology)

๖. การแสวงหาและเพิ่มพูนอำนาจของชาติ (Power) เป็นความสามารถของรัฐ ที่ทำให้ได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐนั้น

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าการกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐทุกรัฐ จะเกี่ยวข้องกับ การดำรงรักษาไว้ซึ่งอิสรภาพและความมั่นคงเป็นอันดับแรก การดำเนินการเพื่อปกป้องผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจเป็นอันดับสอง ต่อมารัฐก็หันมาพยายามปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของพลเมือง ในรัฐตน ซึ่งปัจจัยในการวัดความกินดีอยู่ของพลเมืองในรัฐ คือ สภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะพิจารณา ได้จากเศรษฐกิจมหภาค (Macro Economic) ได้แก่ GNP (Gross National Product) และอัตราการ เจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ

ฮันส์ เจ มอร์เกนธอ (Hans J. Morgenthau) อธิบายเพิ่มเติมว่า เป้าประสงค์ของ นโยบายต่างประเทศ คือ ผลประโยชน์แห่งชาติ โดยผลประโยชน์แห่งชาติที่จะเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมของรัฐ ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขทางการเมืองและวัฒนธรรมของรัฐนั้นๆ รัฐต่างๆ อาจดำเนิน นโยบายร่วมกัน แข่งขันกัน ถ่วงดุลกัน หรือเป็นพันธมิตรกัน โดยการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่รัฐนั้นๆ ได้ตั้งไว้ นั่นเอง ซึ่งได้ให้นิยามผลประโยชน์แห่งชาติ ในรูปของอำนาจ และเห็นว่าชาติต่างๆ จะแสวงหาอำนาจ เพื่อใช้อำนาจนั้นปกป้องหรือแสวงหา ผลประโยชน์แห่งชาติของตนต่อไป

ลำดับชั้นความสำคัญ (Priority) ของผลประโยชน์แห่งชาติตามแนวคิดของ มอร์เกนธอ ในส่วนของผลประโยชน์ของรัฐเดี่ยวนั้น แบ่งเป็น

๑. ผลประโยชน์หลัก (Primary Interests) คือ การพิทักษ์รักษาความดำรงอยู่ของรัฐ ทั้งทางการเมือง วัฒนธรรม และค่านิยม ซึ่งผลประโยชน์ข้อนี้ทุกชาติจะพิทักษ์ไว้โดยไม่ยอม ให้มีการต่อรองใดๆ

๒. ผลประโยชน์ชั้นรอง (Secondary interests) คือสิ่งที่มีส่วนในการคงไว้ซึ่ง ผลประโยชน์ชั้นแรก เช่น การคุ้มครองพลเมืองของตนที่อยู่ในต่างประเทศ และการรักษาไว้ ซึ่งสิทธิของความสัมพันธ์ทางการทูตของนักการทูตของชาติตน เป็นต้น

^{๑๔} Charles O Lerche, Jr and Abdul A. Said, Concepts of International Politics . (New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1963), P.6

๓. ผลประโยชน์ถาวร (Permanent interests) คือผลประโยชน์ที่มีอยู่ตลอดเวลา เพียงแต่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา เช่น การที่อังกฤษ เคยมีผลประโยชน์ในเรื่องเสรีภาพทางการเดินเรือ ในทะเลและในน่านน้ำชายฝั่งเป็นเวลาหลายศตวรรษ เป็นต้น

๔. ผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงได้ (Variable interests) คือผลประโยชน์ที่ในช่วงเวลานั้นถือว่าเป็นผลประโยชน์ของรัฐ ดังนั้นผลประโยชน์หลักหรือผลประโยชน์ถาวรก็อาจเป็นผลประโยชน์ที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่น ในปี ค.ศ.1938 ประเทศอังกฤษ ถือว่ากรณีที่ยุโรปต้องการผนวกแคว้นซุเดเตน ของเชโกสโลวาเกีย มิได้กระทบกระเทือนผลประโยชน์แห่งชาติของตน เป็นต้น

๕. ผลประโยชน์ทั่วไป (general interests) คือ ผลประโยชน์ที่ชาติ อาจจะนำมาใช้ในเรื่องต่างๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ ทางการค้า ความสัมพันธ์ทางการทูต กฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ผลประโยชน์ของอังกฤษในการรักษาตุลแห่งอำนาจของทวีปยุโรป เป็นต้น

๖. ผลประโยชน์ที่จำเพาะเจาะจงลงไป (Specific Interests) คือ ผลประโยชน์ที่มีผลสืบเนื่องมาจากผลประโยชน์ทั่วไป เช่น การที่อังกฤษรู้สึกว่าการเอกราชของประเทศเนเธอร์แลนด์และเบลเยียม เป็นสิ่งสำคัญในการรักษาไว้ซึ่งตุลแห่งอำนาจในยุโรป เป็นต้น

สำหรับผลประโยชน์ระหว่างรัฐ ๒ รัฐ หรือหลายรัฐ มอร์เกนธอ แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ^{๑๕} คือ

๑. ผลประโยชน์แห่งชาติร่วมกันอยู่ (Identical Interests) คือ ผลประโยชน์ที่ชาติต่างๆ มีร่วมกันอยู่ (อาจเป็นผลประโยชน์ ๑ ใน ๖ ประการดังกล่าวมาข้างต้นก็ได้) เช่น การที่อังกฤษและสหรัฐฯ มีผลประโยชน์ร่วมกันในการทำให้ทวีปยุโรปไม่ตกอยู่ในสภาวะถูกครอบงำ โดยมหาอำนาจประเทศใดประเทศหนึ่ง เพียงประเทศเดียว เป็นต้น

๒. ผลประโยชน์ที่เสริมกันและกัน (Complementary Interests) เป็นผลประโยชน์ที่ตอบแทนกันและกันของชาติต่างๆ ซึ่งทำให้ชาติเหล่านั้นเห็นพ้องกันในกรณีใดกรณีหนึ่ง เช่น ประเทศอังกฤษเคยมีผลประโยชน์ในการทำให้โปรตุเกสเป็นอิสระจากสเปน โดยอังกฤษได้อาศัยโปรตุเกสเป็นเครื่องมือในการควบคุมภูมิภาค แอตแลนติกและคาบสมุทรไอบีเรีย ในขณะที่สเปนโปรตุเกสก็ได้รับผลประโยชน์จากการแผ่ขยายอิทธิพลทางทะเลของอังกฤษ โดยใช้อังกฤษเป็นเครื่องมือในการป้องกันภัยจากสเปน เป็นต้น

๓. ผลประโยชน์ที่ขัดกัน (Conflicting Interests) เป็นผลประโยชน์ที่นอกเหนือไปจากข้อ ๑ และข้อ ๒ ข้างต้น เพราะเป็นผลประโยชน์ที่ขัดกันระหว่างชาติต่างๆ และอาจเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์ เช่น อิทธิพลของเวลา วิธีการทูต ซึ่งจะทำให้กลายเป็นผลประโยชน์ที่ร่วมกันหรือเสริมกันก็ได้ ในทำนองเดียวกับผลประโยชน์ที่ร่วมกันหรือผลประโยชน์ที่เสริมกันนั้น ก็อาจมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ผลประโยชน์ที่ขัดกันได้

สำหรับมิติเวลา (Time) ของผลประโยชน์แห่งชาติ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหรือกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายต่างประเทศ ซึ่งแบ่งได้เป็น ๓ ระดับ ได้แก่

^{๑๕} ฌ็อง บ็องน็อง รัตตมณี, ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๙)

๑. ผลประโยชน์ระยะสั้น (Short - Range Objectives) เป็นผลประโยชน์ในการคงความเป็นชาติหรือการรักษาไว้ ซึ่งหน่วยการเมืองที่เป็นเอกราช หรือรักษาดินแดนของตนไว้

๒. ผลประโยชน์ระยะกลาง (Middle - Range Objectives) ได้แก่ ความพยายามของรัฐบาลที่จะส่งเสริมความต้องการทางเศรษฐกิจที่เพียงพอกับความต้องการของคนในชาติ

๓. ผลประโยชน์ระยะยาว (Long - Range Objectives) เป็นแผนการที่เกี่ยวกับอุดมการณ์ทางการเมืองของระบบระหว่างประเทศ

ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) แนวคิดเรื่องดุลอำนาจ เกี่ยวเนื่องมาจากมโนภาพของเซอร์ ไอแซค นิวตัน เรื่องจักรวาลอันอยู่ในภาวะสมดุล โดยธรรมชาติแล้วนักทฤษฎีเกี่ยวกับความเป็นจริงทางสังคมระหว่างประเทศ จะใช้คำว่า ดุลยภาพ เป็นแนวคิดหลักสำหรับพิจารณาความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างรัฐชาติต่างๆ และสันนิษฐานว่า รัฐชาติต่างๆ จะถูกผลักดันให้แสวงหาความมั่นคงปลอดภัยของตนเอง ในการสร้างดุลอำนาจรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

โบลิงโบรค เกนซ์ แมทเทอร์นิค และคาสเติลริค (Bolingbroke, Gentz, Metternich and Castlereagh) ได้อธิบายจุดประสงค์และหน้าที่ของดุลอำนาจ ที่เชื่อกันว่า ดุลอำนาจจะป้องกันการตั้งตัวเป็นเจ้าในระดับโลก ซึ่งส่วนประกอบสำคัญของระบบ จะประกันเสถียรภาพและความมั่นคงซึ่งกันและกันในระบบระหว่างประเทศ จะเสริมสร้างและรักษาสันติภาพให้ยาวนานโดยการป้องปราม

ฮัน เจ มอร์แกนธอ ให้ความเห็นว่า ดุลอำนาจนั้นไม่แน่นอน เนื่องจากไม่มีเครื่องมือในการวัดที่น่าเชื่อถือ การประเมินและเปรียบเทียบอำนาจจะไม่เป็นจริง เพราะผู้นำจะพยายามขดเชยความไม่แน่นอนด้วยการมุ่งสร้างความเหนือกว่าอยู่เสมอ

อย่างไรก็ตาม มีรัฐบุรุษ นักการเมือง นักหนังสือพิมพ์ สื่อมวลชน ประชาชนทั่วไป ยังเห็นว่า ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ ยังใช้อธิบายสิ่งที่เกิดขึ้น ในระบบการเมืองระหว่างประเทศ ได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นพื้นฐานในการกำหนดและการดำเนินนโยบายต่างประเทศ

แนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security)^{๑๖} มีวัตถุประสงค์หลักคือ การป้องกันสงครามหรือการใช้กำลังทหาร ระหว่างประเทศสมาชิก เป็นการจัดการภายในเพื่อป้องกันการใช้กำลังกันเองในหมู่สมาชิก มิใช่ระหว่างสมาชิกกับประเทศนอกกลุ่ม ยกตัวอย่างเช่น ARF มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้กำลังทหารระหว่างประเทศสมาชิกในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก ซึ่งจะเน้นการเจรจาต่อรองโดยสันติเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดแย้ง โดยหลังยุคสงครามเย็น ประเทศต่างๆ ในยุโรปได้กำหนดแนวความคิดความร่วมมือด้านความมั่นคงมาเป็นกลไกใหม่ โดยเน้นการเจรจา เพื่อป้องกันการใช้กำลังทหารของชาติต่างๆ ในเรื่องผลประโยชน์ เช่น Conference on Security Cooperation เป็นต้น และเป็นระบบเปิดที่ผนวกประเทศที่ขัดแย้งกันอยู่แล้วเข้าไว้ด้วยกัน จะไม่ยึดถือเรื่องภัยคุกคามที่ไม่ชัดเจน เพื่อตัดทอนหรือลดภัยคุกคามลง นำไปสู่ความร่วมมือด้านความมั่นคง จะเป็นความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีหรือพหุภาคีก็ได้ โดยจะเน้นเนื้อหาในเรื่องการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมือง การขยายขอบเขตผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและความโปร่งใสทางทหาร รวมทั้งมีหลักการในเรื่องความร่วมมืออย่างสันติ มีสิทธิเท่าเทียมกัน

^{๑๖} “แนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคง”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://doi.nrct.go.th/listdoi/download/3e5965bc8115db76cb19a6517151771e>

ความตกลงด้านความมั่นคงเป็นเรื่องที่ประเทศสมาชิกจะต้องหารือกัน การปฏิบัติการเพื่อรักษาสันติภาพจะเกิดขึ้นภายหลังจากที่ทุกประเทศได้ตกลงกันแล้วเท่านั้น

แนวคิดความมั่นคงร่วม (Collective Security) มีวัตถุประสงค์หลักคือการจัดตั้งพันธมิตรทางทหารเพื่อเตรียมกำลังในหมู่พันธมิตร ในการเอาชนะสงครามกับประเทศที่ไม่เป็นพันธมิตรหรือเป็นการใช้กำลังยับยั้งฝ่ายตรงข้าม ภารกิจจึงจำกัดเฉพาะเรื่องของกลุ่มพันธมิตรกับประเทศนอกกลุ่ม ไม่ได้รวมถึงปัญหาความขัดแย้งภายใน ระบบความมั่นคงร่วมเป็นระบบปิด ไม่รวมประเทศที่เป็นศัตรูไว้ในระบบ ยึดถือหลักการมีศัตรูร่วมและร่วมกันต่อต้านศัตรู หากไม่มีศัตรู พันธมิตรทางทหารจะสามารถคงอยู่หรือรักษาวัตถุประสงค์เดิมไว้ได้ ด้วยเหตุนี้ NATO จึงไม่รับรัสเซียเข้าเป็นสมาชิก ความเป็นพันธมิตรระหว่างสหรัฐฯ กับญี่ปุ่นไม่ยอมให้จีนเข้าร่วม ระบบความมั่นคงร่วมหรือพันธมิตรทางทหาร จะตีกรอบเฉพาะความร่วมมือด้านการทหาร เช่น การใช้ฐานทัพ การส่งกำลังบำรุง การแลกเปลี่ยนข่าวสาร เป็นต้น และการเป็นพันธมิตรทางทหาร จะมีสายการบังคับบัญชาซึ่งผู้บังคับบัญชาสูงสุด จะมาจากประเทศที่มีพลังอำนาจสูงสุด

แนวทางวิเคราะห์ (SWOT Analysis) เป็นการวิเคราะห์สภาวะแวดล้อม ซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรหรือโครงการที่ช่วยให้สามารถกำหนดจุดแข็ง จุดอ่อนของสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบที่มีจากปัจจัยเหล่านั้นต่อการทำงานขององค์กร ความหมายของ SWOT Analysis มีดังนี้

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งมาจากปัจจัยภายใน เช่น จุดแข็งด้านการทหาร จุดแข็งด้านการดำเนินนโยบายต่างประเทศ จุดแข็งด้านเศรษฐกิจ จุดแข็งด้านประชาสัมพันธ์ ซึ่งประเทศหรือองค์กร จะใช้ประโยชน์จากจุดแข็งนี้ในการกำหนดยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ขององค์กร

W มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือ จุดอ่อน ที่เป็นผลมาจากปัจจัยภายใน เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในของประเทศหรือองค์กร อาจเป็นเพราะการขาดแคลนทรัพยากรที่จะส่งเสริมการทำงาน เช่น การบริหาร การเงิน การตลาด การผลิต การวิจัยพัฒนา ซึ่งเป็นข้อด้อยทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้นจะต้องปรับปรุงจุดอ่อนเหล่านี้ให้ดีขึ้น

O มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก ที่เอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร หรือประเทศ โอกาสแตกต่างจากจุดแข็ง ตรงที่โอกาสเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก จะต้องมีการคาดคะเน การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง เช่น เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ความสามารถในการแข่งขัน เพื่อแสวงหาประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอก ผู้บริหารที่ดีขององค์กร จะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

T มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่คุกคามต่อการดำเนินขององค์กร ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การแข่งขัน เป็นต้น ซึ่งเป็นผลลบต่อการดำเนินการขององค์กร เช่น ทำให้ความต้องการของผู้บริโภคลดลงทัศนคติของกำลังพลแย่ง เป็นต้น จะต้องปรับยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ขององค์กร เพื่อลดหรือขจัดอุปสรรคที่มีอยู่

การประเมินผลกระทบของสภาวะแวดล้อมนอกองค์กร ทำให้ทราบโอกาสและอุปสรรค ส่วนการประเมินสภาวะแวดล้อมภายในองค์กร ทำให้ทราบจุดแข็งและจุดอ่อน โดยวิธีการเก็บข้อมูล

และการพยากรณ์สภาวะแวดล้อมในอนาคต การเก็บรวบรวมข้อมูลอาจทำได้หลายวิธี เช่น จากข้อมูล
ที่หน่วยงานได้เก็บรวบรวมไว้แล้ว จากกำลังพลภายในองค์กร จากแหล่งข่าวต่างๆ จากหน่วยงาน
ภาครัฐหรือเอกชน จากฐานข้อมูลต่างๆทั้งภายในและภายนอกองค์กร จากผู้รับบริการ และจากการ
วิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง สำหรับการพยากรณ์ก็ทำได้หลายวิธีทั้งเชิงคุณภาพ
และเชิงปริมาณ ได้แก่การใช้ข้อมูลจากอดีตมาคาดการณ์อนาคต การใช้ข้อวิจารณ์หรือความเห็นของ
บุคคลต่างๆ การใช้ข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ การระดมสมองการคาดการณ์สถานการณ์ในอนาคต
จากนักพยากรณ์อนาคต การใช้สถิติในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ปัจจัย เป็นต้น ซึ่งจะนำมาใช้
ประกอบการตัดสินใจ ในการกำหนดยุทธศาสตร์ ที่เหมาะสมกับประเทศหรือองค์กร

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง ความจำเป็นและทิศทางในการพัฒนาความร่วมมือด้าน
ความมั่นคงของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ในทศวรรษที่ ๕ ของการก่อตั้ง โดย
พล.ท. ฉัตรชัย ถาวรบุตร นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร
ภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๑๗ ได้สรุปได้ว่า

ความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียนในหัวข ๒ ทศวรรษแรก จะเกี่ยวข้องกับปัญหา
ความมั่นคงในมิติเก่าในเรื่องดินแดนและอำนาจอธิปไตยของประเทศสมาชิก ต่อมาปัญหาด้านความมั่นคง
ได้พัฒนาไปสู่มิติใหม่ในเรื่อง ยาเสพติด การลักลอบค้าอาวุธ การฟอกเงิน การก่อการร้าย และ
อาชญากรรมข้ามชาติ ซึ่งอาเซียนถือว่า ปัญหาการก่อการร้ายเป็นปัญหาสากลที่ส่งผลกระทบต่อ
ต่อภูมิภาคและได้มีกลไกความร่วมมือกับสหรัฐฯในการต่อต้านการก่อการร้าย จะเห็นได้ว่ากรอบและ
กลไกความร่วมมือของอาเซียนที่มีอยู่เดิมไม่เพียงพอที่จะรองรับปัญหาความมั่นคง รูปแบบใหม่ควร
จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาใหม่ โดยพิจารณาหน้าที่และภารกิจให้ครอบคลุมความร่วมมือในเรื่องการ
แลกเปลี่ยนข้อมูล กฎหมายและการบังคับใช้ การฝึกอบรม และความร่วมมือกับประเทศนอกภูมิภาค

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอให้ริเริ่มจัดตั้งหน่วยที่รับผิดชอบโดยตรงเกี่ยวกับความร่วมมือ
ด้านความมั่นคงในภูมิภาค ให้รับผิดชอบการประชุมต่างๆ ที่มีอยู่เดิมและงานที่เพิ่มขึ้นตามความ
จำเป็น อาจมีสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศสมาชิกประเทศหนึ่ง ประเทศที่เหลือส่งผู้แทนมาปฏิบัติงาน
ประจำ การจัดองค์กรให้พิจารณาจากหน่วยงานด้านความมั่นคงขององค์กรสหประชาชาติ และ
พิจารณาจัดหน่วยงานย่อยเพื่อรองรับงานด้านต่างๆ ตามความเหมาะสม ทั้งนี้หน่วยงานด้าน
ความมั่นคงดังกล่าวจะต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับความร่วมมือด้านความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งแง่การเมือง
เศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี การทหารและ/หรือมิติอื่นๆ และสามารถพิจารณากำหนด
บทบาท ความร่วมมือด้านความมั่นคงได้อย่างมีบูรณาการ

๒. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง การขยายความร่วมมือเพื่อความมั่นคงด้านการทหาร
ในภูมิภาคอาเซียน ศึกษากรณี : ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ โดย พล.ร.ต. ธาณี ผุดผาด ร.น. นักศึกษา
วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๔ ได้สรุปไว้ว่า ประชาคมอาเซียน
สามารถมีความร่วมมือเพื่อความมั่นคงด้านการทหารได้ โดยเฉพาะประเทศไทย มาเลเซีย และ
สิงคโปร์ ซึ่งมีแนวโน้มสามารถจัดตั้งกองกำลังอาเซียน เพื่อเป็นต้นแบบในการขยายความร่วมมือด้าน
ความมั่นคงด้านการทหาร จนครบทั้ง ๑๐ ประเทศ ในอนาคตได้ ซึ่งจะทำให้ประชาคมอาเซียน

เกิดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้ประชาคมอาเซียนเป็นปึกแผ่น ทั้งนี้ประเทศสมาชิกจะต้องตระหนักถึงผลประโยชน์ร่วมกัน การจัดตั้งกองกำลังอาเซียนจะต้องมีผู้แทนจากกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงกลาโหมร่วมกันพิจารณา เนื่องจากการปฏิบัติการหลายชาติ มีหลักปฏิบัติข้อจำกัด และผลประโยชน์ของแต่ละชาติที่แตกต่างกัน

จากการวิจัยมีข้อเสนอแนะให้จัดตั้งองค์การความร่วมมือเพื่อความมั่นคง ด้านการทหาร ขึ้นมาโดยเฉพาะภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน โดยมีแนวทางขยายความร่วมมือดังนี้

ระยะสั้น เป็นการดำเนินการในห้วง ๑ - ๓ ปี เป็นการจัดรวมกิจกรรมด้านการทหารต่างๆ ที่มีต่อกันอยู่เข้าด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นการลาดตระเวนร่วม การฝึกซ้อม โครงการแลกเปลี่ยนนายทหาร ในระดับต่างๆ โครงการแลกเปลี่ยนการเยือน โครงการความร่วมมือด้านการทหาร การจัดทำบันทึกความเข้าใจ โดยเน้นการขยายความร่วมมือจากลักษณะทวิภาคี เป็นพหุภาคี

ระยะยาว เป็นการดำเนินการในห้วง ๓ - ๕ ปี จัดทำเอกสารมาตรฐานการปฏิบัติการทางทหารร่วม (Standing Operation Procedure : SOP) ของการปฏิบัติการร่วม/ผสม เพิ่มความถี่ในการฝึกซ้อม/ผสม จัดตั้งศูนย์ฝึกอบรมในการฝึกซ้อม/ผสม จากนั้นจะปฏิบัติการจริงตามสถานการณ์

๓. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง การฝึกซ้อมผสมกองทัพไทยเพื่อความมั่นคงอาเซียน โดย พล.ท. ธารไชยยันต์ ศรีสุวรรณ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักรภาครัฐร่วมเอกชน รุ่นที่ ๒๔ สรุปได้ว่า ประเทศไทยได้เตรียมความพร้อมเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคง โดยพัฒนาศักยภาพและความพร้อมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามชาติด้านการก่อการร้าย ปัญหายาเสพติด และการหลบหนีเข้าเมือง ทั้งระบบควบคู่ไปกับการปรับปรุงระบบการเข้าเมือง การจัดระเบียบชายแดน การจัดระบบแรงงานต่างด้าว การแก้ไขปัญหาสถานะและสิทธิของบุคคลที่ชัดเจน การรักษาสันติภาพของชาติทั้งทางบกและทางทะเล เตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน โดยพัฒนาศักยภาพและความร่วมมือในภูมิภาค เร่งสร้างสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐและเอกชนร่วมมือในการป้องกันการติดเชื่อและการแพร่ระบาดของโรคภัยที่เกิดขึ้นใหม่ในโลก ทั้งนี้กองทัพไทยได้มีการฝึกซ้อมและผสมกับมิตรประเทศซึ่งเป็นเครื่องมือหนึ่งในการเตรียมความพร้อมของอาเซียนเผชิญกับปัญหาที่เกิดขึ้น การฝึกซ้อมผสมที่สำคัญของไทยได้แก่ การฝึกคอบร้าโกลด์ ซึ่งมีหัวข้อการฝึกได้ประกอบด้วย การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติความมั่นคงในทะเล การปฏิบัติการรักษาสันติภาพ การต่อต้านการก่อการร้าย และการแพทย์ทหาร

จากการวิจัย มีข้อเสนอแนะว่า ควรให้ความสำคัญกับประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อกระชับความสัมพันธ์ สร้างบทบาทนำด้านการทหารและความมั่นคงในภูมิภาค การฝึกซ้อมผสมกับประเทศอื่นๆ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบเพื่อลดความหวาดระแวงระหว่างจีนกับอาเซียน รูปแบบการฝึกควรเป็นไปตามกรอบ ADMM และ ADMM - Plus เน้นการแก้ปัญหาต่อภัยคุกคามรูปแบบใหม่ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและพลเรือน

๔. เอกสารวิจัยส่วนบุคคล เรื่อง การเตรียมกองทัพไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดย พล.อ.ต. นเรศวร์ สังข์วรรณ นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร หลักสูตรการป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ ๕๖ สรุปได้ว่า ปัจจัยหลักที่คาดว่าจะกระทบต่อความมั่นคงในการที่ประเทศไทย

จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ช่องว่างระหว่างประเทศร่ำรวยกับประเทศยากจน โอกาสที่กลุ่มก่อการร้าย กลุ่มหัวรุนแรงใช้ศาสนา เป็นข้ออ้างแฝงตัวเข้ามาในรูปแบบของนักท่องเที่ยวยุโรปหรือแรงงาน ปัญหาทะเลจีนใต้ ปัญหาโจรสลัด ประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคง ปัญหาการบุกรุกที่ดิน

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางการเตรียมกำลังกองทัพไทย เพื่อพัฒนาให้ สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในปี ๒๕๕๘ เหล่าทัพต้องมีการเตรียมความพร้อม ด้านกำลังพล ยุทธโศปกรณ์ และยุทธวิธี โดยพัฒนาบุคลากรในด้านภาษา ทักษะ ความเชี่ยวชาญในการ ปฏิบัติภารกิจใหม่ๆ ที่จะเกิดขึ้น ด้านยุทธโศปกรณ์ต้องพัฒนาใช้อาวุธร่วมกันได้เน้นการวิจัยพัฒนาให้ มากขึ้น ด้านการฝึกควรเพิ่มเติมเน้นการฝึกร่วมและผสม เป็นสำคัญ

แนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ

พล.อ. ต้นสรี ดาโต๊ะสรี ซูกิฟิรี บิน โมฮัมหมัด ซิน ผู้บัญชาการทหารสูงสุด มาเลเซีย ซึ่งเป็นผู้นำกองทัพต่างประเทศคนแรกที่มาเยือนไทย เมื่อ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๗ หลังการเข้าควบคุม อำนาจการบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบของชาติ^{๑๗} ได้กล่าวว่า มาเลเซียมีความสัมพันธ์ ที่แน่นแฟ้นและมีมิตรภาพกับไทยมาอย่างยาวนาน มาเลเซียเข้าใจสถานการณ์ในไทย เป็นอย่างดี และพร้อมที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างกัน นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของทั้ง สองประเทศต่อไป และหลังจากนั้นได้กล่าวเชิญชวนกองทัพไทยเข้าร่วมการฝึกร่วมผสมระหว่าง มาเลเซียกับจีน รหัส AMAN YOUYI ครั้งที่ ๔ ในพิธีเปิดการฝึก AMAN YOUYI ครั้งที่ ๓ เมื่อ ๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งได้ผู้แทนจากกองทัพไทยเข้าร่วม สังเกตการณ์การฝึก และร่วมการแถลงข่าว แสดงถึงการให้ความสำคัญกับการสร้างความร่วมมือทาง ทหารกับกองทัพไทย

พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ให้ความเห็นเมื่อ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๖๑^{๑๘} หลังการเลือกตั้งในมาเลเซียว่าแม้ มหาเธร์ โมฮัมหมัด จะชนะการเลือกตั้งและได้เป็นนายกรัฐมนตรี แทน นาย นาจิบ ราซัค ก็ตาม มาเลเซียจะยังให้ความร่วมมือกับไทยในการเป็นผู้อำนวยความสะดวก ในการพูดคุยสันติสุข ระหว่างรัฐบาลไทยกับกลุ่มผู้เห็นต่าง เนื่องจากปัญหาการก่อความไม่สงบมี ผลกระทบต่อทั้งไทยและมาเลเซีย แสดงถึงการให้ความสำคัญกับมาเลเซียในการสนับสนุนการ แก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

พ.อ. ธนาชัย เอร่าวิน นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรมาเลเซีย ปี พ.ศ.๒๕๖๐ ให้ความเห็นว่า มาเลเซียมีความพึงใจกับเหตุการณ์ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ถูกกองทัพญี่ปุ่นบุกเข้า ยึดครองจากทางตอนเหนือของประเทศได้อย่างอย่างรวดเร็ว โดยมีการกล่าวถึงอยู่เสมอ กองทัพ

^{๑๗} “ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมาเลเซียเข้าพบบิ๊ก คสช.”. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/427409>.

^{๑๘} “นายกรัฐมนตรีให้ความเห็นต่อผลการเลือกตั้งของมาเลเซีย”. หนังสือพิมพ์เบอร์ นามา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.benarnews.org/thai/news/TJ-peace-talks-Prayuth-05152018133835.html>.

มาเลเซีย มีความสัมพันธ์ที่ดีกับกองทัพไทย ส่วนความร่วมมือด้านความมั่นคงตามแนวชายแดนจะเป็นหน้าที่ของสภาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหลัก โดยเฉพาะปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมาเลเซีย แสดงออกให้เห็นว่าเป็นเรื่องกิจการภายในของไทย (สัมภาษณ์ ก.ค.๖๑)

พล.ต. มนัส แถบทอง ผอ.สชต.ชต.ทหาร กล่าวว่า ความร่วมมือด้านชายแดน ด้านมาเลเซีย มีกลไกที่ชัดเจนตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น มีการขับเคลื่อนการทำงานลงมาตามลำดับ สามารถนำไปเป็นต้นแบบในการสร้างกลไกความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านด้านอื่นๆ การสร้างรั้วชายแดนก็มีความคืบหน้าไปมาก คณะทำงานด้านการจัดการภัยพิบัติ ได้มีการจัดทำระเบียบปฏิบัติประจำ (SOP) ในการปฏิบัติงานร่วมกันแล้ว แต่ยังมีประเด็นที่ค้างค้ำได้แก่การขอเปิดด่าน ๒๔ ชั่วโมงและการขยายพื้นที่ด่านสะเดา ซึ่งมีการเจรจาครั้งเป็นอย่างมาก (สัมภาษณ์ ก.ค.๖๑)

พ.อ. ภูมิ กัลยาณมิตร ผอ.กชมอ.สชต.ชต.ทหาร กล่าวว่า กลไกความร่วมมือด้านความมั่นคงได้แก่ คณะกรรมการชายแดนทั่วไป (GBC) คณะกรรมการระดับสูง (HLC) คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค (RBC) มีข้อจำกัดในการพูดคุยซึ่งต้องอยู่ในกรอบความตกลงระหว่างรัฐบาลไทยและมาเลเซีย ว่าด้วยความร่วมมือในพื้นที่ชายแดน ลงวันที่ ๑๘ พ.ค.๒๕๔๓ ระบุว่าพื้นที่ชายแดน คือพื้นที่ที่ห่างจากแนวชายแดนเข้าไปไม่เกิน ๕ กม. ควรมีการแก้ไข เพื่อให้ครอบคลุมจังหวัดชายแดน และขอความร่วมมือจากมาเลเซียแก้ปัญหาการข้ามแดนของบุคคล ๒ สัญชาติ โดยเฉพาะด้าน จ.นราธิวาส และรัฐกลันตัน รวมทั้งควรมีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวสารในการแก้ปัญหาการก่อการร้าย (สัมภาษณ์ ก.ค.๖๑)

พล.ต. สิทธิพร มุสิกะสิน รอง มทท.๔ (อดีต ผบ.พล ร.๕) กล่าวว่า การพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ควรมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางด้านการศึกษาระหว่างโรงเรียนทหารของไทยและมาเลเซีย แลกเปลี่ยนการเรียนรู้อะไรและประสบการณ์ของนายทหารสัญญาบัตร เช่น การไปปฏิบัติงานในค่ายทหารของอีกฝ่าย ตามห้วงเวลาที่กำหนด เป็นต้น จัดให้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชา กำลังพลและครอบครัว เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แนวความคิดและวัฒนธรรม ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสารและข่าวสารระหว่างหน่วยงานตามแนวชายแดน จัดให้มีการพบปะพัฒนาสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรด้านการข่าวของทั้งสองกองทัพ ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ควรจัดให้มีการฝึกซ้อมผสมของกองทัพสองประเทศ จัดให้มีการประชุมร่วมผู้บังคับหน่วยระดับผู้บังคับการกรมกับผู้บัญชาการกองพลน้อย จัดให้มีการปฏิบัติงานตามแนวชายแดนร่วมกัน เช่น การลาดตระเวนทั้งทางบกและทางทะเล และควรเพิ่มจุดตรวจตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ (สัมภาษณ์ ส.ค.๖๑)

พ.อ. อติศักดิ์ ประชาภิตติกุล หัวหน้าสำนักงานประสานงานชายแดนไทย - มาเลเซีย กล่าวว่า ปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคงตามแนวชายแดน ประกอบด้วย การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี การค้ายาเสพติด อาวุธเถื่อนอาวุธสงคราม อาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การปักปันเขตแดนและการล่าแดน การบุกรุกทำลายทรัพยากรป่าไม้ การทำประมงรุกล้ำน่านน้ำ ปัญหาบุคคลสองสัญชาติ และปัญหาการก่อความไม่สงบ ซึ่งทั้งสองประเทศได้ร่วมกันแก้ปัญหา และมีความสัมพันธ์อันดีต่อกันมาช้านาน ซึ่งไทยได้ให้ความร่วมมืออย่างดีในการแก้ปัญหาโจรจีนคอมมิวนิสต์มาลายา จนประสบผลสำเร็จ ส่วนฝ่ายไทยก็เผชิญกับปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่

จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเชื่อมโยงกับมาเลเซียอย่างมีนัยสำคัญ แต่มาเลเซียก็ให้ความร่วมมืออย่างจำกัด โดยอ้างว่าเป็นเรื่องภายในของไทย แต่มาเลเซียจะให้การสนับสนุนในมิติอื่นๆ ซึ่งไม่ตรงกับความต้องการของไทย โดยมาเลเซียมองในเรื่องเศรษฐกิจ การจ้างงานและการศึกษา แต่ความร่วมมือในภาพรวมเป็นไปได้ด้วยดี แต่อาจมีปัญหาบ้างในเรื่องงบประมาณ และเรื่องการส่งผู้ร้ายข้ามแดน ซึ่งมาเลเซียอ้างว่ายังไม่มีสนธิสัญญาการส่งผู้ร้ายข้ามแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย ส่วนเรื่องการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ มาเลเซียมองว่าไม่ใช่ปัญหาร่วม จึงไม่ต้องการใช้กลไกความร่วมมือชายแดนในการแก้ปัญหา ฝ่ายไทยจึงจำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงความจำเป็นในการแก้ปัญหาจากการกระทำของกลุ่มหัวรุนแรง หากเกิดขึ้นในมาเลเซียอาจสร้างความเสียหายอย่างมาก (สัมภาษณ์ ส.ค.๖๑)

พ.อ. วิระ เขียรธโนปัจจัย ผอ.กนผ.ชว.ทหาร กล่าวว่า การประชุมแลกเปลี่ยนข่าวสาร ควรปรับเป็นกิจกรรมการเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูงด้านการข่าว เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ และทำกิจกรรมด้านการข่าว เรียนรู้และพัฒนางานด้านการข่าวร่วมกัน อาทิการแลกเปลี่ยนนักวิเคราะห์หรือหาช่องทางในการติดต่อสื่อสาร (Hotline) นอกจากนั้นในการประชุมแลกเปลี่ยนนักวิเคราะห์ข่าวหรือ Analyst To Analyst Exchange : ATAX ควรมีการจัดทำบันทึกความเข้าใจระหว่างสองกองทัพ เพื่อให้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นประจำ และควรพัฒนาขีดความสามารถของนักวิเคราะห์ เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนและให้ข้อคิดเห็นได้อย่างเต็มที่ (สัมภาษณ์ ก.ค.๖๑)

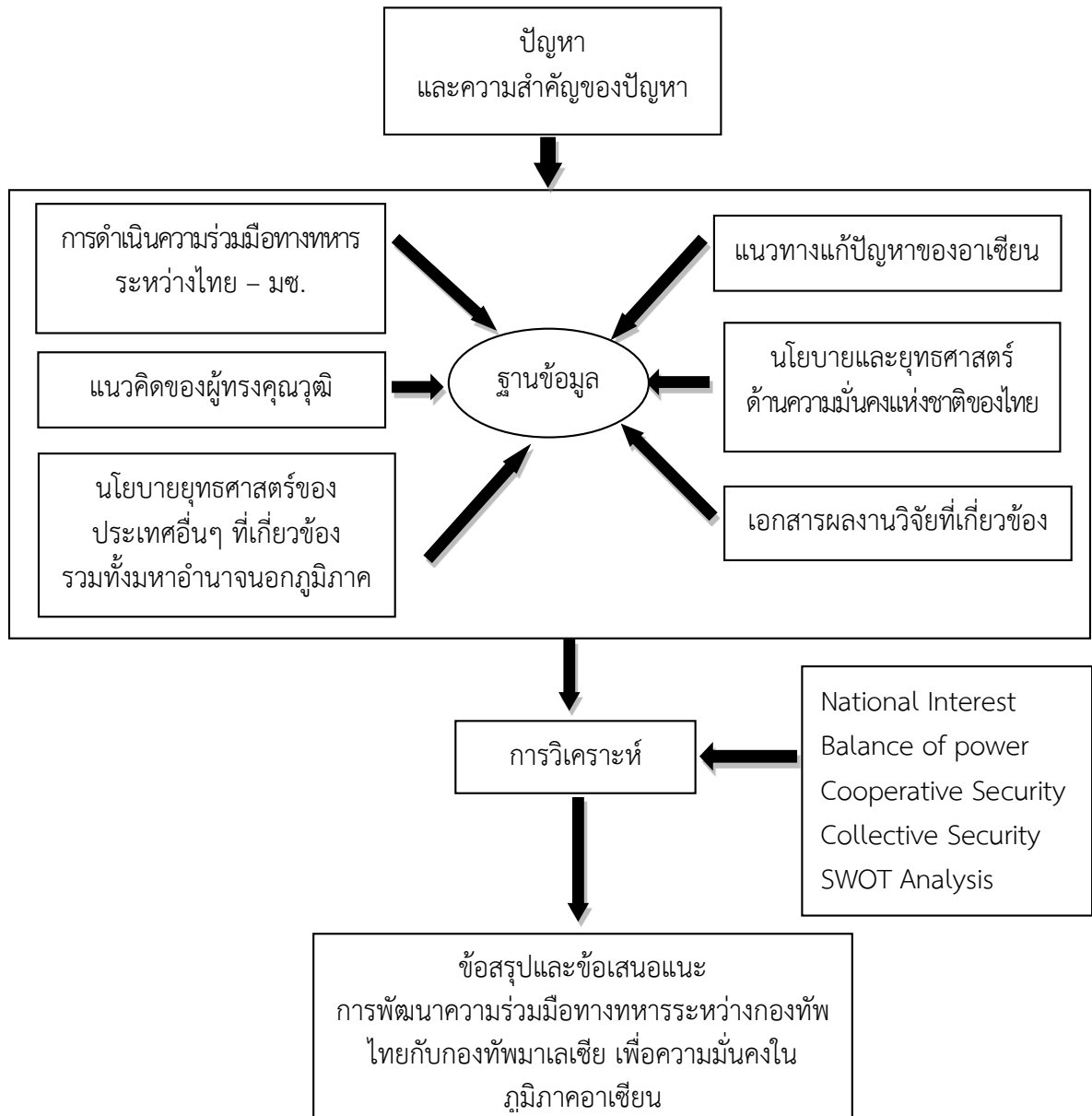
พ.อ. อัษฎางค์ รอดวัฒนกาญจน์ ผอ.กนผ.สวผ.ยก.ทหาร กล่าวว่า การฝึกร่วมผสม ควรให้ความสำคัญของการฝึกในกรอบอาเซียนกับมิตรประเทศในเรื่อง HADR โดยเชิญประเทศที่มีศักยภาพทางทหารและทางเศรษฐกิจเข้าร่วมการฝึก เพื่อไม่ให้เป็นภาระด้านงบประมาณ และเพิ่มบทบาทของหน่วยงานพลเรือนและภาคเอกชน ให้สอดคล้องกับสถานการณ์จริง และเพิ่มบทบาทของสตรีในการฝึกเพื่อพัฒนาศักยภาพให้มีทักษะและความชำนาญในฐานะผู้ให้ความช่วยเหลือและควรเพิ่มบทบาทของการบริการทางการแพทย์ฉุกเฉินให้มากขึ้น (สัมภาษณ์ ก.ค.๖๑)

พล.ต. ประดิษฐ์ กลิ่นศรีสุข เสธ.ศตท. กล่าวว่า กองทัพไทย ยังไม่มีความร่วมมือด้านการต่อต้านการก่อการร้ายแบบทวิภาคี แต่มีความร่วมมือแบบพหุภาคีในกรอบของอาเซียน ซึ่งไทยและจีนเป็นเจ้าภาพร่วมในคณะทำงานเฉพาะด้านในกรอบ ADMM - Plus ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วย และมีความต้องการเข้าร่วมการฝึกในกรอบพหุภาคีรหัส AMAN YOUYI กับมาเลเซียและจีน และเห็นว่ากองทัพไทย ควรร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวกรองด้านการก่อการร้ายกับมาเลเซีย โดยเฉพาะข้อมูลเครือข่ายกลุ่มก่อการร้ายไอเอส ในภูมิภาคอาเซียน (สัมภาษณ์ ก.ค.๖๑)

พล.ร.ต. ธีรพงษ์ เกตุสมบุญ ร.น. ผอ.ศสภ.ยก.ทหาร กล่าวว่า ปัจจุบันไทยและมาเลเซีย มีการแลกเปลี่ยนวิทยากร หลักสูตรปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนผู้เข้ารับการศึกษาหลักสูตรปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ในอนาคตจะคงดำรงกิจกรรมดังกล่าว และเพิ่มการแลกเปลี่ยนมากขึ้นในหลักสูตร Logistic Course และหลักสูตร Civilian Protection ที่มาเลเซียและหลักสูตร Child Protection ในประเทศไทย และมีแผนจัดการฝึกด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพร่วมกันระหว่างกองทัพในประเทศอาเซียน เป็นการฝึก ASEAN Peacekeeping Staff Exercise ปี ๖๒ มีแนวคิดการจัดส่งนายทหาร และ ฝสธ.๗ ของไทยเข้าร่วมภารกิจ UNIFIL

ที่เลบานอน และจะมีการร่วมกันจัดตั้ง ASEAN Peacekeeping Forces เข้าร่วมการปฏิบัติการกิจการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ซึ่งเป็นไปตามแผนความร่วมมือของ APCN (ASEAN Peacekeeping Center Network) Phase 3 ระหว่าง ปี ๖๑ - ๖๓ (สัมภาษณ์ ก.ค.๖๑)

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จะได้ศึกษาสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน และแนวทางการแก้ปัญหา ความร่วมมือทางทหารระหว่างไทยกับมาเลเซีย นโยบายและยุทธศาสตร์ของประเทศต่างๆ ที่มีบทบาทและอิทธิพลในพื้นที่ รวมทั้งแนวคิดของผู้ทรงคุณวุฒิและเอกสารวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง โดยจะใช้แนวคิดทฤษฎี และแนวทางการวิเคราะห์ที่เหมาะสมมาใช้ในการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้ข้อสรุปและข้อเสนอแนะต่อไป

สรุป

สภาพแวดล้อมทางการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ ได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งโอกาสและความท้าทายที่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนต้องเผชิญ โดยเฉพาะภัยคุกคามรูปแบบใหม่และภัยคุกคามข้ามชาติ รวมทั้งการแข่งขันกันสร้างอิทธิพลในภูมิภาคของประเทศมหาอำนาจระดับโลก กลุ่มอาเซียนได้มีการพัฒนาในเรื่องรวมตัวกันจากเป็นสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งมีสมาชิกก่อตั้ง ๕ ชาติ ซึ่งมีหลักพื้นฐานของความร่วมมือและการดำเนินความสัมพันธ์ ได้แก่ การให้ความเคารพในเอกราช อธิปไตย ความเท่าเทียมและบูรณภาพแห่งดินแดน การปราศจากการแทรกแซงจากภายนอก การรุกรานและการบังคับขู่เข็ญการไม่แทรกแซงกิจการภายในของชาติอื่นๆ การแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือข้อพิพาทโดยสันติวิธีการไม่ยอมรับการคุกคามหรือใช้กำลัง และการให้ความร่วมมือระหว่างกันอย่างมีประสิทธิภาพต่อมาได้มีการขยายจำนวนสมาชิกอีก ๕ ชาติ รวมเป็น ๑๐ ชาติ และได้พัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ ซึ่งในด้านความมั่นคงได้มีการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงเป็นกลไกและเครื่องมือในการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงโดยสันติวิธี

ปัญหาด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ยังเกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาค โดยเฉพาะ สหรัฐฯ และ จีน ซึ่งเกี่ยวข้องและมีบทบาทในเรื่องปัญหาทะเลจีนใต้ ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความมั่นคงทางทะเล รวมทั้งการแข่งขันสร้างอิทธิพลในภูมิภาค ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ในส่วนของประเทศไทยกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔

การศึกษาเรื่องการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซียจะใช้แนวคิดทฤษฎีในเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ ที่เน้นในเรื่องความดำรงอยู่ของรัฐ การแสวงหาความมั่นคงปลอดภัย การทำให้ประชาชนกินดีอยู่ดีเป็นหลัก ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ ซึ่งใช้อธิบายความสัมพันธ์เชิงอำนาจของรัฐชาติต่างๆ และสันนิษฐานว่า รัฐชาติต่างๆ จะถูกผลักดันให้แสวงหาความมั่นคงปลอดภัยของตนเองในการสร้างดุลอำนาจรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคง ซึ่งเป็นการป้องกันสงครามหรือใช้กำลังทหารระหว่างประเทศสมาชิก โดยเน้นการเจรจา การพัฒนาความไว้วางใจ มีหลักการในเรื่องความร่วมมืออย่างสันติและมีสิทธิเท่าเทียมกัน แนวคิดความมั่นคงร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อจัดตั้งพันธมิตรทางทหารที่เอาชนะประเทศที่ไม่เป็นมิตรหรือใช้กำลังยับยั้งฝ่ายตรงข้ามแต่ไม่รวมถึงปัญหาความขัดแย้งภายใน และแนวทางวิเคราะห์ SWOT Analysis ซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ที่ช่วยให้สามารถกำหนดจุดแข็งจุดอ่อนของสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบจากปัจจัยเหล่านั้น มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

บทที่ ๓

ความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย

ประเทศไทยและมาเลเซีย ต่างเป็นสมาชิกก่อตั้งของสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ซึ่งมีความสัมพันธ์อันดีมาเป็นเวลานานและมีความร่วมมือหลายมิติ แม้จะมีปัญหาเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล แต่ได้ร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการร่วมกันปักปันเขตแดนทางบกใกล้เสร็จสิ้นแล้ว ส่วนปัญหาเขตแดนทางทะเลได้จัดทำบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งองค์การร่วมเพื่อแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ใต้ทะเล ในบริเวณที่กำหนดไหล่ทวีปของประเทศทั้งสองในอ่าวไทย และบันทึกความเข้าใจว่าด้วยการแบ่งเขตไหล่ทวีป ระหว่างไทยกับมาเลเซียด้านอ่าวไทย ซึ่งกำหนดพื้นที่ทับซ้อนทางทะเล จำนวน ๗,๒๕๐ ตร.กม. เป็นพื้นที่พัฒนาร่วม (Joint Development Area : JDA) โดยแบ่งก๊าซธรรมชาติในพื้นที่ JDA เท่าเทียมกัน ในลักษณะ ๕๐ : ๕๐ เป็นเวลา ๕๐ ปี^๑ ในด้านความมั่นคงไทยและมาเลเซีย ได้ร่วมมือกันป้องกันและปราบปรามโจรจิ้งคอมมิวนิสต์มาลายา ซึ่งเป็นภัยคุกคามของมาเลเซียและมีผลกระทบต่อไทย โดยใช้มาตรการทั้งการเมืองและการทหาร ซึ่งใช้การปฏิบัติการร่วมตามแนวชายแดน^๒ ทำให้ประสบผลสำเร็จในการแก้ปัญหา นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือทางทหารอีกหลายด้าน ได้แก่

๑. การสร้างความร่วมมือด้านชายแดน
๒. การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง
๓. การทูตฝ่ายทหาร
๔. การแลกเปลี่ยนด้านศึกษา
๕. การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา
๖. การฝึกร่วมผสม และการฝึกผสม
๗. การแลกเปลี่ยนการเยือนและการประชุมด้านความมั่นคง
๘. การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้
๙. การต่อต้านการก่อการร้าย
๑๐. การบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม
๑๑. การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ

^๑ ดลยา เทียนทอง. “ความร่วมมือไทย - มาเลเซีย ในการพัฒนาพื้นที่ไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าวไทย (Joint Development Area)”. พิมพ์ครั้งที่ ๑. (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ๒๕๔๕). หน้า ๕.

^๒ โจรจิ้งคอมมิวนิสต์มาลายา. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=โจรจิ้งคอมมิวนิสต์มาลายา>

การสร้างความร่วมมือด้านชายแดน

ประเทศไทยและมาเลเซีย มีความตกลงว่าด้วยความร่วมมือชายแดน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๔๓ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ การเพิ่มพูนความมั่นคงและเสถียรภาพในพื้นที่ชายแดน โดยการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ร่วมกันในพื้นที่ดังกล่าว และเพื่อการพัฒนาส่งเสริมกิจการที่เป็นประโยชน์ร่วมกันในพื้นที่ชายแดน โดยได้จัดตั้งคณะกรรมการต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ประกอบด้วย คณะกรรมการชายแดนทั่วไป คณะกรรมการระดับสูง คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค คณะทำงานทางบก คณะทำงานทางเรือ คณะทำงานทางอากาศ คณะทำงานด้านการข่าว และการปฏิบัติการจิตวิทยา คณะทำงานด้านการจัดการชายแดน คณะทำงานด้านการจัดการภัยพิบัติ คณะกรรมการด้านการฝึกอบรมและผสม และสำนักงานประสานงานชายแดนไทย - มาเลเซีย ซึ่งมีผลการประชุมหรือผลการปฏิบัติดังนี้

การประชุมคณะกรรมการชายแดนทั่วไป (GBC) ไทย - มาเลเซีย ครั้งที่ ๕๔ ระหว่าง ๑๒ - ๑๖ มี.ค.๖๑ ณ กรุงเทพฯ โดยมี รองนายกรัฐมนตรี/รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมมาเลเซีย เป็นประธานร่วม สรุปได้ว่าจะมีการขยายความร่วมมือด้านชายแดนให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ บุคคลสองสัญชาติ การขนส่งสินค้าข้ามแดน การสร้างรั้วเดี่ยวร่วม การพัฒนาพื้นที่และสร้างเส้นทางเชื่อมต่อด้านสะเตา - บุกิตกายูฮิตัม ตลอดจนความร่วมมือในการแก้ปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ จากการก่อการร้ายอาชญากรรมข้ามชาติ การค้ามนุษย์ ยาเสพติด ภัยคุกคามทางไซเบอร์ รวมทั้งติดตามสถานการณ์ที่มีความอ่อนไหว โดยมีงานมอบจากการประชุม ได้แก่ การเพิ่มการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง โดยมุ่งเน้นเรื่องอาชญากรรมข้ามชาติ การดำรงการขยายการปฏิบัติการร่วม เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดน ให้หน่วยที่เกี่ยวข้องเสนอแผนงานในอนาคต ต่อคณะกรรมการชายแดนทั่วไป (GBC) เกี่ยวกับการขยายการบริหารจัดการชายแดนร่วม การพัฒนาด้านความมั่นคงเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทั้งสองฝ่ายได้ปรับโครงสร้างและปรับแผนการลาดตระเวนร่วม เพื่อความเข้มแข็ง ในการรักษาความมั่นคงตามแนวชายแดน รวมทั้งแต่งตั้งผู้แทนจากหน่วยงานด้านการวางแผนเศรษฐกิจของมาเลเซียและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทยเป็นสมาชิกของคณะทำงานด้านการจัดการชายแดน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการริเริ่มในการสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมตามแนวชายแดน ให้เร่งสรุปการจัดทำระเบียบปฏิบัติประจำ (รปจ.) และหลักนิยมเกี่ยวกับการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ ระหว่างไทยกับมาเลเซีย และให้วางแผนการจัดการฝึกอบรม/ผสม ครั้งที่ ๔ โดยเน้นการใช้กำลังทหารในการช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ แสวงหาความเป็นไปได้ในการเชิญประเทศสมาชิกอาเซียนและมิตรประเทศเข้าร่วมการฝึกหรือสังเกตการณ์การฝึก

การประชุมคณะกรรมการระดับสูง (กรส.) ไทย - มาเลเซีย ระหว่าง ๓ - ๕ พ.ค.๖๐ ณ ประเทศมาเลเซีย โดยมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดของฝ่ายไทยและมาเลเซีย เป็นประธานร่วม สรุปผลการประชุมโดยมีผลการดำเนินงานที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

๑. คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคได้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบแบบทวิภาคีกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การสนับสนุนการก่อสร้างรั้วเดี่ยวร่วมที่ อ.สะเตา

จ.สงขลา รวมทั้งการปฏิบัติการร่วมและการฝึกซ้อม โดยเน้นการบรรเทาสาธารณภัยและได้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารและพบปะหารือ ระหว่างหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายของจังหวัดและรัฐของสองประเทศ เพื่อขยายผลการปฏิบัติในรูปแบบเครือข่ายการข่าว โดยมีการติดต่อประสานกันมากขึ้น ทำให้มีการขยายขอบเขตงาน ด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารอย่างกว้างขวาง รวมทั้งการเฝ้าระวังภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และอาชญากรรมข้ามชาติด้วย

๒. คณะกรรมการด้านการฝึกซ้อม/ผสม ทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันตรวจภูมิประเทศและประชุมวางแผนขั้นต้นและประชุมวางแผนขั้นสุดท้าย เพื่อเตรียมความพร้อมในการฝึกซ้อม/ผสม JCEX THAMAL ระหว่าง ๒๔- ๒๘ ก.ค.๖๐ ณ รัฐเคดาห์ มาเลเซีย โดยมีผู้เข้าร่วมการฝึกจากกองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพ รวมทั้งภาคประชาสังคม โดยจะเชิญประเทศในอาเซียนและมิตรประเทศร่วมสังเกตการณ์ด้วย

๓. คณะทำงานด้านการจัดการชายแดนได้มีการจัดประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาเพิ่มส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามแนวชายแดน ซึ่งมาเลเซียขอเพิ่มหน่วยงานด้านการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

ในที่ประชุมได้มีงานมอบให้คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคดำเนินการตามงานมอบและแผนงานจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา รวมทั้งกิจกรรมที่ได้วางแผนไว้ ได้แก่ การส่งเสริมการปฏิบัติการและการฝึกซ้อมด้านการข่าวในระดับปฏิบัติ การเพิ่มมาตรการในการรักษาความมั่นคงปลอดภัยตามแนวชายแดน การพัฒนาระเบียบปฏิบัติประจำและหลักนิยมนร่วม นอกจากนี้ยังให้คณะกรรมการฝึกซ้อมและผสมวางแผนสำหรับการฝึกซ้อม/ผสม ไทย - มาเลเซีย โดยเน้นการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และการบรรเทาภัยพิบัติในกรอบของประชาคมอาเซียนและมิตรประเทศ

ทั้งนี้ในการประชุมครั้งต่อไป จะมีงานมอบในเรื่องการเพิ่มการแลกเปลี่ยนข่าวสาร โดยมุ่งเน้นอาชญากรรมข้ามชาติตามแนวชายแดน โดยเฉพาะด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ ยาเสพติด การค้ามนุษย์ และเพิ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกลไก เพื่อกระชับความร่วมมือระหว่างกันให้ขยายการปฏิบัติร่วมในการลาดตระเวนร่วมตามแนวชายแดน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงตามแนวชายแดนให้เสนอแผนงานต่อคณะกรรมการระดับสูง เกี่ยวกับการขยายการบริหารจัดการชายแดนร่วมเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และความร่วมมือในพื้นที่ชายแดนให้เร่งจัดทำระเบียบปฏิบัติประจำและหลักนิยมเกี่ยวกับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ ระหว่างไทยและมาเลเซีย และให้คณะกรรมการฝึกซ้อม/ผสม ไทย - มาเลเซีย วางแผนการฝึก JCEX THAMAL ครั้งที่ ๔ โดยเน้นการใช้กำลังทหารในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ และแสวงหาความเป็นไปได้ในการเชิญประเทศสมาชิกอาเซียน และมิตรประเทศ เข้าร่วมการฝึกในฐานะผู้สังเกตการณ์หรือผู้เข้าร่วมการฝึก

การประชุมคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค เป็นการประชุมระดับหน่วยในภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ซึ่งในการประชุมครั้งที่ ๑๐๗ ระหว่าง ๒ - ๕ เม.ย.๖๑ ณ โรงแรม เจบี หาดใหญ่ จ.สงขลา มีประเด็นสำคัญ ได้แก่ การขอให้มีนายทหารติดต่อเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาการจราจรคับคั่งในห้วงเทศกาลสงกรานต์ ซึ่งจะได้แก้ปัญหาได้ทันที การขอให้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารกันอยู่เสมอ

การขอความร่วมมือในการลาดตระเวนร่วม เพื่อสกัดกั้นเรือประมงต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำการประมงโดยผิดกฎหมาย ขอความร่วมมือในการผลักดันโครงการสร้างสะพานข้ามแดน ไทย - มาเลเซีย ด้าน อ.ตากใบ จ.นราธิวาส กับ อ.ตุ้มปัด รัฐกลันตัน ขอความร่วมมือในการจัดหน่วยงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการประชุมหารือในการประชุมความร่วมมือด้านข่าวกรอง ระหว่างหัวหน้าส่วนราชการของจังหวัดและรัฐ ตามแนวชายแดน (BICAM) ไทย - มาเลเซีย โดยต่อเนื่อง ขอให้มีการสนับสนุนการจัดกิจกรรมปฏิบัติการจิตวิทยาร่วม (CPP) ให้มากขึ้น ขอให้แลกเปลี่ยนการเยี่ยมเยียนของคณะทำงานตามโครงการที่เหมาะสม ขอให้พิจารณาเส้นทางเชื่อมต่อระหว่างด่านสะเดากับด่านบูกิตกายูฮิตัม ซึ่งฝ่ายมาเลเซียรับไปประสานงาน โดยขอให้ฝ่ายไทยให้ความร่วมมือในการสกัดกั้นการลักลอบข้ามแดนในช่องทางผิดกฎหมาย เพื่อป้องปรามการกระทำผิดกฎหมายและอาชญากรรมข้ามชาติ

ประเด็นที่จะหารือในการประชุมครั้งต่อไป ได้แก่

๑. การแสดงความยินดีกับรัฐบาลใหม่ มาเลเซียและการขอให้สนับสนุนกิจกรรมทวิภาคี ไทย - มาเลเซีย ต่อไป

๒. การที่มีเรือประมงต่างชาติลักลอบเข้าทำการประมงที่ผิดกฎหมาย ทั้งในน่านน้ำไทยและน่านน้ำมาเลเซีย ขอความร่วมมือให้หน่วยงานด้านความมั่นคงทางทะเล ได้มีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร และเพิ่มความร่วมมือในการลาดตระเวน เพื่อสกัดกั้นการลักลอบทำการประมงผิดกฎหมายต่างๆ

๓. การประชุมความร่วมมือด้านการข่าว ระหว่าง หัวหน้าส่วนราชการ จังหวัดและรัฐ ตามแนวชายแดน (BICAM) ไทย - มาเลเซีย ถือเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์มาก จึงขอให้มีการจัดกิจกรรมนี้โดยต่อเนื่อง

๔. ด้านศุลกากรบูกิตกายูฮิตัมของมาเลเซียปัจจุบันและด้านศุลกากรใหม่ของไทย ใกล้เสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว แต่จุดเชื่อมต่อยังไม่ได้ดำเนินการเชื่อมต่อ เนื่องจากรอนโยบายรัฐบาลใหม่ จึงขอให้เสนอรัฐบาลมาเลเซีย เสนอพิจารณาเปิดจุดเชื่อมต่อที่ฝ่ายไทยร้องขอ

การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง

กรมข่าวทหาร กรมข่าวของเหล่าทัพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการแลกเปลี่ยนข่าวกรองกับฝ่ายมาเลเซียเป็นประจำ เนื่องจากประเทศไทยมีปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งติดต่อกับมาเลเซีย และยังมีข่าวความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายกลุ่ม IS และเครือข่ายในภูมิภาคอาเซียน รวมทั้งข่าวเกี่ยวกับปัญหาความมั่นคงทางทะเล เช่น การแก้ปัญหาโจรสลัด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เป็นต้น

การทูตฝ่ายทหาร

กองทัพไทยได้จัดผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารและผู้ช่วยทูตฝ่ายทหารทุกเหล่าทัพไปประจำที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ เพื่อเสริมสร้าง และดำรงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศด้านการทหาร และทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกระทรวงกลาโหมและเหล่าทัพในการปฏิบัติหน้าที่ในต่างประเทศ การทูตทหารเป็น

เครื่องมือในการติดต่อประสานงานและการสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน ทั้งนี้กองทัพมาเลเซียได้จัดผู้ช่วยทูตทหารมาประจำที่กรุงเทพฯ เช่นกัน

การแลกเปลี่ยนด้านศึกษา

กองทัพมาเลเซียให้ความสำคัญกับการส่งกำลังพลเข้ารับการศึกษาในสถาบันการศึกษาทางทหารในประเทศไทยอย่างมาก โดยคัดเลือกกำลังพลที่เหมาะสมเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร วิทยาลัยเสนาธิการทหาร วิทยาลัยการทัพอากาศ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ โรงเรียนผู้บังคับฝูง เป็นต้น ในขณะที่ฝ่ายไทยได้ส่งกำลังพลไปเข้ารับการศึกษาในมาเลเซียไม่มากนัก

การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา

เมื่อ ๒๙ มิ.ย.๕๗ มาเลเซีย อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ได้ทำความตกลงในการลาดตระเวนร่วมกันในช่องแคบมะละกา เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีปัญหาในเรื่องโจรสลัด การก่อการร้าย และอาชญากรรมข้ามชาติ ทำให้ประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคต้องการที่จะส่งกำลังเข้ามาเพื่อรักษาความปลอดภัย การร่วมลาดตระเวนดังกล่าว จึงเป็นความรับผิดชอบของรัฐชายฝั่งในภูมิภาคเพื่อไม่ให้ประเทศนอกภูมิภาคเข้ามามีอิทธิพลเกินไป ซึ่งได้ทำการลาดตระเวนทางเรือตลอดทั้งปี ในลักษณะการประสานการลาดตระเวน โดยแต่ละประเทศจะรับผิดชอบลาดตระเวนในพื้นที่ของตนเองและแจ้งให้แต่ละฝ่ายทราบ

ใน ๑ ส.ค.๕๘ รัฐมนตรีต่างประเทศของมาเลเซีย อินโดนีเซียและสิงคโปร์ ได้หารือร่วมกัน ในเรื่องความปลอดภัยในช่องแคบมะละกา และได้ออกแถลงการณ์ร่วมว่า จะร่วมกันลาดตระเวนทางอากาศ ตั้งแต่ ก.ย.๕๘ เป็นต้นไป ซึ่งใน ๑๓ ก.ย.๕๘ กระทรวงกลาโหมมาเลเซียได้เป็นเจ้าภาพทำพิธีเปิดการลาดตระเวนทางอากาศ (Eyes in the Sky : EIS) โดยกองทัพไทยได้ส่งผู้แทนผู้บัญชาการทหารสูงสุดเข้าร่วมพิธีฯ นำไปสู่การเข้าร่วมลาดตระเวนของฝ่ายไทย โดย ครม. มีมติ เมื่อ ๒๒ ม.ค.๕๑ เห็นชอบตามที่ กท. เสนอเกี่ยวกับการร่วมลงนามในระเบียบปฏิบัติประจำ และการเข้าร่วมลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา ทั้งทางทะเลและทางอากาศ โดยในส่วนของงบประมาณสนับสนุนการปฏิบัติการและค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องให้ประสานกับสำนักงบประมาณเพื่อดำเนินการในรายละเอียดตามความจำเป็นและเหมาะสมต่อไป หลังจากนั้นทางกองทัพเรือ โดยทัพเรือภาคที่ ๓ ได้จัดเรือเข้าร่วมลาดตระเวนในพื้นที่รับผิดชอบ อยู่ทางเหนือสุดเฉพาะอาณาเขตทางทะเลของไทย (Sector 5) ตั้งแต่ ต.ค.๕๑ และจัดอากาศยานเข้าร่วมลาดตระเวนตั้งแต่ ม.ค.๕๒ เป็นต้นมา

โดยการลาดตระเวนทางอากาศนั้น ประเทศสมาชิกจะจัดอากาศยานทำการบินในพื้นที่ปฏิบัติการตั้งแต่ Sector 1 – Sector 5 และจะไม่บินเข้าใกล้แนวชายฝั่งของรัฐชายฝั่งอื่นในระยะน้อยกว่า ๕ ไมล์ทะเล โดยมีการจัดทีมผสมลาดตระเวนทางอากาศในทะเล ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจากชาติสมาชิกอยู่บนเครื่อง ทั้งนี้ กองทัพเรือได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฝ้าติดตามการปฏิบัติที่ศูนย์ปฏิบัติการกองทัพเรือและศูนย์ปฏิบัติการทัพเรือภาคที่ ๓ ทำหน้าที่รวบรวม วิเคราะห์

และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับประเทศสมาชิก ซึ่งไทยได้ประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์อันดี ในการปฏิบัติการร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและเป็นการแสดงสิทธิในฐานะรัฐชายฝั่งในช่องแคบมะละกา

การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม

กองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย มีความร่วมมือทั้งการฝึกร่วมผสม เป็นการฝึกหลายชาติ หลายเหล่าทัพ และการฝึกผสม เป็นการฝึกหลายชาติแต่เหล่าทัพเดียว และมีการฝึกทั้งแบบทวิภาคี และแบบพหุภาคี โดยมีการฝึกดังนี้

๑. การฝึกร่วมผสมคอบร้าโกลด์ เป็นการฝึกร่วมและผสมที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาค โดยมีกองทัพไทยและกองทัพสหรัฐฯ เป็นเจ้าภาพหลัก ซึ่งพัฒนามาจากการฝึกผสมยกพลขึ้นบก ระหว่าง ทร.ไทย กับ นย.สหรัฐฯ ในประเทศไทย ที่ทำการฝึกมาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๔๙ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๖ ได้มีการฝึกร่วมผสมทั้งสามเหล่าทัพเป็นครั้งแรก โดย ทร. เป็นเจ้าภาพ และในปี พ.ศ.๒๕๒๙ กองบัญชาการทหารสูงสุด เป็นหน่วยรับผิดชอบในการฝึก ซึ่งยังเป็นรูปแบบพหุภาคี ในปี พ.ศ.๒๕๔๓ ได้เพิ่มการฝึกในเรื่องการปฏิบัติการทางทหารที่มีใช้สงคราม (Military Operations Other Than War : MOOTW) พร้อมทั้งขยายการฝึกการแก้ปัญหาที่บังคับการ (Command Post Exercise : CPX) แบบทวิภาคีเป็นพหุภาคี โดยเชิญสิงคโปร์เข้าร่วมการฝึกเป็นชาติแรกที่ได้เข้าร่วมในคอบร้าโกลด์ ปี ๒๐๐๐

ในปี พ.ศ.๒๕๔๗ ได้ริเริ่มนำชุดวางแผนตามโครงการฝ่ายเสนาธิการผสมส่วนเพิ่มนานาชาติ (Multinational Planning Augmentation Team : MPAT) ซึ่งมีสมาชิกกว่า ๒๐ ประเทศ หมุนเวียนจัดกำลังมาเข้าร่วมวางแผนและฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการ (CPX) ปีละ ๑๐ ประเทศ ทำให้คอบร้าโกลด์ เป็นเวทีในการพัฒนาความร่วมมือทางทหารอย่างกว้างขวาง ต่อมาได้มีการขยายจำนวนประเทศที่เข้าร่วมการฝึกหลัก เป็น ๗ ประเทศ ประกอบด้วย ไทย สหรัฐฯ สิงคโปร์ ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย สาธารณรัฐเกาหลี และมาเลเซีย ซึ่งเข้าร่วมเป็นประเทศสุดท้าย เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๓ และมีประเทศเข้าร่วมการฝึกเพิ่มเติม จำนวน ๒ ประเทศ ได้แก่ จีน และอินเดีย นอกจากนี้ยังมีประเทศที่ได้รับเชิญเข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก (Combined Observer Liaison Team : COLT) อีกปีละ ๑๐ ประเทศ ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศ ทั้งนี้เพื่อลดความหวาดระแวงและสร้างความไว้วางใจ เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดี

ขอบเขตของการฝึก ประกอบด้วย การฝึกฝ่ายเสนาธิการ หรือการฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการ สลับกันปีเว้นปี การฝึกภาคสนาม/ภาคทะเล ได้แก่ การฝึกแลกเปลี่ยน การฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง การฝึกยกพลขึ้นบก และการฝึกช่วยเหลืออพยพประชาชนออกจากพื้นที่ขัดแย้ง โครงการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่การฝึก ได้แก่ โครงการก่อสร้าง โครงการแพทย์ และโครงการชุมชนสัมพันธ์ การฝึกช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาสาธารณภัย การสัมมนาผู้นำระดับสูงจากประเทศที่เข้าร่วมการฝึก (Senior Leader Seminar : SLS)

มาเลเซีย ได้เข้าร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ในฐานะประเทศเข้าร่วมหลัก (Full Participant) โดยได้เข้าร่วมตั้งแต่ชั้นการประชุมพัฒนาแนวความคิดในการฝึก การวางแผนขั้นต้น การวางแผนขั้นสุดท้าย และการปฏิบัติในชั้นการฝึก ซึ่งมาเลเซียได้เข้าร่วมการฝึกฝ่ายเสนาธิการ

การฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการ การร่วมกระโดดร่มทางยุทธวิธีในการฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง การจัดทำลั้งพลและเครื่องบินลำเลียง C - 130 เข้าร่วมการฝึกอพยพประชาชนออกจากพื้นที่ขัดแย้ง การเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่การฝึกและการเข้าร่วมสัมมนาผู้บริหารระดับสูง ซึ่งแสดงออกถึงความร่วมมือทางทหารและความสัมพันธ์อันดีระหว่างไทยและมาเลเซีย

๒. การฝึกผสมระหว่างไทยกับมาเลเซีย โดยแต่ละเหล่าทัพได้จัดทำลั้งมาฝึกร่วมกัน

๒.๑ การฝึกของกองทัพบก ได้แก่ การฝึก LANDEX THAMAL เป็นการฝึกดำเนินกลยุทธ์ในกรอบของกองร้อยในลักษณะสนธิกำลังระดับหมวด ซึ่งกองทัพบกโดยกองทัพภาคที่ ๔ และ กองทัพบกมาเลเซีย จะสลับกันเป็นเจ้าภาพ โดยทั้งสองฝ่ายจัดทำลั้งขนาด ๑ หมวดปืนเล็กขึ้นไปสมทบกับกองร้อยทหารราบของฝ่ายที่เป็นเจ้าภาพ โดยจะจัดการฝึกในห้วงเดือนกรกฎาคมของทุกปี เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติการทางทหารร่วมกันตามแนวชายแดนไทย - มาเลเซีย ในทุกรูปแบบ ซึ่งมีการฝึกแลกเปลี่ยนการฝึกทางยุทธวิธีในสนาม การปฏิบัติการด้านกิจการพลเรือน ผสม การฝึกการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ นอกจากนี้ยังทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทหารในพื้นที่ที่มีความแน่นแฟ้นมากขึ้น

๒.๒ การฝึกของกองทัพเรือ ได้แก่ การฝึก SEAEX THAMAL เป็นการฝึกเพื่อสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือในการปฏิบัติการร่วมทางทะเลของทั้งสองประเทศ โดยมีการฝึกทั้งฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน ฝ่ายไทยจะส่งเรือจากกองทัพเรือเข้าร่วมการฝึก ส่วนฝ่ายมาเลเซีย จะจัดเรือจากกองทัพเรือ หน่วยยามฝั่ง (MMEA) และตำรวจน้ำ เข้าร่วมการฝึก มีการฝึกแปรขบวนในทะเล การฝึกลาดตระเวนร่วมกันในน่านน้ำ การฝึกการติดต่อสื่อสารของกำลังพล ทั้ง ๒ ประเทศ การฝึกเข้าตรวจค้นสิ่งผิดกฎหมาย ยาเสพติด กลุ่มก่อการร้าย โจรสลัด และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเลร่วมกัน นอกจากนี้ยังมีการฝึก THALAY LAUT ซึ่งเป็นการฝึกโดยกองเรือยุทธการของทั้งสองฝ่าย เพื่อเพิ่มพูนและแลกเปลี่ยนประสบการณ์และให้ความรู้ให้กับกำลังพลและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีในการปฏิบัติการร่วมกันในอนาคต เช่น การคุ้มครองทรัพยากรทางทะเล การปราบปรามโจรสลัด การช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยจัดให้มีการฝึกปีเว้นปี ส่วนหัวข้อการฝึกประกอบด้วย การฝึกปฏิบัติการทางเรือในสาขาต่างๆ การป้องกันความเสียหาย และการแข่งขันกีฬาเชื่อมความสามัคคี

๒.๓ การฝึกของกองทัพอากาศ ได้แก่ การฝึก Air THAMAL เป็นการฝึกผสมทางอากาศยุทธวิธี บริเวณแนวชายแดนไทย - มาเลเซีย ตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๒๕ ปีละครั้ง โดยผลัดกันเป็นเจ้าภาพ ในปี ๒๕๓๗ จึงเปลี่ยนเป็นการฝึกแบบปีเว้นปี ต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๔๐ เกิดปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ จึงปรับเปลี่ยนการฝึกเป็นปีเว้น ๒ ปี ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ได้ทำการฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการระหว่าง ทอ.ไทย กับ ทอ.มาเลเซีย ในปี พ.ศ.๒๕๕๑ ได้แยกการฝึกปัญหาที่บังคับการออกจาก การฝึกภาคสนามและให้ฝึกสลับกันไปทุกปี ในปี พ.ศ.๒๕๕๓ เป็นต้นมา ได้เริ่มใช้ผลจากการฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการ ใช้การวางแผน แผนที่สถานการณ์ และการพัฒนาเหตุการณ์เชื่อมโยงไปสู่การฝึกภาคสนาม โดยจัดการฝึกทุกปี ทอ.ไทย เป็นเจ้าภาพ ๒ ปี ทอ.มาเลเซีย เป็นเจ้าภาพ ๒ ปี สลับกันไป ซึ่งการฝึกภาคสนามจะเป็นการฝึกในเรื่อง การเตรียมความพร้อม การใช้กำลังทางอากาศขนาดใหญ่ ได้แก่ การบินตอบโต้ทางอากาศเชิงรุกและเชิงรับ การบินโจมตีทางอากาศ การบินสนับสนุน

ทางอากาศใกล้ขีด การบินขับไล่ขั้นมูลฐาน การบินรบในอากาศ การบินยุทธวิธีในอากาศกับเครื่องบินต่างแบบ การขัดขวางทางอากาศและการบินขัดขวางทางอากาศในพื้นที่การรบ

การแลกเปลี่ยนการเยือนและการประชุมด้านความมั่นคง

ผู้บังคับบัญชาของกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย ได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการแนะนำตัวเนื่องในโอกาสรับตำแหน่งใหม่ การรับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การร่วมกิจกรรมพิธีเปิดการฝึกร่วมผสมคอบร้าโกลด์ การเยี่ยมชมการฝึกดำเนินกลยุทธ์ และปิดการฝึกคอบร้าโกลด์ การเยี่ยมชมการฝึกร่วมผสมอื่นๆ เช่น JCEX THAMAL เป็นต้น การเยี่ยมชมงาน Defense and Security ประจำปีในประเทศไทย การเยี่ยมชมงาน LIMA ในมาเลเซีย นอกจากนี้ยังมีการประชุมประสานงานฝ่ายเสนาธิการระดับอาวุโส ไทย - มาเลเซีย เป็นประจำ ผลัดกันเป็นเจ้าภาพ โดยทั้งสองฝ่ายจัดผู้แทนเหล่าทัพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความร่วมมือเข้าร่วมประชุมหารือ โดยมีเสนาธิการทหารของทั้งสองฝ่ายเป็นประธานร่วม ซึ่งแตกต่างจากการประชุมประสานงานฝ่ายเสนาธิการระดับอาวุโส ระหว่างกองทัพไทย กับกองทัพประเทศอื่นๆ ที่จัดเพียงระดับเจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นประธานร่วม

การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

สถานการณ์ความขัดแย้งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เมื่อพื้นที่ดังกล่าวมาอยู่ภายใต้การปกครองของสยาม โดยผู้ปกครองเดิม ซึ่งสูญเสียประโยชน์ได้มีการปลุกฝังลูกหลานให้มีความคิดแปลกแยกเรื่องเชื้อชาติและศาสนา มองชาวสยามว่าไม่ใช่พวกเดียวกัน^๓ ต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๙๑ เกิดกบฏดุซงญอ เป็นการแสดงให้เห็นถึงความแปลกแยกด้านเชื้อชาติ ศาสนาและภูมิภาค อย่างชัดเจน โดยมีการปล้นสะดมและเผาโรงเรียน และหยีสุหลงซึ่งเป็นแกนนำต่อต้านรัฐบาล ได้หายไปอย่างไร้ร่องรอย คนไทยมุสลิมบางส่วนได้อพยพไปอยู่ในฝั่งมาเลเซีย หลังจากนั้นยังคงมีความขัดแย้งระดับต่ำ ในปี พ.ศ.๒๕๒๔ เป็นต้นมา มีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นเป็นระยะ ซึ่งมีลักษณะเหมือนเป็นคดีอาชญากรรม จึงมีการยุบเลิกหน่วยงานที่รับผิดชอบการแก้ปัญหาในพื้นที่ จชต. ได้แก่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และกองบัญชาการผสม พลเรือน ตำรวจ ทหาร ที่ ๔๓ เมื่อวันที่ ๑ พ.ค.๒๕๔๕ โดยมอบให้หน่วยงานปกติในพื้นที่รับผิดชอบ หลังจากนั้นได้มีเหตุการณ์ปล้นปืนเจ้าหน้าที่ด้านความมั่นคง หลายครั้ง และครั้งใหญ่ที่สุด ได้แก่ การปล้นปืนกองพันทหารพัฒนาที่ ๔ และมีเหตุการณ์รุนแรงตามมาอย่างต่อเนื่อง

มาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีชายแดนติดต่อพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และได้รับผลกระทบ เนื่องจากปกติมีคนไทยมุสลิมเข้าไปทำงานในมาเลเซียจำนวนมาก บางส่วนก็มีสถานะเป็นบุคคล ๒ สัญชาติ ทำให้ยากต่อการควบคุมตามแนวชายแดนของทั้งสองประเทศ ทำให้มาเลเซีย ถูกมองว่า ไม่ให้ความร่วมมือกับฝ่ายไทยในการแก้ปัญหา จชต. เมื่อผู้ก่อเหตุรุนแรง

^๓ ญันฎิณี ปิยะศิริพนธ์ และ ไฟซ์อล หะยืออวัง. “ชาติพันธุ์ชาตินิยมในภาคใต้ไทย”.

ปฏิบัติการเสรีจี้จะหนีเข้าป่าหรือหลบหนีข้ามไปฝั่งมาเลเซีย นอกจากนั้นยังถูกมองว่าเป็นแหล่งจัดหาอุปกรณ์และสารตั้งต้นที่ใช้ทำวัตถุระเบิด แต่มาเลเซียได้ให้ความร่วมมือกับฝ่ายไทย โดยเป็นผู้อำนวยการความสะตอก ในการพูดคุย เพื่อสันติภาพระหว่างผู้แทนรัฐบาลไทยกับแกนนำกลุ่มผู้เห็นต่าง

การต่อต้านการก่อการร้าย

จากสถานการณ์การก่อการร้ายในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งมีความเคลื่อนไหวในประเทศฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ที่อาจมีผลกระทบต่อการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย ประเทศสมาชิกจึงร่วมมือแก้ปัญหาการก่อการร้าย ซึ่งในการประชุมสุดยอดอาเซียนที่กรุงบันดาร์เสรีเบกาวัน ประเทศบรูไนในปี ค.ศ.๒๐๐๑ ผู้นำอาเซียนได้ออกปฏิญญาการดำเนินการร่วมกันในการต่อต้านการก่อการร้าย ค.ศ.2001 (2001 ASEAN Declaration on Joint Action to Counter Terrorism) โดยกำหนดแผนปฏิบัติการร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกในการต่อต้านการก่อการร้าย ได้แก่ การเสริมสร้างสมรรถนะของกลไกการต่อต้านการก่อการร้ายในประเทศ และระหว่างประเทศสมาชิก การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร/ข่าวกรอง ความร่วมมือกับประเทศและภูมิภาคอื่น ๆ และในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน ครั้งที่ ๑๒ เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในอนุสัญญาต่อต้านการก่อการร้าย ซึ่งได้วางมาตรการในการดำเนินความร่วมมือระหว่างกัน ในการต่อต้านการก่อการร้าย และยังได้จัดทำสัญญาพหุภาคีว่าด้วยการสนับสนุนทางอาญาซึ่งกันและกัน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาการก่อการร้ายส่วนความร่วมมือแบบทวิภาคีระหว่างไทยกับมาเลเซีย ยังคงเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการกำหนดจุดประสานงานของหน่วยต่อต้านการก่อการร้ายสากล

การบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม

ประเทศไทยและมาเลเซีย ได้ทำการฝึกซ้อมผสมในด้านการบรรเทาสาธารณภัยและช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี มาแล้ว ๓ ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ ๑ การฝึกแบบทวิภาคีที่ ศูนย์การทหารราบ อ.ปรางมบุรี จ.ประจวบคีรีขันธ์ เมื่อปี ค.ศ.๒๐๑๑ ประกอบด้วย การฝึกฝ่ายเสนาธิการในการวางแผนของกองกำลังเฉพาะกิจร่วมในการใช้เครื่องมือและทรัพยากรของทั้งทหารและพลเรือนของทั้งสองประเทศ ในภารกิจช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ โดยใช้กระบวนการแสวงข้อตกลงใจทางทหารตามระเบียบปฏิบัติประจำกองกำลังผสมนานาชาติ (Multinational Forces Standing Operating Procedures : MNF SOP) ระเบียบปฏิบัติประจำสำหรับเตรียมความพร้อมและการประสานการปฏิบัติร่วมกันในภูมิภาคอาเซียน ในการบรรเทาภัยพิบัติ และการตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉิน (Standard Operating Procedures for the ASEAN Standby Arrangements for Disaster Relief and Emergency Response : SASOP) และแนวทางการใช้เครื่องมือทางทหารตอบสนองการปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Asia - Pacific Regional Guidelines for the use of Foreign Military Assets in Natural Disaster Response Operations) และ Guidelines on the use of Foreign Military and Civil Defence Assets in Natural Disaster Relief : Oslo Guideline เป็นแนวทางในการวางแผน การฝึก

ภาคสนามเป็นการฝึกในเรื่องการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติในขั้นหลังการเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ประสบภัยและรายงานตัวกับผู้บัญชาการเหตุการณ์แล้ว และได้รับมอบภารกิจในการค้นหาช่วยชีวิต ประกอบด้วยส่วนปฏิบัติการ ส่วนการแพทย์ ส่วนการเคลื่อนย้ายและส่วนส่งกำลังบำรุง นอกจากนี้ ยังได้จัดทำโครงการช่วยเหลือประชาชน ซึ่งถือว่าการฝึกปฏิบัติงานในขั้นการช่วยเหลือฟื้นฟู ประกอบด้วยการซ่อมแซมอาคารเรียนโรงเรียนบ้านบ่อหลวง ต.ห้วยทรายเหนือ อ.ชะอำ จ.เพชรบุรี และการให้บริการทางการแพทย์ โดยออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ให้การตรวจรักษาโรคทั่วไปและการทำฟัน โดยการทำงานร่วมกันของเจ้าหน้าที่ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายมาเลเซีย

ครั้งที่ ๒ การฝึกช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยของอาเซียน ปี ค.ศ.๒๐๑๔ (ASEAN Humanitarian Assistance and Disaster Relief Exercise : AHEx 14) เป็นการฝึกแบบพหุภาคี ในพื้นที่ จ.ฉะเชิงเทรา มีกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย เป็นเจ้าภาพหลัก มีประเทศสมาชิกอาเซียน และมีมิตรประเทศ องค์การระหว่างประเทศ รวมทั้งส่วนราชการพลเรือนและองค์กรภาคเอกชน ภาคประชาสังคมในประเทศไทยจัดบุคลากร เครื่องมือและสิ่งอุปกรณ์ต่างๆ เข้าร่วมการฝึก เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและทดสอบขีดความสามารถในการช่วยเหลือ

ด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยร่วมกัน โดยมีการฝึกการแก้ปัญหาบนโต๊ะและการฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการ การฝึกภาคสนาม ทั้งพื้นที่อาคารถล่ม สารเคมีรั่วไหล การค้นหาช่วยชีวิตและอพยพผู้ประสบภัย และการช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางทะเล รวมทั้งมีการฝึกของส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติ ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยกองทัพไทย ศูนย์บรรเทาสาธารณภัยของเหล่าทัพและหน่วยปฏิบัติ นอกจากนี้ยังมีศูนย์ประสานงานนานาชาติ (Multi National Coordination Center : MNCC) ศูนย์ประสานงานทหารและพลเรือน (Civil - Military Coordination Center : CMOC) ผลที่ได้รับ นอกจากจะเป็นการฝึกเพื่อประสานความร่วมมือและความช่วยเหลือจากมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศแล้ว ยังเป็นการฝึกบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของประเทศไทยเพื่อช่วยเหลือประชาชนเมื่อมีภัยพิบัติต่างๆ เกิดขึ้น และยังเป็นการแสดงออกถึงความสัมพันธ์ และความร่วมมืออันดีระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย โดยผู้บัญชาการทหารสูงสุดและผู้บัญชาการทหารสูงสุดมาเลเซีย ได้เดินทางมาตรวจเยี่ยมการฝึกครั้งนี้ด้วย

ครั้งที่ ๓ การฝึกร่วมผสมไทย - มาเลเซีย ครั้งที่ ๓ (3rd JCEX THAMAL) ในปี ค.ศ. ๒๐๑๗ เป็นการฝึกแบบพหุภาคี แต่ได้เชิญผู้แทนจากสหรัฐฯ และประเทศในอาเซียนมาร่วมสังเกตการณ์การฝึก มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบขีดความสามารถทางทหารและพลเรือนในการบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมภายใต้กรอบความตกลงอาเซียนด้านการจัดการภัยพิบัติ และตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินร่วมกับภาคประชาสังคม เพื่อเตรียมความพร้อมในการบูรณาการบุคลากรและทรัพยากรที่มีอยู่ให้สามารถสนับสนุนซึ่งกันและกันได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในการตอบสนองต่อภัยพิบัติในภูมิภาค และเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และความคุ้นเคยกับขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติ การประสานงานการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมของอาเซียน มิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศ โดยทำการฝึก ณ มหาวิทยาลัยยุทธาวา รัฐเคดาห์ ประเทศมาเลเซีย รูปแบบการฝึกประกอบด้วยฝึกประกอบกำลังเพื่อสร้างความคุ้นเคยในการปฏิบัติการกิจร่วมกันของกำลังพลและการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ของมิตรประเทศ การฝึกแก้ปัญหาที่บังคับการของกองกำลังร่วม

และการฝึกภาคสนาม จำนวน ๖ สถานี ได้แก่ สถานีอาคารถล่ม สถานีสารเคมีรั่วไหล สถานีการค้นหาและช่วยชีวิตทางน้ำ/ทางอากาศ สถานีการบรรเทาสาธารณภัยเร่งด่วน สถานีการเคลื่อนย้ายผู้ป่วยและโรงพยาบาลสนาม และสถานีค่ายอพยพผู้ประสบภัย ผู้เข้าร่วมการฝึกฝ่ายมาเลเซียประกอบด้วยกำลังพลกองทัพมาเลเซียและชุดบรรเทาสาธารณภัย (SMART Team) ซึ่งผ่านการตรวจสอบมาตรฐานของสหประชาชาติ (INSARAG) ส่วนฝ่ายไทยประกอบด้วยกำลังพลจากทุกเหล่าทัพและหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา รวมทั้งองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง และมูลนิธิทงเซียเซี่ยงตึ๊งจาก อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ซึ่งสามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ

ประเทศไทยและมาเลเซีย ต่างมีประสบการณ์ในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพมาหลายภารกิจ และได้จัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพเป็นหน่วยรับผิดชอบเช่นกัน มีการเตรียมกำลังพลเพื่อไปปฏิบัติงานด้านสันติภาพทั้งเป็นบุคคล และเป็นหน่วยมีหลักสูตรการศึกษาอบรม และการฝึกที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ หลักนิยม วิสัยทัศน์ ประสบการณ์ รวมทั้งวิทยากรระหว่างกัน รวมทั้งที่นั้งศึกษาในหลักสูตรต่างๆ ของทั้งสองประเทศ เช่น หลักสูตรฝ่ายอำนวยการของสหประชาชาติ หลักสูตรผู้เชี่ยวชาญทางทหารของสหประชาชาติ หลักสูตรการฝึกอบรมครู/วิทยากรด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ (Train of the National Trainers) ซึ่งดำเนินการโดยสหประชาชาติ เป็นต้น และมาเลเซียได้ส่งกำลังพลเข้าร่วมการฝึกการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพที่เป็นลักษณะพหุภาคี เช่น การฝึกพิราบ - จาบีรู ซึ่งมีกองทัพไทยและกองทัพออสเตรเลีย เป็นเจ้าภาพร่วม เป็นต้น

นอกจากนี้ยังได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการของศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของทั้งสองฝ่าย โดยฝ่ายไทย ตั้งอยู่ในพื้นที่กองบัญชาการกองทัพไทย กรุงเทพฯ ส่วนฝ่ายมาเลเซีย ตั้งอยู่ที่เมืองพอร์ต ดิกสัน เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารแบบทวิภาคี และประสานแนวทางและแผนการปฏิบัติงานร่วมกัน

สรุป

ประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย มีความสัมพันธ์อันดีมาเป็นเวลาอันยาวนานและมีความร่วมมือกันหลากหลายมิติ ทั้งการแก้ปัญหาเส้นเขตแดน และการกำหนดให้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลเป็นพื้นที่พัฒนาร่วม โดยแบ่งทรัพยากรก๊าซธรรมชาติในพื้นที่อย่างเท่าเทียมกัน ส่วนด้านความมั่นคงได้มีความร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามโจรจันคอมมิวนิสต์มลายา นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือทางทหาร ประกอบด้วย การสร้างความร่วมมือด้านชายแดนเพื่อเพิ่มพูนความมั่นคงและเสถียรภาพในพื้นที่ชายแดน โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการด้านต่างๆ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะกรรมการชายแดนทั่วไป คณะกรรมการระดับสูง คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค โดยคณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย - มาเลเซีย ยังได้จัดตั้งคณะทำงานขึ้น จำนวน ๖ คณะ ได้แก่ คณะทำงานทางบกไทย - มาเลเซีย คณะทำงานทางทะเลไทย - มาเลเซีย คณะทำงานทางอากาศไทย - มาเลเซีย คณะทำงานด้านการข่าวและการปฏิบัติการจิตวิทยาไทย - มาเลเซีย คณะทำงานด้านการจัดการชายแดนไทย - มาเลเซีย และคณะทำงานด้านการจัดการภัยพิบัติไทย - มาเลเซีย

นอกจากนั้นยังได้จัดตั้งสำนักงานประสานงานชายแดนไทย - มาเลเซีย ในดินแดนของแต่ละฝ่าย ต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะทำงานด้านการฝึกร่วมผสมไทย - มาเลเซีย เพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อร่วมกันวางแผนประสานงาน และจัดการฝึกร่วมและผสมอย่างต่อเนื่อง

กองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย ได้มีกิจกรรมการแลกเปลี่ยนข่าวกรองอยู่เป็นประจำ มีการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาทางทหาร การจัดผู้ช่วยทูตทหารไปประจำที่เมืองหลวงของอีกฝ่ายหนึ่ง มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำระดับสูงทางทหาร เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน และนักเรียนทหาร มีการลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา ทั้งทางทะเลและทางอากาศ ร่วมกับอีก๒ ชาติ ได้แก่ อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ มีการฝึกร่วมและผสมทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี อย่างต่อเนื่อง เช่น การฝึกคอบร้าโกลด์ การฝึก LANDEX THAMAL การฝึก SEAEX THAMAL การฝึก THALAY LAUT การฝึก Air THAMAL เป็นต้น จะเห็นได้ว่ามาเลเซีย เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย ที่มีการฝึกร่วมกันมากที่สุด นอกจากนี้มาเลเซียยังมีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย รวมทั้งมีการประสานงานและการฝึกร่วมกันในเรื่องการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม และบรรเทาสาธารณภัยในกรอบของอาเซียน ในส่วนของการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ทั้งสองประเทศต่างมีประสบการณ์มาหลายภารกิจหลายรูปแบบ จึงได้มีการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และประสบการณ์ระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัญหาการก่อการร้ายสากล ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาสำคัญในภูมิภาคเนื่องจากมีความเคลื่อนไหวของกลุ่มไอเอส ทั้งสองประเทศได้มีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนข่าวสารและกำหนดจุดประสานงานติดต่อเพื่อพัฒนาความร่วมมือต่อไปในอนาคต

บทที่ ๔

แนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางทหาร ระหว่าง กองทัพไทย กับ กองทัพมาเลเซีย

กองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย มีความร่วมมือทางทหารระหว่างกันมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นที่มีเขตแดนทางบกติดต่อกัน ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ เคยมีความขัดแย้งทางด้านการเมืองระหว่างประเทศและปัญหาเส้นเขตแดนกับประเทศไทย ถึงขั้นมีการใช้กำลังทหาร ต่อมาสถานการณ์ด้านความมั่นคงทั้งระดับโลกและระดับภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไป จึงได้มีการพัฒนาเสริมสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือทางทหารมาตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามประเทศต่างๆ ยังคงยึดถือผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก สำหรับประเทศไทยและมาเลเซีย มีความร่วมมืออันดีในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านการเมืองระหว่างประเทศ ซึ่งได้ร่วมกับอินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์และสิงคโปร์ จัดตั้งสมาคมอาเซียน เมื่อปี พ.ศ.๒๕๑๐ ด้านเศรษฐกิจ มีการพัฒนาพื้นที่ทับซ้อนทางทะเลร่วมกันและแบ่งปันผลประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน และมีความร่วมมือในการปักปันเส้นเขตแดนเป็นอย่างดี แม้จะยังไม่สำเร็จทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตามไทยและมาเลเซียยังสามารถที่จะพัฒนาความร่วมมือทางทหารต่อกันได้อีก เพื่อสร้างความเข้มแข็งของประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน โดยขยายขอบเขตความร่วมมือให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ และขยายรูปแบบความร่วมมือจากทวิภาคีเป็นพหุภาคี เพื่อสร้างความโปร่งใส และความไว้วางใจในหมู่ประเทศสมาชิกอาเซียนมิตรประเทศ และประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาค การสร้างความร่วมมือทางด้านความมั่นคงและการทหารในปัจจุบันมีความสำคัญและมีความจำเป็น เนื่องจากผลกระทบที่เกิดจากความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาค และผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของประเทศมหาอำนาจต่อภูมิภาคอาเซียนและต่อประเทศสมาชิกอาเซียนที่เป็นพันธมิตร ที่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน

ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางด้านความมั่นคงในภูมิภาค

สภาพแวดล้อมทางด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ยังคงมีการผสมผสานระหว่างภัยคุกคามแบบดั้งเดิมและภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมทั้งความท้าทายที่เกิดจากการพัฒนาด้านการเมือง ซึ่งแต่ละประเทศมีลักษณะการปกครองที่แตกต่างกัน มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน ด้านสังคมจิตวิทยา มีความแตกต่างกันด้านเชื้อชาติศาสนา และการพัฒนาความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและนวัตกรรม ประชากรส่วนหนึ่งมีความเสียเปรียบในหลายๆ ด้าน ทำให้มีความเสี่ยงที่จะเกิดผลกระทบต่อความมั่นคงในเรื่องการโยกย้ายถิ่นฐานของประชากรในภูมิภาค รวมทั้งการขยายตัวของอาชญากรรมข้ามชาติและเศรษฐกิจนอกระบบ ภายในกลุ่มอาเซียนหลายประเทศยังมีปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเลที่ยังตกลงกันไม่ได้ ปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ของประเทศสมาชิกอาเซียนกับประเทศจีน นอกจากนี้ยังมีปัญหาหมอกควันจาก

อินโดนีเซีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อหลายประเทศ ยังมีปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดียของประชากร ซึ่งเกิดจากความขัดแย้งด้านเชื้อชาติศาสนา ได้แก่ชาวมุสลิมในรัฐยะไข่ ประเทศเมียนมา อพยพหนีภัยไปยังบังกลาเทศ และบางส่วนต้องการไปหางานทำในมาเลเซีย ซึ่งเป็นการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย โดยปัญหาต่างๆ เหล่านี้ ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

การที่ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ได้อ้างสิทธิ์ในพื้นที่บางส่วนในทะเลจีนใต้ ทำให้มีความขัดแย้งกับจีน ซึ่งได้อ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ ประมาณ ๘๐% ของพื้นที่ โดยเฉพาะเวียดนาม และฟิลิปปินส์ มีความขัดแย้งกับจีนอย่างรุนแรง แม้ว่าจีนและอาเซียนจะพยายามลดความตึงเครียดในทะเลจีนใต้ โดยจัดประชุมคณะทำงานร่วมด้านการปรับใช้ปฏิญญาว่าด้วยแนวปฏิบัติของภาคีในทะเลจีนใต้ที่เวียดนาม เพื่อผลักดันการจัดทำแนวปฏิบัติในทะเลจีนใต้ (Code of Conduct : COC) ในขณะที่จีนยังเดินหน้าสร้างสิ่งปลูกสร้างบนแนวปะการัง Fiery Cross โดยไม่สนใจการคัดค้านจากประเทศอื่นที่อ้างสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ และยังคงแสดงอำนาจอธิปไตยเหนือทะเลจีนใต้โดยผ่านทางกิจกรรมของกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน ในส่วนของอาเซียนยังไม่มีความเป็นเอกภาพในเรื่องดังกล่าว จะเห็นได้จากการที่กัมพูชาเข้าข้างฝ่ายจีนจนไม่สามารถออกแถลงการณ์ร่วมของอาเซียนกรณีปัญหาทะเลจีนใต้ได้ ทำให้ฟิลิปปินส์และประเทศอื่นๆ ที่อ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้ไม่พอใจ ในขณะที่กัมพูชาได้รับความช่วยเหลือจากจีนในเรื่องเงินลงทุนและความช่วยเหลือทางทหาร ซึ่งปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาค

ปัญหาการก่อการร้าย เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ โดยเฉพาะเครือข่ายก่อการร้ายของกลุ่มไอเอส การที่กลุ่มไอเอสในตะวันออกกลางถูกปราบปรามอย่างหนัก ทำให้ประชาชนจากประเทศต่างๆ ที่ไปเข้าร่วมกับกลุ่มไอเอสในการสู้รบเดินทางกลับประเทศในขณะที่ยังมีอุดมการณ์เรื่องรัฐอิสลามอยู่ อาจกลับมาเผยแพร่ลัทธิอุดมการณ์และจัดตั้งเครือข่ายก่อการร้ายในภูมิภาคขึ้นได้ โดยมีกลุ่มก่อการร้ายที่มีอยู่เดิมในประเทศต่างๆ เป็นเครือข่าย ทั้งนี้ยังสามารถเผยแพร่แนวคิดอุดมการณ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือสื่อสังคมออนไลน์ได้อย่างรวดเร็วและกว้างขวาง นอกจากนี้ยังพบว่า ความเชื่อมโยงระหว่างการก่อการร้ายกับอาชญากรรมข้ามชาติ มีแนวโน้มขยายตัวและมีขีดความสามารถสูงขึ้น ส่วนประเทศไทย แม้ว่าจะไม่ใช่เป้าหมายการโจมตีโดยตรงของกลุ่มก่อการร้ายสากล แต่จำเป็นต้องเฝ้าระวังความเสี่ยงโดยเฉพาะการเป็นที่พักพิงของกลุ่มก่อการร้ายทั้งในและนอกภูมิภาคและการก่อเหตุรุนแรงในเมือง หากมีการโจมตีของเครือข่ายกลุ่มก่อการร้าย จะส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของประชาชนในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งเศรษฐกิจการลงทุนการท่องเที่ยวและบริการต่างๆ ในภูมิภาค

ปัญหาความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ในภูมิภาคอาเซียนมีจุดยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่ สิงคโปร์ ช่องแคบมะละกา ช่องแคบลอมบอก และช่องแคบซุนดาในอินโดนีเซีย ซึ่งภูมิภาคนี้เป็นเส้นทางเดินเรือที่สำคัญในการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบต่างๆ และมีความคับคั่งของการจราจรทางเรือเป็นอันดับสองของโลก นอกจากนั้นยังอุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ทั้งน้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ แร่ธาตุต่างๆ และการประมง แต่ยังมีปัญหาในเรื่องการลักลอบกระทำผิดกฎหมาย การกระทำอันเป็นโจรสลัด การก่อการร้ายในทะเล การทำลายทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมโดยมนุษย์เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อเส้นทางการเดินเรือขนส่งสินค้า หรือเรือขนส่งแหล่งพลังงานได้แก่ น้ำมัน ถ่านหิน ก๊าซธรรมชาติ อาจทำให้เกิดการขาดแคลนเชื้อเพลิงและพลังงานได้จากความสำคัญของจุดยุทธศาสตร์ดังกล่าว ทำให้ประเทศมหาอำนาจต่างๆ มีความต้องการที่จะสร้างอิทธิพลในภูมิภาค

ปัญหาเส้นเขตแดน ทั้งทางบกและทางทะเล ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องเส้นเขตแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน บางส่วนก็แก้ปัญหาด้วยการกำหนดเป็นพื้นที่พัฒนาร่วม บางส่วนก็นำปัญหาไปสู่การพิจารณาของศาลโลก บางส่วนก็ให้คงสภาพเดิมไว้ก่อนและพยายามปักปันเขตแดนร่วมกันต่อไป บางส่วนก็นำไปสู่การปะทะกันด้วยกำลังทหาร หากไม่มีการบริหารจัดการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ หรือได้รับแรงกระตุ้นจากปัญหาการเมืองภายใน จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในภูมิภาคและการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน

ปัญหาหมอกควัน ที่เกิดจากการเผาป่าในเกาะสุมาตราและกาลิมันตัน ประเทศอินโดนีเซีย ส่งผลกระทบต่อสภาพอากาศ ในประเทศสิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน ฟิลิปปินส์บางส่วน และพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย นอกจากจะทำความเสียหายอย่างหนักแล้ว ยังทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจต่อประเทศเพื่อนบ้านอย่างมาก หากไม่ได้รับการแก้ปัญหาอย่างจริงจัง และเหมาะสมแล้วจะส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ปัญหาการโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร ในส่วนที่เป็นปัญหาสำคัญ ได้แก่ การลักลอบเข้าไปทำงานโดยผิดกฎหมาย ซึ่งจะตามมาด้วยการการถูกดำเนินคดีและถูกผลักดันกลับ ซึ่งสาเหตุเกิดจากระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน ทำให้ประชาชนต้องดิ้นรนลักลอบเข้าไปทำงานในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น คนไทย ลักลอบเข้าไปทำงานในมาเลเซีย ชาวกัมพูชา ชาวลาว และชาวเมียนมา ลักลอบเข้าไปทำงานในประเทศไทย เป็นต้น เนื่องจากมีค่าตอบแทนจากการจ้างงาน และคุณภาพชีวิตที่ดีกว่า แต่จะมีผลกระทบที่ตามมาในเรื่อง ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาสถานะ และสิทธิของบุคคลตามกฎหมาย ปัญหาด้านการศึกษา และยังมีผลเสียต่อในเรื่องความมั่นคงของมนุษย์ ประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ นอกจากนี้หากมีการโยกย้ายถิ่นฐาน โดยสาเหตุเกิดจากสถานการณ์ความขัดแย้งด้านการเมือง โดยเฉพาะกลุ่มที่มีข้อขัดแย้งอย่างรุนแรงกับรัฐบาลประเทศต้นทาง อาจส่งผลกระทบทำให้เกิดปัญหาการเมืองระหว่างประเทศได้

ผลกระทบจากการดำเนินนโยบายของมหาอำนาจต่อภูมิภาคอาเซียนและประเทศสมาชิกที่เป็นพันธมิตร

สหรัฐฯ ประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้ประกาศใช้ยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศ (National Security Strategy) เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. ๒๐๑๗ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ต่อภูมิภาคอินโดแปซิฟิก^๑ ซึ่งมีขอบเขตตั้งแต่ฝั่งตะวันตกของอินเดียไปถึงชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐฯ ซึ่งได้กล่าวถึงจีนว่าแม้สหรัฐฯ จะดำรงความร่วมมือกับจีน แต่จีนยังคงใช้พลังอำนาจทางเศรษฐกิจและการทหาร เพื่อบรรลุเป้าหมายด้านการเมืองและความมั่นคง จีนได้ลงทุนอย่างมากในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและยุทธศาสตร์ด้านการค้าเพื่อสนับสนุนความมุ่งหมายในทางภูมิรัฐศาสตร์ จีนได้สร้างสิ่งปลูกสร้างทางทหารในทะเลจีนใต้ เป็นอันตรายต่อเสรีภาพและคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีความสั่นคลอนเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาค จีนได้ติดตั้งยุทธโศปกรณ์ทางทหารที่ทันสมัย เพื่อจำกัดการเข้าถึงภูมิภาคอาเซียนของสหรัฐฯ และคุกคามอธิปไตยของหลายชาติในอินโดแปซิฟิก ทำให้หลายประเทศเรียกร้องให้สหรัฐฯ เข้ามามีบทบาทในการรักษาความเป็นระเบียบในภูมิภาคโดยให้เคอร์พอริปไตยและเสรีภาพ

สหรัฐฯ สนับสนุนให้อินเดีย เป็นมหาอำนาจระดับโลก เพื่อเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์และความมั่นคงที่สำคัญและเข้มแข็งของสหรัฐฯ และจะเพิ่มความร่วมมือกับญี่ปุ่น อินเดียและออสเตรเลียให้มากขึ้น

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ของไทยและฟิลิปปินส์ ยังคงเป็นพันธมิตรและเป็นตลาดการค้าที่สำคัญของสหรัฐฯ ในขณะที่เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย จะเป็นหุ้นส่วนด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจกับสหรัฐฯ มากขึ้น สหรัฐฯ จะยังคงวางกำลังในภูมิภาค และสามารถรบเอาชนะฝ่ายตรงข้ามเมื่อจำเป็นจะเพิ่มความร่วมมือในการบังคับใช้กฎหมายการป้องกันประเทศ และการแลกเปลี่ยนข่าวสารกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะเห็นได้ว่า สหรัฐฯ กลับมาให้ความสำคัญกับภูมิภาคอาเซียน และมองจีนเป็นคู่แข่งอย่างชัดเจน

กรณีปัญหาความขัดแย้งในทะเลจีนใต้ สหรัฐฯ มีนโยบายตอบโต้การขยายอิทธิพลของจีน โดยการส่งเรือรบเข้าไปยังน่านน้ำบริเวณแนวปะการัง (Scarborough Shoal) และแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในการรักษาเสรีในการเดินเรือและเดินอากาศในน่านน้ำสากล โดยการส่งเรือรบทุกเครื่องบินเข้ามาปฏิบัติการกิจในทะเลจีนใต้ รวมทั้งเดินทางเยือนเวียดนามและฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นคู่พิพาทกับจีน ส่วนจีนได้แสดงให้เห็นว่า พื้นที่ดังกล่าวเป็นดินแดนของจีนและจีนมีอำนาจอธิปไตยโดยสมบูรณ์ จึงได้จัดการซ้อมรบครั้งใหญ่ทั้งทางทะเลและทางอากาศในทะเลจีนใต้ รวมทั้งติดตั้งระบบขีปนาวุธและส่งเครื่องบินทิ้งระเบิดระยะไกลหลายเครื่อง มาฝึกซ้อมการขึ้นลงในสนามบินบนเกาะในทะเลจีนใต้เป็นครั้งแรก ทำให้ทั้งภูมิภาคอาเซียนตกอยู่ในรัศมีทำการของเครื่องบินทิ้งระเบิดดังกล่าว ซึ่งถือว่าเป็นการคุกคามทางทหารต่อประเทศที่เป็นพันธมิตรและหุ้นส่วนทางด้านความมั่นคงของสหรัฐฯ

^๑ “National Security Strategy of the United States of America”. (Online). Available : https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS_Final-12-18-2018-0905.pdf. December 2017. Page 45 - 47

จีน ต้องการที่จะพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศที่สังคมนิยมสมัยใหม่ที่เจริญรุ่งเรือง แข็งแกร่งและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการทหาร จีนมีโครงการ Belt and Road Initiatives ซึ่งเป็นเมกะโปรเจกต์ที่ส่งเสริมการเปิดประเทศและความร่วมมือด้านการค้า และการลงทุนกับต่างชาติ ที่ผ่านมาโครงการนี้ได้เน้นพัฒนาการเชื่อมต่อทั้งทางบกและทางทะเล ระหว่างจีนและต่างประเทศ โดยที่จีนมีความตั้งใจจะใช้นโยบายสนับสนุนการค้าและการลงทุนแบบ เสรีให้นักลงทุนต่างชาติมีสิทธิเท่าเทียมกับพลเมืองจีน พร้อมเน้นย้ำว่าโครงการ Belt and Road Initiatives มอบประโยชน์แก่ทุกฝ่าย หากจีนสามารถผลักดันให้เกิดความร่วมมืออย่างเหนียวแน่นกับ นานาประเทศภายใต้โครงการ Belt and Road Initiatives ได้สำเร็จ อิทธิพลของจีนในเวทีโลกจะมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ซึ่งจีนได้เข้ามาทำการค้าและการลงทุนในภูมิภาคอาเซียนจำนวนมาก ทำให้ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียน มีความใกล้ชิดและต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจจากจีน ซึ่ง ไม่มีนโยบายในการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศอื่นๆ ทั้งนี้ในห้วงเวลาที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ ที่ผ่านมา ในปี ค.ศ.๒๐๑๕ จีนได้เข้ามาช่วยเหลือประเทศในภูมิภาคอาเซียน ทำให้จีนมีอิทธิพลและ เป็นที่ไว้วางใจมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามการรุกคืบทางเศรษฐกิจยุคใหม่ด้วยการเข้าลงทุนในด้านการ คมนาคมขนส่ง ด้านเทคโนโลยี การค้าปลีก และการสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้ประเทศเจ้าบ้าน ต้องมีความระมัดระวังมากขึ้น

นโยบายในด้านการป้องกันประเทศ^๑ การพัฒนากองทัพปลดปล่อยประชาชนจีนจะต้อง ตอบสนองต่อแนวโน้มของการปฏิวัติด้านการทหารใหม่ของโลกและความต้องการด้านความมั่นคงของ ประเทศ ภายในปี ค.ศ.๒๐๒๐ จะต้องมีความคืบหน้าที่สำคัญอย่างยิ่งในเรื่องมีความคล่องแคล่วในการ เคลื่อนที่ (Mechanization) และขีดความสามารถในด้านข้อมูลข่าวสาร เพิ่มศักยภาพในระดับ ยุทธศาสตร์ ปรับปรุงโครงสร้างของกองทัพและพัฒนาบุคลากรด้านการทหาร พัฒนาความทันสมัย ของอาวุธยุทโธปกรณ์ในทุกๆ ด้าน เพื่อสร้างกองทัพปลดปล่อยประชาชนจีนให้เป็นกองทัพชั้นนำของโลก ให้สำเร็จภายในช่วงกลางศตวรรษที่ ๒๑ จะเห็นได้ว่า นอกจากจีนจะเป็นประเทศมหาอำนาจทาง เศรษฐกิจแล้ว จีนจะเป็นมหาอำนาจทางทหารด้วย อาวุธยุทโธปกรณ์ของจีนจะมีความทันสมัย และมี ราคาถูกกว่าอาวุธยุทโธปกรณ์จากโลกตะวันตก ทำให้ประเทศในภูมิภาคให้ความสนใจจัดหาอาวุธ ยุทโธปกรณ์จากจีนและมีความใกล้ชิดทางทหารกับจีนมากขึ้น ซึ่งปัจจุบันมีหลายประเทศในภูมิภาค ได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้มีระดับสูงของกองทัพ และมีการฝึกผสมและการฝึกร่วมผสมกับ กองทัพปลดปล่อยประชาชนจีน

การที่จีนกำหนดให้ทะเลจีนใต้เป็นผลประโยชน์แห่งชาติ และอ้างกรรมสิทธิ์ประมาณ ๘๐% ของทะเลจีนใต้ ทำให้มีข้อพิพาทกับสมาชิกประชาคมอาเซียน ๔ ประเทศ ได้แก่ เวียดนาม

^๑China's National Defense in 2010. "Information Office of the State Council The People's Republic of China". (Online). Available : https://www.china.org.cn/government/whitepaper/node_7114675.html. March 2011

ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน โดยจีนต้องเจรจาแบบทวิภาคีกับประเทศคู่กรณี^๓ ในขณะที่ประเทศคู่พิพาทต้องการเจรจาแบบพหุภาคีโดยอาศัยกรอบของอาเซียน แต่มีประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ กัมพูชาและลาว ซึ่งไม่ได้เป็นประเทศคู่พิพาท มีความเอนเอียงเข้าข้างจีน เนื่องจากคาดหวังความช่วยเหลือจากจีนในการพัฒนาประเทศ ซึ่งเป็นผลประโยชน์แห่งชาติของตน ทำให้ไม่สามารถออกแถลงการณ์ร่วมในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียน ครั้งที่ ๔๕ ที่กรุงเทพมหานคร ประเทศกัมพูชา เมื่อเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๒๐๑๒ ส่งผลกระทบต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของอาเซียน

ปัจจัยพิจารณาในการวิเคราะห์เพื่อพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย

การดำเนินความร่วมมือทางทหารกับประเทศต่างๆ จะต้องพิจารณาปัจจัยต่างๆ ในหลายมิติและให้สอดคล้องกับการดำเนินความร่วมมือในด้านอื่นๆ ด้วย รวมทั้งพิจารณาถึงปัจจัยภายในประเทศและปัจจัยภายนอกประเทศทั้งระดับภูมิภาคและระดับโลก จึงได้พิจารณาปัจจัยในการวิเคราะห์ดังนี้

๑. ผลประโยชน์แห่งชาติกับความร่วมมือทางทหาร

ตามนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ได้กำหนดผลประโยชน์แห่งชาติ ไว้ ๘ ประการได้แก่ การมีเอกราชอธิปไตยและบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคง ยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชน จากภัยคุกคามทุกรูปแบบ การอยู่ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นปึกแผ่นมั่นคงทางสังคม ท่ามกลางพหุสังคมและการมีเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ความเจริญเติบโตของชาติ ความเป็นธรรมและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ความยั่งยืนของฐานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงทางพลังงาน อาหาร ความสามารถในการรักษาผลประโยชน์ของชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี ซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการกำหนดนโยบายต่างประเทศ การดำเนินกิจการระหว่างประเทศจะอยู่บนรากฐานแห่งผลประโยชน์ที่แต่ละรัฐยอมทำเพื่อรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของตน นอกจากนั้นนโยบายความมั่นคงแห่งชาติฉบับดังกล่าว ยังได้กำหนดวิสัยทัศน์ว่าชาติมีเสถียรภาพและเป็นปึกแผ่น ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต ประเทศมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปลอดภัยจากภัยคุกคามข้ามพรมแดน พร้อมเผชิญวิกฤตการณ์ มีบทบาทเชิงรุกในประชาคมอาเซียนและดำเนินความสัมพันธ์อย่างมีดุลยภาพ

^๓วิศรา ไกรวัฒนพงษ์ และวรศักดิ์ มหัทธโนบล. “ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้”. จุลสาร ความมั่นคงศึกษา. (ฉบับที่ ๑๗๒ - ๑๗๓). พฤษภาคม ๒๕๕๙. หน้า ๕๔.

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามของประโยชน์แห่งชาติและวิสัยทัศน์ด้านความมั่นคง กองทัพไทยได้มีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศดังนี้

๑.๑ ในเรื่องการมีเอกราช อธิปไตย และบูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ การดำรงอยู่อย่างมั่นคงของชาติและประชาชนจากภัยคุกคามในทุกรูปแบบ กองทัพไทยมีความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านโดยมีการวางกำลังป้องกันชายแดนทางบกและมีการลาดตระเวนทางเรือและทางอากาศเพื่อป้องกันและรักษาผลประโยชน์แห่งชาติ และมีกลไกในการประสานงานตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น มีสำนักงานประสานงานชายแดน และมีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยทหารที่อยู่ตามแนวชายแดน รวมทั้งมีการปฏิบัติในการลาดตระเวนร่วมกัน เพื่อป้องกันหรือสกัดกั้นการกระทำผิดกฎหมาย เช่น การสกัดกั้นการลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การสกัดกั้นการลักลอบนำเข้ายาเสพติด สินค้าเถื่อนหรือสิ่งผิดกฎหมายอื่นๆ เป็นต้น

๑.๒ เรื่องความสามารถในการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ กองทัพไทยได้มีการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง และทำการฝึกร่วมกับประเทศเพื่อนบ้านและมิตรประเทศอยู่เสมอเพื่อพัฒนาขีดความสามารถและความพร้อมโดยเฉพาะการฝึกกับประเทศมหาอำนาจทั้งสหรัฐอเมริกา จีน อังกฤษ ออสเตรเลีย เป็นต้น ซึ่งมีการฝึกทั้งการรบตามแบบและการปฏิบัติการทางทหารที่ไม่ใช่สงคราม รวมทั้งมีความร่วมมือด้านการส่งกำลังบำรุงและด้านอาวุธยุทโธปกรณ์ต่างๆ

๑.๓ เรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ประสานสอดคล้องกันด้านความมั่นคงในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี กองทัพไทยมีการแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำระดับสูงทางทหาร กับประเทศต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ มีกลไกความร่วมมือชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน มีการประชุมระดับฝ่ายเสนาธิการอาวุโสกับมิตรประเทศ มีความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนในกรอบประชาคมการเมืองและความมั่นคงของประชาคมอาเซียน มีความร่วมมือกับประชาคมโลกในเรื่องการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาภัยพิบัติ การปราบปรามโจรสลัดและการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบของสหประชาชาติ

๒. ทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ (Balance of Power) การที่ประเทศมหาอำนาจได้แก่ สหรัฐและจีน ได้แข่งขันกันสร้างอิทธิพลในภูมิภาคอาเซียน โดยสหรัฐฯ ได้มียุทธศาสตร์ ต่อภูมิภาคอินโดแปซิฟิก มองว่าจีนเป็นคู่แข่ง ซึ่งคุกคามประเทศเพื่อนบ้าน และกีดกันสหรัฐฯ ในการเข้าถึงภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จึงได้คงการวางกำลังทหารไว้ในภูมิภาคอินโดแปซิฟิก เพิ่มความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอินเดีย ออสเตรเลียและญี่ปุ่น โดยสนับสนุนให้อินเดียมีบทบาทในระดับโลกมากขึ้น สหรัฐฯ จะกลับมาสร้างความเข้มแข็งในการเป็นพันธมิตรทางทหารกับฟิลิปปินส์ และไทย รวมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับเวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซียและสิงคโปร์ ซึ่งสหรัฐฯ ได้จัดทำแผนการมีปฏิสัมพันธ์กับแต่ละประเทศ ส่วนจีนยืนยันถึงความมีอธิปไตยเหนือดินแดนในทะเลจีนใต้ โดยการสร้างสิ่งปลูกสร้างทางทหาร วางยุทธโธปกรณ์ที่ทันสมัย มีการลาดตระเวน และจัดการฝึกของกำลังทางเรือและกำลังทางอากาศในพื้นที่ ไม่ยอมรับการตัดสินของอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ ซึ่งฟิลิปปินส์ได้ฟ้องจีน แต่จีนได้พยายามหลีกเลี่ยงการเจรจาประเทศที่อ้างกรรมสิทธิ์ในทะเลจีนใต้แบบพหุภาคี โดยหันไปใช้การเจรจาแบบทวิภาคีแทน ซึ่งจะทำให้จีนเป็นฝ่ายได้เปรียบต่อคู่เจรจา ในขณะที่เดียวกันจีนได้ใช้พลังอำนาจทางด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน รวมทั้งเพิ่มความร่วมมือ

ทางทหาร ในการฝึกร่วมผสม การขายอาวุธยุทโธปกรณ์ในราคามิตรภาพ และการช่วยเหลือทางทหาร ในการสร้างอิทธิพลกับประเทศต่างๆ ในภูมิภาค โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาจะได้ประโยชน์ จากจีนในการพัฒนาประเทศ โดยไม่มีเงื่อนไขทางการเมืองเรื่องประชาธิปไตยเรื่องสิทธิมนุษยชน เหมือนประเทศต่างๆ ในโลกตะวันตก

การดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจแบบมีดุลยภาพ จึงมีความจำเป็น ตามที่อธิบายโดยทฤษฎีดุลแห่งอำนาจ ว่าดุลยภาพเป็นแนวคิดหลักสำหรับพิจารณาความสัมพันธ์ เชิงอำนาจระหว่างรัฐชาติต่างๆ และสันนิษฐานว่า รัฐชาติต่างๆ จะถูกผลักดันให้แสวงหาความมั่นคง ปลอดภัยของตนเองในการสร้างดุลอำนาจในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ประเทศไทยมีความสัมพันธ์กับ สหรัฐฯ มา ๒๐๐ ปี แต่สหรัฐฯ กับไทยมีความสัมพันธ์แน่นแฟ้นมากขึ้นในยุคหลังสงครามโลก ครั้งที่ ๒ ซึ่งสหรัฐฯ เข้ามาให้ความช่วยเหลือทางทหาร และการพัฒนาประเทศ ซึ่งสหรัฐฯ กำหนดให้ ไทยเป็นพันธมิตรทางทหาร ๑ ใน ๕ ชาติ ในเอเชียแปซิฟิก ซึ่งในปัจจุบันยังถือว่าสหรัฐฯ ยังเป็นมหาอำนาจอันดับ ๑ ของโลก แต่สหรัฐฯ ยังมีประเด็นในเรื่องประชาธิปไตย สิ่งแวดล้อม สิทธิมนุษยชน กดดันประเทศไทยอยู่เสมอ

สำหรับประเทศจีนมีความสัมพันธ์กับไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ได้มาเริ่มต้น ความสัมพันธ์ยุคใหม่หลังสงครามเวียดนาม โดยเฉพาะหวังที่เวียดนามยึดครองกัมพูชา จีนได้ให้ ความช่วยเหลือทางทหารแก่ไทยได้ปิดสถานีวิจัยของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้ช่วยเหลือ ทางการเงินแก่ไทย ในหวังที่ไทยประสบปัญหาวิกฤติทางการเงินในปี พ.ศ.๒๕๔๐ หลังจากนั้นได้มีการ ขายอาวุธยุทโธปกรณ์ให้ไทย เช่น รถถัง เรือดำน้ำ เรือรบที่สั่งต่อในจีนแต่ติดอาวุธของโลกตะวันตก การถ่ายทอดเทคโนโลยีจรวดหลายลำกล้อง เป็นต้น

ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องสร้างสมดุลอย่างเหมาะสมในการสร้างความร่วมมือทางทหาร กับทั้งจีนและสหรัฐฯ ในเรื่องการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การแลกเปลี่ยนผู้ช่วยทูตทหาร การแลกเปลี่ยน การเยือนของผู้บังคับบัญชาระดับสูงของกองทัพ การศึกษา การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม การต่อต้านการก่อการร้าย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย การปฏิบัติ การเพื่อสันติภาพ โดยการรักษาระดับของสถานภาพความสัมพันธ์เดิมที่มีอยู่ และค่อยๆ ปรับเปลี่ยน ตามความจำเป็น เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างรุนแรง

สำหรับมาเลเซียก็มีการสร้างดุลยภาพในการสร้างความร่วมมือทางทหารกับทั้งจีนและ สหรัฐฯ เช่นกัน แม้ว่ามาเลเซียจะมีข้อพิพาทกับจีนในปัญหาทะเลจีนใต้ แต่มาเลเซียได้มีการฝึกร่วม ผสมกับจีน รหัสการฝึก AMAN YOUYI มาแล้ว ๓ ครั้ง โดยครั้งที่ ๔ จะมีประเทศไทยเข้าร่วมการฝึก ด้วย ทั้งนี้การฝึกร่วมผสมระหว่างไทยกับมาเลเซีย ครั้งที่ ๓ (3rd JCEX THAMAL) ซึ่งมาเลเซีย เป็นเจ้าภาพได้เชิญผู้แทนกองทัพสหรัฐฯ จากรัฐวอชิงตัน มาสังเกตการณ์การฝึก โดยไม่เชิญผู้แทนจีน แสดงให้เห็นถึงการสร้างดุลยภาพในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ดังนั้นไทยกับมาเลเซียอาจจะมีการ ประสานกันในการร่วมกันสร้างดุลยภาพกับประเทศมหาอำนาจทั้งจีนและสหรัฐฯ

๓. แนวคิดการสร้างความร่วมมือด้านความมั่นคง การรวมตัวของสมาชิกเป็นประชาคม การเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ทำให้มีกลไกและเครื่องมือที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ ในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับความมั่นคงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐ สมาชิกด้วยกันเอง ซึ่งต้องแก้ปัญหาโดยสันติวิธี หรือปัญหาภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ที่ประเทศสมาชิก

ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง เช่น ปัญหาการก่อการร้าย การลักลอบค้าเสพติด ปัญหาโจรสลัด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ สาธารณภัยและภัยพิบัติต่างๆ เป็นต้น มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการใช้กำลังระหว่างประเทศสมาชิก ซึ่งสมาชิกอาเซียนยังมีปัญหาเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล โดยเน้นการเจรจาต่อรอง และการพัฒนาความไว้วางใจ ความโปร่งใสทางทหาร รวมทั้งมีหลักการในเรื่องความร่วมมือกันอย่างสันติ มีสิทธิในความเท่าเทียมกัน

๔. แนวคิดความมั่นคงร่วม (Collective Security) การพัฒนาของสมาคมอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมืองและความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจและประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ยังไม่มีลักษณะเป็นพันธมิตรทางทหารตามแนวคิดความมั่นคงร่วม ซึ่งเป็นระบบปิด ไม่รวมประเทศฝ่ายตรงข้ามไว้ในระบบ ยึดหลักการการมีศัตรูร่วมหรือร่วมกันต่อต้านศัตรู ระบบความมั่นคงร่วมดังกล่าวจะตีกรอบเฉพาะความร่วมมือด้านการทหาร เช่น การใช้ฐานทัพ การส่งกำลังบำรุง การแลกเปลี่ยนข่าวสาร เป็นต้น ความร่วมมือทางทหารของประเทศสมาชิกอาเซียน แม้จะมีการแลกเปลี่ยนข่าวสาร การสนับสนุนทางด้านการส่งกำลังบำรุง แต่ไม่ได้เป็นการเตรียมกำลังเพื่อเอาชนะหรือยับยั้งฝ่ายตรงข้าม ซึ่งเป็นศัตรูร่วมที่อยู่นอกกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม มีสมาชิกอาเซียนที่เป็นพันธมิตรกับสหรัฐฯ ได้แก่ ฟิลิปปินส์ และไทย นอกจากนี้ ยังมีประเทศที่เป็นสมาชิกความตกลงด้านการป้องกันประเทศระหว่างประเทศสมาชิก ๕ ชาติ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ อังกฤษ ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์

๕. การพัฒนาจากสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือสมาคมอาเซียนไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๕๘ ในส่วนของประชาคมการเมืองและความมั่นคง มีเป้าหมายตามแผนปฏิบัติการดังนี้

๕.๑ เป็นประชาคมที่มีกฎเกณฑ์ บรรทัดฐาน และค่านิยมร่วมกัน โดยการพัฒนาทางด้านการเมือง การสร้างกฎเกณฑ์ร่วม การสร้างความแข็งแกร่งให้กับประชาธิปไตย ธรรมาภิบาล และนิติธรรม ส่งเสริมความเท่าเทียมกันด้านสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

๕.๒ เป็นภูมิภาคที่มีพลวัตและมองไปยังโลกภายนอก โดยส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางของอาเซียน ให้ความร่วมมือในระดับภูมิภาคและการสร้างความเป็นประชาคม ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับประเทศภายนอก ส่งเสริมให้มีการปรึกษาหารือและสร้างความร่วมมือในระดับพหุภาคี ที่เป็นความกังวลร่วมกัน

๕.๓ เป็นภูมิภาคที่มีความเป็นเอกภาพ มีความสงบสุข แข็งแกร่ง มีความรับผิดชอบร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้ครอบคลุมในทุกมิติ โดยการป้องกันความขัดแย้งและการสร้างความไว้วางใจ การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งและระงับข้อพิพาทโดยสันติวิธี การสร้างความร่วมมือในการรับมือกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ สร้างความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติ ตอบสนองอย่างมีประสิทธิภาพและทันเวลาต่อประเด็นปัญหาเร่งด่วน ใช้การทูตเชิงป้องกัน ดังนั้นประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนจะมีกิจกรรมความร่วมมือทางทหารร่วมกัน แต่อย่างไรก็ตามแต่ละประเทศยังมีความพร้อมแตกต่างกัน ประเทศไทยซึ่งมีความร่วมมือทางทหารกับมาเลเซียมาเป็นเวลานาน และมีประสบการณ์ในการฝึกร่วมผสมแบบพหุภาคีในการฝึกคอบร้าโกลด์ ซึ่งเป็นการฝึกที่ใหญ่ที่สุดในภูมิภาคอาเซียน ดังนั้นกองทัพไทย ควรจะมีการพัฒนาความร่วมมือทางทหารกับกองทัพมาเลเซีย

เพื่อให้เป็นแนวทางปฏิบัติหรือเป็นแกนกลางในการพัฒนาความร่วมมือทางทหารในประชาคมอาเซียนต่อไป โดยสามารถวิเคราะห์โดยใช้แนวทางของ SWOT Analysis ดังนี้

๕.๓.๑ จุดแข็ง (Strengths)

๕.๓.๑.๑ ประเทศไทยและมาเลเซีย มีความร่วมมืออันดีมาเป็นเวลายาวนาน ทั้งการกำหนดให้พื้นที่ทับซ้อนทางทะเลเป็นพื้นที่พัฒนาร่วมและแบ่งปันผลประโยชน์โดยเท่าเทียมกัน ทำให้ทั้งสองประเทศได้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจในการพัฒนาประเทศ และมีความร่วมมือในการแก้ปัญหาคความมั่นคงตามแนวชายแดน เช่น ปัญหาโจรสลัดคอมมิวนิสต์มลายา เป็นต้น และมีกลไกความร่วมมือชายแดนในหลายระดับ ทั้งระดับคณะกรรมการชายแดนทั่วไป มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม เป็นประธานร่วม ระดับคณะกรรมการระดับสูง มีผู้บัญชาการทหารสูงสุด เป็นประธานร่วม ระดับคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค มีแม่ทัพภาคเป็นประธานร่วม นอกจากนี้ยังได้แต่งตั้งคณะทำงานตามคำสั่งคณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย - มาเลเซีย (ฝ่ายไทย) อีก ๖ คณะ ได้แก่ คณะทำงานทางบกไทย - มาเลเซีย คณะทำงานทางทะเลไทย - มาเลเซีย คณะทำงานทางอากาศไทย - มาเลเซีย คณะทำงานด้านการข่าวและการปฏิบัติการจิตวิทยาไทย - มาเลเซีย คณะทำงานด้านการจัดการชายแดนไทย - มาเลเซีย และคณะทำงานด้านการจัดการภัยพิบัติ นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งคณะทำงานด้านการฝึกร่วมผสมไทย - มาเลเซีย ซึ่งมีเจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นประธานร่วม และมีการประชุมฝ่ายเสนาธิการอาวุโส ซึ่งมีเสนาธิการทหาร เป็นประธานร่วม ในขณะที่การประชุมฝ่ายเสนาธิการอาวุโสกับประเทศอื่นๆ จะมีเจ้ากรมยุทธการทหาร เป็นประธานร่วม ทำให้ผู้นำทางทหารระดับสูงและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้มีการประชุม พบปะหารือกันเป็นประจำ ทำให้มีความรู้จักคุ้นเคยและมีความสัมพันธ์อันดีตั้งแต่ระดับชาติ จนถึงระดับท้องถิ่น

๕.๓.๑.๒ กองทัพบกมาเลเซีย ได้เข้าร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ ในฐานะประเทศเข้าร่วมการฝึกหลัก (Full Participant) ซึ่งมี ๗ ประเทศ ได้แก่ ไทย สหรัฐฯ สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้ โดยมีไทยและสหรัฐฯ เป็นเจ้าภาพร่วม ซึ่งกองทัพบกมาเลเซีย ได้เข้าร่วมในการฝึกฝ่ายเสนาธิการ หรือการฝึกแก้ปัญหาคที่บังคับการ การฝึกภาคสนาม การฝึกดำเนินกลยุทธ์ด้วยกระสุนจริง การฝึกช่วยเหลืออพยพประชาชนออกจากพื้นที่ขัดแย้ง โครงการช่วยเหลือประชาชน และการสัมมนาผู้นำระดับสูง ทำให้มีความเข้าใจแนวความคิดในการฝึก ระเบียบปฏิบัติประจำของกองกำลังนานาชาติร่วมกัน นอกจากนี้กองทัพบกไทยและกองทัพบกมาเลเซียได้ร่วมกันทำการฝึกร่วมผสมในเรื่องการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี ๓ ครั้ง และยังได้ร่วมกันทำการฝึกผสมของกองทัพบก กองทัพเรือ และกองทัพอากาศ เป็นประจำทุกปี ทำให้กองทัพบกไทยและกองทัพบกมาเลเซีย สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี

๕.๓.๑.๓ กองทัพไทยและกองทัพบกมาเลเซีย มีการแลกเปลี่ยนทางด้านการศึกษาทางทหารและการดูงานทางทหารกันอยู่เสมอ ทำให้มีความรู้ความเข้าใจกันเป็นอย่างดี โดยเฉพาะ ฝ่ายมาเลเซียจะส่งนายทหารที่อยู่ในตำแหน่งสำคัญ หรือผู้ที่จะต้องปฏิบัติงานร่วมกับฝ่ายไทยเข้ารับการศึกษากองทัพบกในประเทศไทย ทำให้เกิดความสะดวกในการประสานงานระหว่างกองทัพบก

๕.๓.๒ จุดอ่อน (Weaknesses)

๕.๓.๒.๑ ความแตกต่างทางด้านศาสนาและวัฒนธรรม โดยประชาชนไทย ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนมาเลเซียส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ทำให้กำลังพลของทั้งสองกองทัพต้องทำความเข้าใจถึงข้อห้ามข้อจำกัด และข้อควรปฏิบัติของแต่ละศาสนา รวมทั้งเข้าใจประเพณีวัฒนธรรมก่อนที่จะไปปฏิบัติงานหรือทำการฝึกร่วมกัน

๕.๓.๒.๒ การติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นจุดอ่อนของฝ่ายไทยมากกว่าฝ่ายมาเลเซีย จำเป็นจะต้องใช้ล่าม จึงจะทำให้การฝึกหรือการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นไปด้วยความล่าช้าหรือต้องใช้เวลาในการเตรียมการและประสานงานเพื่อความเข้าใจอย่างถูกต้อง

๕.๓.๓ โอกาส (Opportunities)

๕.๓.๓.๑ การแข่งขันกันสร้างอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคอาเซียน โดยเฉพาะสหรัฐฯ และจีน โดยสหรัฐฯ ได้ผลักดันให้อินเดีย เข้ามามีบทบาทในภูมิภาคมากขึ้น ตามแนวคิดอินโดแปซิฟิก ในขณะที่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคต้องการความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจ จากจีน ดังนั้นไทยและมาเลเซีย ควรร่วมมือกันสร้างความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจอย่างมีดุลยภาพ

๕.๓.๓.๒ ความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายไอเอสและเครือข่ายในภูมิภาค จะทำให้ประเทศต่างๆ ร่วมมือกันในการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการแก้ปัญหาร่วมกัน ซึ่งมาเลเซียให้ความสำคัญต่อปัญหากลุ่มไอเอส น่าจะให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา จตต.ของไทยมากขึ้น

๕.๓.๔ อุปสรรค (Threats)

๕.๓.๔.๑ ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ จะส่งผลกระทบต่อปริมาณที่ใช้ในการพัฒนาหรือการขยายความร่วมมือทางทหารของกองทัพ โดยเฉพาะการฝึกร่วมผสมขนาดใหญ่ ซึ่งต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการเคลื่อนย้ายอาวุธยุทโธปกรณ์และสิ่งอุปกรณ์

๕.๓.๔.๒ การจัดหน่วยและการกำหนดภารกิจ บทบาท ความรับผิดชอบของหน่วยที่แตกต่างกัน เช่น การฝึกช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย กองทัพไทยจะมีหน่วยงานของกองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพ ปฏิบัติงานดังกล่าว รวมทั้งมีการปฏิบัติงานร่วมกับภาคประชาสังคม เช่น มูลนิธิต่างๆ ซึ่งมีขีดความสามารถระดับสูง ในขณะที่ฝ่ายมาเลเซียจะไม่ใช้หน่วยงานของกองทัพมาเลเซีย และองค์กรภาคเอกชนของมาเลเซีย ยังมีบทบาทน้อยกว่าภาคเอกชนหรือภาคประชาสังคมของประเทศไทย

แนวคิดและรูปแบบการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างไทยกับมาเลเซีย

แนวคิดการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย อยู่บนพื้นฐานของการตอบสนองต่อผลประโยชน์แห่งชาติในเรื่องการมีเอกราชอธิปไตยและ บูรณภาพแห่งเขตอำนาจรัฐ ซึ่งประเทศไทยยังมีปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีพื้นที่ติดต่อกับมาเลเซีย ต้องอาศัยความร่วมมือจากประเทศมาเลเซียทั้งด้านการข่าว การลาดตระเวนร่วม

และการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการพูดคุยสันติภาพกับกลุ่มผู้เห็นต่าง ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเป็นไปตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงในร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี พ.ศ.๒๕๖๑ - ๒๕๘๐ ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่รัฐ ดังนี้

๑. การเสริมสร้างและรักษาคุณภาพสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศ โดยส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในทุกระดับและทุกด้านกับนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศมหาอำนาจและประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ในมิติต่างๆ อย่างสมดุล ซึ่งมาเลเซียก็เป็นประเทศที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ที่สามารถร่วมมือกับไทยในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ กับประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคได้อย่างเหมาะสม

๒. การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงในภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สามารถแก้ปัญหาาร่วมกันได้อย่างสันติวิธี และร่วมมือกันในการพัฒนาให้เป็นไปตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ โดยส่งเสริมความเป็นปึกแผ่นของประชาคมอาเซียน และความเป็นแกนกลางของอาเซียนอย่างต่อเนื่อง

๓. การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรของรัฐและที่มิใช่ภาครัฐ เพื่อให้เกิดความมั่นคงในภาพรวมในระดับประเทศ ภูมิภาค และโลก เสริมสร้างความร่วมมือกับนานาชาติในการป้องกันและระงับภัยคุกคามทุกรูปแบบ อาทิ การก่อการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติ การโจมตีทางไซเบอร์ พร้อมพัฒนาความร่วมมือและความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่งเสริมบทบาทของไทย ในเวทีความมั่นคงระหว่างประเทศและการรักษาสันติภาพของสหประชาชาติ ซึ่งกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซียต่างมีประสบการณ์ในการรักษาสันติภาพหลากหลายภารกิจ

นอกจากนั้นแนวคิดในการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ควรให้ครอบคลุมกลไกด้านความมั่นคงของอาเซียนจากการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียนกับรัฐมนตรีกลาโหมประเทศคู่เจรจา คือ ออสเตรเลีย จีน อินเดีย ญี่ปุ่น นิวซีแลนด์ เกาหลีใต้ รัสเซีย และสหรัฐฯ ซึ่งมีการตั้งคณะทำงาน ๗ ด้าน ประกอบด้วย ด้านความมั่นคงทางทะเล การให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการรักษาสันติภาพ ด้านการแพทย์ทหาร ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย ด้านทุนระเบิดเพื่อมนุษยธรรมและด้านความมั่นคงไซเบอร์

รูปแบบการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย

ความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย มีรูปแบบที่ชัดเจน และยังมีกิจกรรมความร่วมมือทางทหารมากกว่าประเทศสมาชิกอาเซียน ประกอบด้วย ความร่วมมือด้านชายแดน การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การทูตทหาร การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม การแลกเปลี่ยนการเยือนและการประชุมด้านความมั่นคง การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การต่อต้านการก่อการร้าย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ แต่ยังมีกิจกรรมบางส่วนที่ทั้งสองฝ่ายจะสามารถพัฒนาหรือริเริ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสองประเทศและภูมิภาคอาเซียน ได้แก่

การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนการเยือนและการประชุมด้านความมั่นคง การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การต่อต้านการก่อการร้าย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ด้านความมั่นคงทางทะเล ด้านการแพทย์ทหาร และด้านความมั่นคงไซเบอร์ ซึ่งจะได้ขยายรูปแบบความร่วมมือจากแบบทวิภาคีเป็นแบบพหุภาคีได้เมื่อมีความพร้อม ทั้งนี้มาเลเซียมีหลักพื้นฐานในการป้องกันประเทศ ได้แก่ การพึ่งตนเอง การต่อสู้เบ็ดเสร็จ ยึดมั่นในพันธกรณีต่อ FPDA สนับสนุนสหประชาชาติในการรักษาสันติภาพ ต่อต้านการก่อการร้ายและใช้การทูตเชิงป้องกัน

สรุป

จากสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ที่มีการพัฒนาการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคจากสมาคมอาเซียนเป็นประชาคมอาเซียน เป็นทั้งโอกาสในการพัฒนาความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น แต่ก็ยังต้องเผชิญกับความท้าทายกับปัญหาด้านความมั่นคง เช่น ปัญหา เส้นเขตแดน พื้นที่ทับซ้อนทางทะเล การลักลอบเข้ามาทำงานโดยผิดกฎหมาย การลักลอบค้าสินค้าหนีภาษีหรือสินค้าผิดกฎหมาย ยาเสพติด การค้ามนุษย์ รวมทั้งปัญหาความมั่นคงรูปแบบใหม่ที่มีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ได้แก่ การก่อการร้าย การค้ามนุษย์ อาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โจรสลัด โรคอุบัติใหม่ ความมั่นคงทางไซเบอร์ รวมทั้งการทำลายทรัพยากรธรรมชาติทั้งทางบกและทางทะเล นอกจากนี้ ยังมีการแข่งขันกันสร้างอิทธิพลของประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาคได้แก่ สหรัฐฯ และจีน ซึ่งจีนได้อำนาจกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ ๘๐% ของทะเลจีนใต้ จึงส่งผลกระทบต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประชาคมอาเซียน

การเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน จึงมีความสำคัญในการสร้างความไว้วางใจเพื่อให้เกิดสันติภาพและความมีเสถียรภาพในภูมิภาค โดยใช้กลไกการทูตฝ่ายทหาร การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนการเยือนของผู้นำทางทหารระดับสูงและการประชุมด้านความมั่นคงร่วม และยังเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติงานร่วมกันในการเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่และภัยคุกคามข้ามชาติ โดยใช้กิจกรรมการฝึกร่วมผสม การฝึกผสม การดำเนินความร่วมมือด้านชายแดน การลาดตระเวนร่วม และความร่วมมือในการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ การต่อต้านการก่อการร้าย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งประเทศไทยได้มีความร่วมมือทางทหารกับสมาชิกอาเซียนทุกประเทศในระดับ ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับนโยบาย ยุทธศาสตร์ และความพร้อมของแต่ละประเทศ

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ได้รับผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางยุทธศาสตร์ระดับโลกที่มีการแข่งขันกันสร้างอิทธิพลระหว่างสหรัฐฯ กับจีน โดยที่จีนได้ริเริ่มและผลักดันนโยบาย One Belt One Road หรือ Belt & Road Initiative เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับภูมิภาคต่างๆ ทั้งทางบกและทางทะเล ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เอเชียใต้ เอเชียกลาง ตะวันออกกลาง แอฟริกาถึงยุโรป ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรม และด้านความมั่นคง นอกจากนี้จีนยังยืนยันการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ ๘๐% ของทะเลจีนใต้ ซึ่งทับซ้อนกับการอ้างกรรมสิทธิ์บางส่วนในทะเลจีนใต้ของเวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน ซึ่งเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน นอกจากนี้จีนจะรุกคืบในการสร้างสิ่งปลูกสร้างทางทหาร วางสิ่งอุปกรณ์ทางทหารที่ทันสมัย และจัดการซ้อมรบขนาดใหญ่ในทะเลจีนใต้แล้ว จีนยังใช้พลังอำนาจทางเศรษฐกิจในการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ รวมทั้งความช่วยเหลือทางทหารเพื่อไม่ให้ต่อต้านจีน ในขณะที่สหรัฐฯ ยังเห็นความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของอาเซียน ทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง จึงพยายามคงความมีอิทธิพลในภูมิภาค โดยการลาดตระเวนทั้งทางเรือและทางอากาศในน่านน้ำสากล ซึ่งจีนยืนยันว่าเป็นพื้นที่ของจีน สหรัฐฯ ได้ดำรงการฝึกร่วมผสม การฝึกผสม ทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค นอกจากนี้สหรัฐฯ ยังได้ออกยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศฉบับใหม่ โดยกำหนดยุทธศาสตร์ต่อภูมิภาคอินโดแปซิฟิกว่า จะสนับสนุนให้อินเดียเป็นมหาอำนาจระดับโลก เพื่อเป็นหุ้นส่วนด้านความมั่นคงที่เข้มแข็งของสหรัฐฯ และระบุว่าไทยกับฟิลิปปินส์ เป็นพันธมิตรและตลาดการค้าที่สำคัญ เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซีย และสิงคโปร์ จะเป็นหุ้นส่วนด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจกับสหรัฐฯ มากขึ้น เห็นได้ว่าสหรัฐฯ มองจีนเป็นคู่แข่งอย่างชัดเจนทั้งความมั่นคงและเศรษฐกิจ ดังนั้นประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนจะต้องดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ทั้งจีนและสหรัฐฯ อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพบนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติ ของตน ซึ่งอาจกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของอาเซียน

ประชาคมอาเซียนยังคงมีปัญหาด้านความมั่นคง ในเรื่องเส้นเขตแดนทางบกและทางทะเลที่ทับซ้อนกัน ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ การเคลื่อนย้ายของประชากร การทำประมงผิดกฎหมาย ปัญหาภัยธรรมชาติและภัยพิบัติต่างๆ ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ นอกจากนี้ยังมีความท้าทายที่เกิดจากความแตกต่างของเชื้อชาติศาสนา ระบอบการปกครอง ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์พิเศษเฉพาะกลุ่ม และการเป็นพันธมิตรของประเทศสมาชิกกับประเทศมหาอำนาจ เป็นต้น ซึ่งประชาคมอาเซียนได้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค แก้ไขปัญหาข้อขัดแย้ง โดยสันติวิธี

โดยมีแผนงานที่เน้นใน ๓ เรื่อง ได้แก่ การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคมวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันของประเทศสมาชิก การส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคง โดยให้ครอบคลุมความมั่นคงรูปแบบเดิม และขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ให้มีปฏิสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลก โดยประชาคมอาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาค

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความร่วมมือทางทหารระหว่างกันอยู่แล้ว แต่มีระดับที่แตกต่างกัน โดยปัจจุบันมีลักษณะความร่วมมือในภาพรวมตามแนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคง (Cooperative Security) ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกันสงครามหรือ การใช้กำลังทหารระหว่างประเทศสมาชิก จะเน้นการเจรจาต่อรองโดยสันติเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง สร้างความไว้วางใจ ความโปร่งใสทางทหาร และมีหลักการในเรื่องความร่วมมืออย่างสันติและมีความเท่าเทียมกัน ความร่วมมือทางทหารในประชาคมอาเซียน ยังไม่มีลักษณะความเป็นพันธมิตรทางทหารเพื่อเอาชนะสงครามกับศัตรูหรือฝ่ายตรงข้าม ที่อยู่นอกกลุ่มตามแนวคิดความมั่นคงร่วม (Collective Security)

จากยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านความมั่นคงและนโยบายความมั่นคงแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายโดยการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่กระทบต่อความมั่นคง การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญกับภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคง การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมทั้งมีนโยบายในเรื่อง การป้องกันและแก้ไขปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นนโยบายเสริมสร้างความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ การจัดระบบบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาข้ามพรมแดน การพัฒนาระบบงานด้านการข่าวให้มีประสิทธิภาพ การเสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

กองทัพไทยมีความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศ แต่ให้ความสำคัญเร่งด่วนกับประเทศที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย เนื่องจากมีผลกระทบต่อความมั่นคงของไทยโดยตรง มาเลเซียเป็นประเทศที่มีความร่วมมือทางทหารกับประเทศไทยมาเป็นเวลานาน มีกลไกความร่วมมือด้านชายแดนที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพและยังมีนโยบายสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจต่างๆ ในขณะที่กัมพูชา ลาว และเมียนมา มีปัญหาเส้นเขตแดนที่นำไปสู่ความขัดแย้ง จนถึงขั้นมีการใช้กำลังทหาร แม้สถานการณ์จะคลี่คลายและความสัมพันธ์จะดีขึ้นตามลำดับ แต่ประเทศดังกล่าวยังมีข้อจำกัดที่จะขยายความร่วมมือทางทหารกับไทย นอกจากนั้นกองทัพไทย ยังมีความร่วมมือทางทหารกับประเทศมหาอำนาจ เช่น สหรัฐฯ จีน ออสเตรเลีย อังกฤษ อินเดีย เป็นต้น ซึ่งสหรัฐฯ มองจีนเป็นคู่แข่งทางด้านยุทธศาสตร์ความมั่นคง และเศรษฐกิจ ซึ่งกองทัพไทยจะต้องพิจารณาด้านการสร้างดุลยภาพของความสัมพันธ์อย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาผลประโยชน์แห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔ ปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน พัฒนาการของการเป็นประชาคมอาเซียน และได้ดำเนินการวิเคราะห์โดยใช้ SWOT Analysis แล้วเห็นว่า ควรมีการพัฒนาความร่วมมือทางทหารกับมาเลเซีย โดยให้มีบทบาทนำในอาเซียน และประเทศสมาชิกอื่นๆ เข้าร่วมกิจกรรม

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเป็นประชาคมการเมืองและความมั่นคงของประชาคมอาเซียนและสร้างควมมีสันติภาพและเสถียรภาพในภูมิภาคอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ความร่วมมือทางทหารของประเทศต่างๆ ในประชาคมอาเซียนและความร่วมมือทางทหารระหว่าง กองทัพไทยและกองทัพมาเลเซียที่ดำเนินการแล้ว มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซีย ควรให้ความสำคัญกับการบูรณาการความร่วมมือทุกๆ ด้าน ซึ่งไทยและมาเลเซียมีความสัมพันธ์ที่ดีรวมทั้ง ความร่วมมือทางทหาร แต่ไทยยังต้องการความช่วยเหลือจากมาเลเซียในการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมาเลเซียมองว่าเป็นเรื่องภายในของไทย โดยเป็นความรับผิดชอบของสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติของทั้งสองประเทศ ในส่วนของกลไกความร่วมมือด้านชายแดน ควรมีการบูรณาการและขับเคลื่อนให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งได้ใช้เป็นต้นแบบในการสร้างกลไกความร่วมมือด้านชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้านด้านอื่นๆ และประเทศสมาชิกอาเซียน

๒. การสร้างความสัมพันธ์ของผู้ในระดับสูงทางทหาร โดยทั่วไปผู้นำทางทหารของไทยและมาเลเซีย มีความสัมพันธ์ในระดับที่ดีมาก แต่ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในไทยและมาเลเซีย อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงระดับผู้นำเหล่าทัพ ซึ่งอาจไม่รู้จักกันมาก่อน ควรเร่งเสริมสร้างความสัมพันธ์เพื่อดำรงและพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกันต่อไป เช่น ด้านการแพทย์ทหาร ด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ เป็นต้น

๓. การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การที่มาเลเซียมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม และมีบทบาทสำคัญในองค์กรความร่วมมืออิสลาม (OIC) ทั้งยังมีความวิตกกังวลต่อภัยคุกคามด้านการก่อการร้ายจากกลุ่มไอเอส มาเลเซียจะมีข่าวสารเชิงลึกเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวของกลุ่มก่อการร้ายข้ามชาติหรือเครือข่ายก่อการร้ายในภูมิภาค ควรมีการสร้างควมไว้วางใจเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนข่าวกรองในทุกกระดับ และการวิเคราะห์ข่าวร่วมกันให้มากขึ้น โดยใช้ระบบการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนข่าวสารได้รวดเร็วขึ้น

๔. การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ ความไว้วางใจและสร้างความเป็นมิตรในระดับกำลังพลของกองทัพ หรือประชาชนทั่วไปโดยใช้การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก เนื่องจากผู้ที่ไปเข้ารับการศึกษานในประเทศนั้นๆ จะได้รับประสบการณ์ตรงจากการได้อยู่ร่วมในสังคม ทำให้ทราบแนวคิด ทศนคติ ประเพณี วัฒนธรรม ควรส่งเสริมให้การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษานในกลุ่มอาเซียน ซึ่งมาเลเซียได้ส่งนายทหารเข้ารับการศึกษาลักสูตรสำคัญๆ ของกองทัพไทย เช่น โรงเรียนเสนาธิการของเหล่าทัพ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เป็นต้น ซึ่งนายทหารเหล่านั้นได้มีความก้าวหน้าในการรับราชการเป็นผู้บังคับหน่วยระดับสูงหรือระดับเจ้ากรมฝ่ายเสนาธิการร่วม จนถึงระดับผู้บัญชาการทหารสูงสุดของมาเลเซีย ในขณะที่กองทัพไทย กำลังพลขาดความสนใจที่จะไปศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะ

ประเทศเพื่อนบ้าน กองทัพไทยควรมีการบริหารจัดการกำลังพลในการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม โดยสร้างเครือข่ายในแต่ละด้านหรือแต่ละประเทศ และให้โอกาสกำลังพลในพื้นที่ภาคใต้ได้ไปศึกษาในมาเลเซีย ในสถาบันการศึกษาทางทหารและพลเรือน

๕. การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม กองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย มีความร่วมมือด้านการฝึกเป็นอย่างดี มาเลเซียเป็นประเทศเข้าร่วมการฝึกหลัก ในการฝึกคอบร้าโกลด์ ในขณะที่สหรัฐฯ ซึ่งเป็นเจ้าภาพร่วมกับไทย มีนโยบายจำกัดการเข้าร่วมการฝึกคอบร้าโกลด์ของจีน โดยให้เข้าร่วมการฝึกเฉพาะโครงการช่วยเหลือประชาชน การฝึกช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและบรรเทาสาธารณภัยและการสัมมนาผู้นำทางทหารระดับสูงเท่านั้น แต่มาเลเซียได้เชิญกองทัพไทยเข้าร่วมการฝึกร่วมผสมระหว่างจีนกับมาเลเซีย รหัส AMAN YOUYI ซึ่งได้ดำเนินการฝึกมา ๓ ครั้งแล้ว กองทัพไทยควรเข้าร่วมการฝึกดังกล่าว และในทำนองเดียวกัน การที่ไทยและมาเลเซีย ได้มีการฝึกร่วมผสมระหว่างกันรหัส JCEX THAMAL ซึ่งดำเนินการฝึกมา ๓ ครั้ง ก็ควรเชิญฝ่ายจีนเข้าร่วมการฝึกเพื่อสร้างดุลยภาพในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ รวมทั้งเชิญประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าร่วมสังเกตการณ์การฝึก โดยเน้นการฝึกเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ สำหรับการฝึกผสมระหว่างไทยกับมาเลเซีย เช่น การฝึก SEAEX THAMAL ฝ่ายมาเลเซียจัดเรือจากกองทัพเรือหน่วยยามฝั่ง (MMEA) และตำรวจน้ำเข้าร่วม ฝ่ายไทยควรจัดเรือจากศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ซึ่งจะจัดตั้งขึ้นใหม่เข้าร่วมการฝึกด้วย เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่แน่นแฟ้น

๖. การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย ไทยและมาเลเซีย มีความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติโดยมีคณะทำงานด้านการจัดการต่อภัยพิบัติภายใต้คณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย - มาเลเซีย ซึ่งได้จัดทำระเบียบปฏิบัติประจำร่วมกันแล้ว และในการฝึกผสมทางบก รหัส LANDEX THAMAL ได้มีการฝึกการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติของหน่วยในพื้นที่ ในระดับกองทัพไทยได้มีการฝึกร่วมผสมกับมาเลเซีย ๓ ปีต่อครั้ง ควรมีการขยายการฝึกจากแบบทวิภาคีเป็นพหุภาคี โดยเชิญจีนและชาติในอาเซียนที่มีความพร้อมเข้าร่วมการฝึก และนำระเบียบปฏิบัติประจำสำหรับการเตรียมความพร้อมและประสานงานการปฏิบัติร่วมกัน ในภูมิภาคอาเซียนในการบรรเทาภัยพิบัติและตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินมาใช้อย่างเป็นทางการ และไทยควรให้การสนับสนุนมาเลเซีย ซึ่งเป็นเจ้าภาพร่วมกับสหรัฐฯ ในการดำเนินการของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกรอบ ADMM - Plus ด้านการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ (ห้วง เม.ย.๖๐ - เม.ย.๖๓) อย่างเต็มที่

๗. การต่อต้านการก่อการร้าย ไทยและมาเลเซีย ยังไม่มีความร่วมมือแบบทวิภาคีด้านการต่อต้านการก่อการร้าย แต่มีความร่วมมือแบบพหุภาคีในกรอบของอาเซียน ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพร่วมกับจีน ในการดำเนินการของคณะทำงานเฉพาะด้านในกรอบ ADMM - Plus ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย (ห้วง เม.ย.๖๐ - เม.ย.๖๓) ไทยควรใช้โอกาสดังกล่าวขยายความร่วมมือโดยเข้าร่วมการฝึกด้านการต่อต้านการก่อการร้าย รวมทั้งเพิ่มความร่วมมือในการประสานงานด้านข่าวกับฝ่ายมาเลเซีย

๘. การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ จากเอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบอาเซียน ระบุว่าสมาชิกอาเซียน ๕ ชาติ ได้แก่ กัมพูชา ไทย

มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มีการจัดตั้งศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ควรมีการเชื่อมเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาขีดความสามารถและเตรียมความพร้อมในด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียน ซึ่งไทยและมาเลเซียได้มีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนวิทยากรและที่นั่งศึกษาในหลักสูตรต่างๆ รวมทั้งการฝึกของทั้งสองประเทศ ควรจะเพิ่มความร่วมมือกันในลักษณะของการเพิ่มจำนวนกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมและมีความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ โดยจัดการฝึกด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งกองกำลังปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียน (ASEAN Peace Keeping Forces) ต่อไป

๙. การแพทย์ทหาร จากการศึกษาที่ได้เป็นเจ้าภาพร่วมกับรัสเซียในการดำเนินการของคณะทำงานเฉพาะด้านในกรอบ ADMM - Plus ด้านการแพทย์ทหาร (ห้วงปี ๕๗ - ๕๙) และได้จัดตั้งศูนย์การแพทย์ทหารอาเซียนขึ้นในประเทศไทย ณ กรมแพทย์ทหารบก โดยรัฐมนตรีกลาโหมไทยได้เสนอให้มีการจัดตั้งในการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ครั้งที่ ๙ ณ ประเทศมาเลเซีย ควรมีการพัฒนาความร่วมมือในกรอบอาเซียนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

๑๐. ความมั่นคงทางไซเบอร์ อาเซียนได้เริ่มตั้งคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกรอบ ADMM - Plus ด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ขึ้น เนื่องจากเป็นภัยคุกคามที่มีความสำคัญมากขึ้น โดยให้ฟิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพร่วมกับนิวซีแลนด์ ในห้วง เม.ย.๖๐ - เม.ย.๖๓ ไทยควรมีการหารือกับมาเลเซียในเรื่องดังกล่าว เนื่องจากมีความร่วมมือที่ติดต่อกันเพื่อขยายไปสู่ประเทศอื่นๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการต่อยอดผลการวิจัยในครั้งนี้ด้วยการศึกษาวิจัย เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างไทยกับมาเลเซีย เพื่อสนับสนุนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

๒. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือไทย - มาเลเซีย ในการพัฒนาพื้นที่เขตไหล่ทวีปทับซ้อนในอ่าวไทยในอนาคต เพื่อเป็นต้นแบบให้กับประเทศอื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

ดลยา เทียนทอง. ความร่วมมือไทย - มาเลเซีย ในการพัฒนาพื้นที่ใหม่ทวีปทาบซันในอ่าวไทย (Joint Development Area). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

มณีนัย รัตนมณี. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๙.

วารสารและหนังสือพิมพ์

จรัญ มะลูลีม. “ตะโตะ ศรี มหุริ โมฮัมมัด ตอนที่ ๗ กลับมานั่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง”, มติชนสุดสัปดาห์, ฉบับประจำ วันที่ ๑๐ - ๑๖ สิงหาคม ๒๕๖๑

ณัฐินี ปิยะศิริพันธ์. ไฟซ์อล หะยืออวัง, “ชาติพันธุ์ชาตินิยมในภาคใต้ไทย”, จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ ๑๙๘, มิถุนายน ๒๕๖๑

“ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมาเลเซียเข้าพบบิ๊ก คสช.”. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.thairath.co.th/427409>.

ภาณุพันธุ์ รัชแก้ว. นาวาเอก “ความมั่นคงทางทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”, : จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ ๑๙๗, พฤษภาคม ๒๕๖๑

วิศรา ไกรวัฒนพงษ์, วรศักดิ์ มหัทธโนบล, “ความขัดแย้งในทะเลจีนใต้”, จุลสารความมั่นคงศึกษา ฉบับที่ ๑๗๒ - ๑๗๓ พฤษภาคม ๒๕๕๙

สุรชาติ บำรุงสุข และ นาวาเอก ภาณุพันธุ์ รัชแก้ว. “ความมั่นคงทางทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”. จุลสารความมั่นคงศึกษา. (ฉบับที่ ๑๙๗), พฤษภาคม ๒๕๖๑. หน้า ๑๐

วิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย เอกสารวิจัย

ฉัตรชัย ถาวรบุตร, พลโท. “ความจำเป็นและทิศทางในการพัฒนาความร่วมมือด้านความมั่นคงของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ASEAN) ในทศวรรษที่ ๕ ของการก่อตั้ง”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๘.

เดชดล ภูสาระ, พลเรือตรี. “แนวทางเสริมสร้างความมั่นคงทางทะเลในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”, เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๗.

ธานี ผุดผาด, พลเรือตรี. “การขยายความร่วมมือเพื่อความมั่นคงด้านการทหารในภูมิภาคอาเซียนศึกษากรณี : ไทย มาเลเซีย และสิงคโปร์” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๕.

ธารไชยยันต์ ศรีสุวรรณ, พลโท. “การฝึกร่วมผสมกองทัพไทยเพื่อความมั่นคงอาเซียน”. เอกสารวิจัย, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๔ - ๒๕๕๕

นเรศวร์ สังข์วรรณ, พลอากาศตรี. “การเตรียมกองทัพไทย เข้าสู่ประชาคมอาเซียน” เอกสารวิจัยส่วนบุคคล, วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร, ๒๕๕๗.

เอกสารไม่ตีพิมพ์

กองบัญชาการกองทัพไทย. “แนวทางการดำเนินความร่วมมือด้านความมั่นคงของไทยต่อประเทศในกลุ่มอาเซียน ประเทศมหาอำนาจและมิตรประเทศ” พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๒

เลขานุการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, สำนักงาน. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. “ร่างยุทธศาสตร์ชาติ (ฉบับเสนอสมานิติบัญญัติแห่งชาติ). พ.ศ. ๒๕๖๑. สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. “นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ - ๒๕๖๔”. เอกสารเผยแพร่. ๒๕๕๘.

ฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์

การต่างประเทศ, กระทรวง. “Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://www.mfa.go.th/asean/contents/friles/asean-media-onter-20120203-175739-200288.pdf>. ๒๕๕๔.

“กลุ่มก่อการร้ายบุกยึดเมืองฟิลิปปินส์”. หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : www.bangkokbiznews/detail/75628. ๒๕๖๐.

“โจรจีนคอมมิวนิสต์มาลายา” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=โจรจีนคอมมิวนิสต์มาลายา>. 2561.

“แนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคง” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <http://doi.nrct.go.th/listdoi/download/3e5965bc8115db76cb19a6517151771e>. ๒๕๖๐.

“ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมาเลเซียเข้าพบหัวหน้า คสช.”. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก <https://www.thairath.co.th/427409>. ๒๕๕๗.

หนังสือพิมพ์เบอร์นามา “นายกรัฐมนตรีให้ความเห็นต่อผลการเลือกตั้งของมาเลเซีย” (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.benarnews.org/thai/news/TH-peace-talks-prayuth-05152018133835.html>. ๒๕๖๑.

อาเซียน, กรม. กระทรวงการต่างประเทศ. “ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน”. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.eta.or.th/content/1660.html>. ๒๕๖๑.

ภาษาต่างประเทศ

- Charles O Lerche, Jr and Abdul A. Said, Concepts of International Politics. New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1963.
- China National Defense in 2010. (Online) Available : http://www.china.org.cn/government/whitepaper/node_7114675.htm. 2011.
- Han J. Morgenthau, “International Politic As a Struggle for Power”, in Politics Among Nations, New York : Alfred A. Knopf, 1973.
- James N. Rosenau, “National International Encyclopedia of the Social Science 11 1968.
- Joseph Frankel. The Making of Foreign policy, in International Relations. Oxford : Oxford University Press, 1969.
- Morton A. Kapian. “System and Process in International Politics”. New York : John Wiley & Sons, Inc., 1967.
- Malaysia’s National Defense Policy (Online). Available : www.mod.gov.my/images/mindef/lain/ndp.pdf. 2011.
- “National Security Strategy of the United States of America”. (Online). Available : https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2017/12/NSS_Final-12-18-2017-0905.pdf. December 2017.

ภาคผนวก

กลไกความร่วมมือด้านชายแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย

กลไกความร่วมมือด้านชายแดนระหว่างไทยกับมาเลเซีย

๑. คณะกรรมการชายแดนทั่วไป มีสมาชิกประกอบด้วย ประธานร่วม ๒ คน และกรรมการอื่นๆ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลของแต่ละฝ่ายตามลำดับ การแต่งตั้งดังกล่าวรัฐบาลทั้งสองจะได้แจ้งต่อกันโดยการแลกเปลี่ยนหนังสือ ให้มีกองเลขานุการ ฝ่ายละไม่เกิน ๕ คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานร่วมของคณะกรรมการชายแดนทั่วไปแต่ละฝ่ายตามลำดับ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป

สำหรับฝ่ายไทย มีองค์ประกอบดังนี้

๑.๑ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม	ประธานกรรมการ
๑.๒ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	รองประธาน
๑.๓ เสนาธิการทหาร	รองประธาน
๑.๔ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
๑.๕ ปลัดกระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๑.๖ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ
๑.๗ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
๑.๘ แม่ทัพภาคที่ ๔	กรรมการ
๑.๙ เจ้ากรมยุทธการทหาร	กรรมการ
๑.๑๐ เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร	กรรมการ/เลขานุการ
๑.๑๑ ผู้อำนวยการกิจการชายแดนไทย – มาเลเซีย	กรรมการ/ผู้ช่วยเลขานุการ

กรมกิจการชายแดนทหาร

คณะกรรมการชายแดนทั่วไป มีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาและรับเอามาตรการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามข้อตกลงฯ ให้แนวทางปฏิบัติแก่คณะกรรมการชายแดน ส่วนภูมิภาค และกำกับดูแลให้ปฏิบัติอย่างถูกต้องตามอำนาจหน้าที่ แต่งตั้งคณะกรรมการอื่นๆ เพื่อจัดการเกี่ยวกับปัญหาเฉพาะเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป และเสนอรายงานตามห้วงเวลาให้รัฐบาลแต่ละฝ่าย

๒. คณะกรรมการระดับสูง มีสมาชิกประกอบด้วย ประธานร่วม ๒ คน และกรรมการอื่นๆ ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานร่วมของคณะกรรมการชายแดนทั่วไปตามลำดับให้มีกองเลขานุการ ฝ่ายละไม่เกิน ๕ คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานร่วมของคณะกรรมการระดับสูงแต่ละฝ่ายตามลำดับ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการระดับสูง โดยฝ่ายไทยมีสมาชิกประกอบด้วย

๒.๑ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด	ประธานกรรมการ
๒.๒ เสนาธิการทหาร	รองประธานกรรมการ
๒.๓ เจ้ากรมยุทธการทหาร	กรรมการ
๒.๔ เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร	กรรมการ
๒.๕ เจ้ากรมข่าวทหาร	กรรมการ
๒.๖ เจ้ากรมแผนที่ทหาร	กรรมการ
๒.๗ แม่ทัพภาคที่ ๔	กรรมการ

๒.๘	เจ้ากรมยุทธการทหารบก	กรรมการ
๒.๙	เจ้ากรมอุทกศาสตร์	กรรมการ
๒.๑๐	ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	กรรมการ
๒.๑๑	ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง	กรรมการ
๒.๑๒	อธิบดีกรมเอเชียตะวันออก กระทรวงการต่างประเทศ	กรรมการ
๒.๑๓	อธิบดีกรมศุลกากร	กรรมการ
๒.๑๔	ผู้อำนวยการสำนักความมั่นคง กิจการชายแดนและการป้องกันประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ
๒.๑๕	ผู้อำนวยการกองการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย	กรรมการ
๒.๑๖	ผู้อำนวยการกองกิจการชายแดน ไทย - มาเลเซีย กรมกิจการชายแดนทหาร	กรรมการ/เลขานุการ

คณะกรรมการระดับสูง มีหน้าที่ ประชุม ปรีกษา หรือ เพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ภายใต้กรอบนโยบายของคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มาเลเซีย และ ประเมินสถานการณ์ เพื่อพิจารณากำหนดเป็นนโยบายและแนวทางในการดำเนินการให้กับ คณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มาเลเซีย ประสานงานกับคณะกรรมการและคณะกรรมการชายแดน ไทย - มาเลเซีย ในระดับต่างๆ เพื่อให้การปฏิบัติต่างๆ สอดคล้องกับแนวทางและนโยบายฯ รวมทั้งเสนอผลการดำเนินงานและข้อพิจารณาต่างๆ ต่อคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มาเลเซีย ทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบตามความจำเป็น

๓. คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย ประธานร่วม ๒ คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานร่วมของคณะกรรมการชายแดนทั่วไปแต่ละฝ่ายตามลำดับ และกรรมการอื่น ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานร่วมของคณะกรรมการชายแดนทั่วไปตามข้อเสนอแนะของประธานร่วมของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคตามลำดับ ให้มีกองเลขานุการ ฝ่ายละไม่เกิน ๕ คน ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากประธานร่วมของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคของแต่ละฝ่ายตามลำดับ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค มีสมาชิกประกอบด้วย

๓.๑	แม่ทัพภาคที่ ๔	ประธานกรรมการ
๓.๒	รองแม่ทัพภาคที่ ๔	รองประธาน/ประธาน คณะทำงานการข่าวและ การปฏิบัติการจิตวิทยา
๓.๓	ผู้อำนวยการศูนย์อำนวยการ บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	รองประธาน
๓.๔	ผู้บัญชาการกองพลทหารราบที่ ๕	กรรมการ/ประธาน คณะทำงานทางบก
๓.๕	ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ ๔๒	กรรมการ/ประธาน คณะทำงานด้านการจัดการ ต่อภัยพิบัติ

๓.๖	ผู้บัญชาการกองเรือภาคที่ ๒ กองเรือยุทธการ	กรรมการ/ประธาน คณะทำงานทางทะเล
๓.๗	ผู้ช่วยเสนาธิการทหารอากาศ ฝ่ายยุทธการ	กรรมการ/ประธาน คณะทำงานทางอากาศ
๓.๘	ผู้อำนวยการสำนักความมั่นคง กิจการชายแดนและการป้องกันประเทศ สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ	กรรมการ/ประธาน คณะทำงานด้านการ จัดการชายแดน
๓.๙	ผู้ว่าราชการจังหวัดสตูล	กรรมการ
๓.๑๐	ผู้ว่าราชการจังหวัดสงขลา	กรรมการ
๓.๑๑	ผู้ว่าราชการจังหวัดยะลา	กรรมการ
๓.๑๒	ผู้ว่าราชการจังหวัดนราธิวาส	กรรมการ
๓.๑๓	ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี	กรรมการ
๓.๑๔	ผู้บัญชาการกองเรือภาคที่ ๓ กองเรือยุทธการ	กรรมการ
๓.๑๕	ผู้บัญชาการตำรวจภูธรภาค ๙	กรรมการ
๓.๑๖	ผู้บังคับการกองบังคับการ ตำรวจตระเวนชายแดน ภาค ๔	กรรมการ
๓.๑๗	ผู้บังคับการกองบังคับการตำรวจสันติบาล ๑	กรรมการ
๓.๑๘	ผู้บังคับการกองบังคับการตำรวจน้ำ	กรรมการ
๓.๑๙	หัวหน้าศูนย์ตรวจคนเข้าเมืองภาคใต้	กรรมการ
๓.๒๐	ผู้อำนวยการสำนักงานศุลกากร ภาค ๔	กรรมการ
๓.๒๑	เจ้ากรมกิจการชายแดนทหาร	กรรมการ
๓.๒๒	เจ้ากรมยุทธการทหาร	กรรมการ
๓.๒๓	เจ้ากรมยุทธการทหารบก	กรรมการ
๓.๒๔	เจ้ากรมยุทธการทหารเรือ	กรรมการ
๓.๒๕	เจ้ากรมยุทธการทหารอากาศ	กรรมการ

๓.๒๖ - ๓.๓๕ ผู้ร่วมการประชุมตามที่ประธานคณะกรรมการชายแดน
ส่วนภูมิภาคไทย - มาเลเซีย (ฝ่ายไทย) กำหนด

คณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. ปรีกษาและเสนอแนะมาตรการที่จะพึงรับเอาโดยให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติ
ซึ่งคณะกรรมการชายแดนทั่วไปได้วางไว้
๒. จัดการกับปัญหาเฉพาะเรื่องซึ่งได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการชายแดนทั่วไป
๓. พิจารณาข้อเสนอแนะที่สำนักงานประสานงานชายแดนเสนอมา
๔. ประสานงานในการวางแผนและการดำเนินมาตรการทั้งปวงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์
ของความตกลง

นอกจากนั้นคณะกรรมการชายแดนทั่วไป ไทย - มาเลเซีย (ฝ่ายไทย) ยังได้แต่งตั้งคณะทำงานอีก ๖ คณะ ได้แก่ คณะทำงานทางบกไทย - มาเลเซีย คณะทำงานทางทะเลไทย - มาเลเซีย คณะทำงานทางอากาศไทย-มาเลเซีย คณะทำงานด้านการข่าวและการปฏิบัติการจิตวิทยาไทย - มาเลเซีย คณะทำงานด้านการจัดการชายแดนไทย - มาเลเซีย คณะทำงานด้านการจัดการต่อภัยพิบัติ สำหรับงานการจัดการจัดทำหลักเขตแดนร่วมระหว่างไทยกับมาเลเซีย จะมีผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานคณะกรรมการ เจ้ากรมแผนที่ทหาร ผู้แทนกองบัญชาการกองทัพไทย และผู้แทนกองบัญชาการกองทัพบก เป็นกรรมการ โดยเจ้ากรมแผนที่ทหาร จะเป็นประธานคณะอนุกรรมการเทคนิคร่วมไทย - มาเลเซียด้วย

๔. สำนักงานประสานงานชายแดนไทย - มาเลเซีย จัดตั้งในดินแดนของแต่ละฝ่าย เพื่อช่วยในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาค แต่ละฝ่ายอาจแต่งตั้งชุดเจ้าหน้าที่ติดต่อกัน ๑ ชุด จำนวนไม่เกิน ๕ คน ไปประจำสำนักงานประสานงานชายแดนของอีกฝ่ายหนึ่ง

๕. คณะทำงานฝึกร่วม/ผสม ไทย - มาเลเซีย ได้จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๕๒ เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างไทย - มาเลเซีย ด้านการฝึกร่วม/ผสม ภายใต้ความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งประเทศไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศมาเลเซีย ว่าด้วยความร่วมมือชายแดน ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมคณะกรรมการระดับสูง (กรส.) ไทย - มาเลเซีย ครั้งที่ ๒๐ โดยเน้นด้านการช่วยเหลือเพื่อมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย (Humanitarian Assistance and Disaster Relief : HADR) ในกรอบของประชาคมอาเซียนและนานาชาติ โดยมีการประชุมปีละ ๒ ครั้ง ผลัดกันเป็นเจ้าภาพ โดยคณะทำงานฝึกร่วมผสมไทย - มาเลเซีย (ฝ่ายไทย) มีสมาชิกประกอบด้วย

๕.๑	เจ้ากรมยุทธการทหาร	ประธานคณะทำงาน
๕.๒	เจ้ากรมยุทธการทหารบก	คณะทำงาน
๕.๓	เจ้ากรมยุทธการทหารเรือ	คณะทำงาน
๕.๔	เจ้ากรมยุทธการทหารอากาศ	คณะทำงาน
๕.๕	เสนาธิการกองทัพภาคที่ ๔	คณะทำงาน
๕.๖	เสนาธิการทัพเรือภาคที่ ๒	คณะทำงาน
๕.๗	เสนาธิการทัพเรือภาคที่ ๓	คณะทำงาน
๕.๘	ผู้แทนกรมกิจการชายแดนทหาร	คณะทำงาน
๕.๙	หัวหน้าสำนักงานประสานงานชายแดนไทย-มาเลเซีย	คณะทำงาน
๕.๑๐	ผู้อำนวยการสำนักวางแผนการฝึกร่วมและผสมกรมยุทธการทหาร	เลขานุการ
๕.๑๑	ผู้อำนวยการกองนโยบายและแผนสำนักวางแผนการฝึกร่วมและผสมกรมยุทธการทหาร	ผู้ช่วยเลขานุการ
๕.๑๒	หัวหน้าส่วนปฏิบัติการ สำนักงานประสานงานชายแดนไทย - มาเลเซีย	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงานฝึกร่วมและผสมไทย - มาเลเซีย (ฝ่ายไทย) มีหน้าที่ประชุมร่วม และประสานงานอย่างใกล้ชิดกับคณะทำงานฯ ฝ่ายมาเลเซีย เพื่อให้สามารถริเริ่มและดำเนินการ ฝึกร่วมผสมไทย - มาเลเซีย อย่างต่อเนื่อง กำหนดท่าที่ แนวทาง รูปแบบและขั้นตอนการดำเนินการ ฝึกร่วมผสมของฝ่ายไทย จัดทำแผนแม่บท ข้อกำหนด อำนาจหน้าที่ (Terms of Reference : TOR) และระเบียบปฏิบัติประจำของการฝึกร่วมผสม (Joint/Combined Exercise Standing Operating Procedure) ตามความจำเป็นประสานงานกับกองบัญชาการกองทัพไทยและเหล่าทัพ รวมทั้ง หน่วยใช้กำลังในการฝึกในเรื่องการสนับสนุนงบประมาณการใช้กำลังในการฝึกและเรื่องอื่นๆ ตามความจำเป็น รายงานผลการดำเนินงานและข้อพิจารณาต่างๆ ต่อกองบัญชาการกองทัพไทย เหล่าทัพ และคณะกรรมการชายแดนส่วนภูมิภาคไทย - มาเลเซีย (ฝ่ายไทย)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	พลตรี ธิติชัย เทียนทอง
วัน เดือน ปี เกิด	๑๑ ตุลาคม ๒๕๐๗
การศึกษา	โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา โรงเรียนวัดราชาธิวาส โรงเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ ๒๔ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า รุ่นที่ ๓๕ โรงเรียนทหารปืนใหญ่สหรัฐฯ (ชั้นนายพันปืนใหญ่สนาม) ปี ค.ศ.๑๙๙๒ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ ๗๕ โรงเรียนเสนาธิการทหารบก สหรัฐฯ ปี ค.ศ.๑๙๙๙ วิทยาลัยเสนาธิการทหาร รุ่น ๕๓
ประวัติการทำงานโดยย่อ	ผู้บังคับกองร้อยทหารปืนใหญ่ กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๒๑ นายทหารยุทธการและการฝึก กองพันทหารปืนใหญ่ที่ ๗๒๒ อาจารย์ส่วนวิชายุทธวิธี โรงเรียนเสนาธิการทหารบก รองผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักนโยบายและแผน กรมยุทธการทหาร ผู้อำนวยการกองยุทธการ สำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร ผู้อำนวยการสำนักปฏิบัติการ กรมยุทธการทหาร ผู้อำนวยการสำนักวางแผนการฝึกร่วมและผสม กรมยุทธการทหาร
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองเจ้ากรมยุทธการทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย

สรุปย่อ

ลักษณะวิชา การทหาร

เรื่อง การพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย เพื่อความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน
ผู้วิจัย พลตรี ธิติชัย เทียนทอง
ตำแหน่ง รองเจ้ากรมยุทธการทหาร

หลักสูตร วปอ. รุ่นที่ 60

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาวะแวดล้อมทางด้านการเมืองและความมั่นคงระหว่างประเทศ หลังยุคสงครามเย็น มีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงจากระบบสองขั้วไปเป็นระบบหลายขั้ว แม้สหรัฐจะยังมีบทบาทหลัก แต่ก็ได้เผชิญกับความท้าทายจากรัสเซีย ทั้งในยุโรปและตะวันออกกลาง ซึ่งรัสเซียได้ส่งกำลังทหารเข้าไปสนับสนุนรัฐบาลซีเรียในการปราบปรามกลุ่มต่อต้านรัฐบาล โดยเฉพาะกลุ่มรัฐอิสลาม (IS) ในขณะที่จีน ได้ขยายอิทธิพลทางเศรษฐกิจไปทั่วโลก รวมทั้งเสริมสร้างขีดความสามารถทางทหารในพื้นที่ทะเลจีนใต้ที่ได้อ้างกรรมสิทธิ์ซึ่งทับซ้อนกับประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม บรูไน ฟิลิปปินส์ และมาเลเซีย นอกจากนี้เครือข่ายก่อการร้ายได้ขยายแนวความคิดและอิทธิพลไปในพื้นที่ต่างๆทั้งในยุโรป อเมริกาและเอเชีย ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำเนินชีวิต ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนและของรัฐ จากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้ง กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ภัยคุกคามทางไซเบอร์ มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น และจะกลายเป็นมิติใหม่ของการทำสงคราม ซึ่งในอนาคตอาจเกิดสงครามยุคใหม่ โดยใช้สงครามไซเบอร์เป็นเครื่องมือ นอกจากนี้บทบาทของตัวแสดงที่ไม่ใช่รัฐ เช่น องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรพัฒนาเอกชน บรรษัทข้ามชาติ เป็นต้น จะมีมากขึ้น

จากสภาพการณ์ดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของระเบียบโลก การขยายอิทธิพลและบทบาทของมหาอำนาจรวมทั้งการแย่งชิงทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดของประเทศต่างๆ ทำให้เกิดปัญหาความมั่นคงของพลังงานและส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ประเทศในภูมิภาคต่างๆ ได้รวมตัวกันเพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองกับประเทศมหาอำนาจ สมาคมอาเซียนซึ่งตั้งขึ้นในปี 2510 ได้มีการพัฒนาไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ในปี 2558 แต่ประเทศสมาชิก ยังมีความแตกต่างกันทั้งในเรื่อง เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ ระบอบการปกครอง และยังมีประเด็นเรื่องความสัมพันธ์พิเศษเฉพาะกลุ่มของเวียดนาม สปป.ลาว และกัมพูชา การเป็นพันธมิตรทางด้านความมั่นคงกับประเทศมหาอำนาจนอกกลุ่มของไทย ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และสิงคโปร์ ซึ่งทำให้ประเทศมหาอำนาจยังคงมีอิทธิพลและบทบาทสำคัญในภูมิภาค ประชาคมอาเซียนยังคงมี ปัญหาความมั่นคงประกอบด้วย ปัญหาเส้นเขตแดนทั้งทางบกและทางทะเล ปัญหาหายสาบสูญ ปัญหาการค้ามนุษย์ปัญหาการเคลื่อนย้ายประชากรแบบไม่ปกติ การรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ปัญหาการทำประมง ผิดกฎหมาย ปัญหาโจรสลัด ปัญหาก่อการร้ายข้ามชาติ ปัญหาภัยธรรมชาติและภัยพิบัติ ปัญหาหมอกควันข้ามแดน ปัญหาอาชญากรรมทางไซเบอร์ การแก้ปัญหาดังกล่าว ประชาคม

อาเซียน ได้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคง มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและ ดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค แก้ไขปัญหาความขัดแย้งได้โดยสันติวิธี ได้จัดทำแผนงาน โดยเน้น 3 เรื่อง ได้แก่ การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำ เพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคม วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก การส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคง โดยให้ครอบคลุมความมั่นคงในรูปแบบเดิม และขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ให้มีการปฏิสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น และสร้างสรรค์กับประชาคมโลก โดยอาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาค อย่างไรก็ตามประชาคมอาเซียน ยังคงมีบทบาทน้อยในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในหมู่สมาชิก เช่น กรณีพิพาทปราสาทพระวิหาร ระหว่างไทยกับกัมพูชา กรณีพิพาทเรื่องเส้นเขตแดน สปป.ลาว กับกัมพูชา ซึ่งประเทศสมาชิกต้องการ แก้ปัญหาแบบทวิภาคี ยังมีความรู้สึกชาตินิยม มีความหวงแหนอธิปไตย ไม่ต้องการให้มีการแทรกแซงจากภายนอก ชาตีสมาชิกอาเซียนยังคงเน้นปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติของตนเป็นหลัก

ประเทศไทย มีบทบาทสำคัญในด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน โดยการส่งเสริมความร่วมมือด้านการรักษาสันติภาพ การจัดการภัยพิบัติ ความร่วมมือกับภาคประชาสังคมในการแก้ไขปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ การส่งเสริมมาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการทูต เชิงป้องกันในกรอบการประชุมอาเซียน ว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก (ASEAN Regional Forum - ARF) โดยกองทัพไทย มีหน้าที่ในการป้องกันประเทศ การรักษาความมั่นคงภายใน การรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ การรักษาผลประโยชน์ของชาติ และการพัฒนาประเทศ กองทัพไทย จึงมีบทบาทโดยตรงในการเชื่อมโยงกับงานด้านความมั่นคงของประชาคมอาเซียน ทั้งนี้ แอ็กสาร์นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ.2558 - 2564 ระบุว่า ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นเขตแดนทางบกและอาณาเขตทางทะเล การลักลอบขนสิ่งผิดกฎหมายทางทะเล การกระทำอันเป็นโจรสลัด การลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ การลักลอบค้ายาเสพติด การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ ความเสี่ยงจากภัยพิบัติตามธรรมชาติ และการโยกย้ายถิ่นฐานของประชากร ซึ่งการแก้ปัญหาดังกล่าวมีทั้งปัญหาภายในประเทศและปัญหาของภูมิภาคอาเซียน กองทัพไทยจะมีบทบาทสำคัญในการดำเนินความร่วมมือกับกองทัพประเทศเพื่อนบ้านกลุ่มอาเซียน และมิตรประเทศ โดยเฉพาะความร่วมมือกับประเทศมาเลเซียในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การกระทำอันเป็นโจรสลัด การโยกย้ายถิ่นฐานของประชากรแบบไม่ปกติในมหาสมุทรอินเดีย การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติ การลักลอบค้ายาเสพติด และการลักลอบขนสิ่งผิดกฎหมายทางทะเล แม้ว่ากองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย มีความร่วมมือทางทหารระหว่างกันเป็นอย่างดี ทั้งการลาดตระเวนร่วมทั้งทางบก ทางทะเล และทางอากาศ การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ แต่ทั้งสองประเทศยังสามารถพัฒนาความร่วมมือทางทหารให้มากขึ้นได้ทั้งแบบทวิภาคี แบบพหุภาคี หรือในกรอบอาเซียน

เมื่อพิจารณาจากมุมมองสังคมนิยม (The Realist Perspective) แนวคิดเรื่องผลประโยชน์แห่งชาติ (National Interest) ที่ให้ความสำคัญกับอธิปไตยของชาติ การรักษาความมั่นคงร่วมกัน (Cooperative Security) และการถ่วงดุลอำนาจ (Balance of Power) โดยเฉพาะจีนกับสหรัฐฯ

แล้วควรศึกษาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ซึ่งมีศักยภาพและมีความพร้อมที่จะร่วมมือกับไทย เพื่อจะพัฒนาให้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆต่อไป ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงและการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติของไทย รวมทั้งการรักษาเสถียรภาพและความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ทั้งปัญหาภายในระหว่างประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับประเทศมหาอำนาจนอกภูมิภาค ตลอดจนกรอบแนวทางในการแก้ปัญหาของประชาคมอาเซียน
2. เพื่อศึกษารูปแบบความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ทั้งในอดีตและปัจจุบัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย ซึ่งจะใช้เป็นต้นแบบในการเสริมสร้างความร่วมมือทางทหารกับประเทศอื่นๆต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ จะศึกษาสภาวะแวดล้อมทางด้านความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน เน้นในห้วงหลังยุคสงครามเย็นเป็นต้นมา
2. จะศึกษาเฉพาะความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย ทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี ซึ่งมีกลไกความร่วมมือที่ชัดเจนและมีความพร้อมที่จะพัฒนาต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการพรรณนาและศึกษาวิเคราะห์ โดยการรวบรวมและศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียนและกรอบแนวทางการแก้ไขปัญหาที่มีอยู่ ข้อมูลการดำเนินความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยและกองทัพมาเลเซีย จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ รวมทั้งประสบการณ์ตรงของผู้วิจัยจากการปฏิบัติงานราชการและการร่วมประชุมกับฝ่ายมาเลเซีย ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อโดยตรงจาก กรมข่าวทหาร กรมยุทธการทหาร กรมกิจการชายแดนทหาร ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการก่อการร้าย ทั้งนี้จะใช้ทฤษฎีและแนวคิดด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ แนวทางการแก้ปัญหาด้านความมั่นคงของอาเซียน และแนวทาง SWOT มาเป็นกรอบในการวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่ผลการวิจัย ให้ได้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อไป

ผลการวิจัย

1. ความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ได้รับผลกระทบจากการแข่งขันกันสร้างอิทธิพลระหว่างสหรัฐฯ กับจีน โดยที่จีนได้ริเริ่มและผลักดันนโยบาย One Belt One Road หรือ Belt & Road Initiative เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับภูมิภาคต่างๆ ทั้งทางบกและทางทะเล ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและด้านความมั่นคง นอกจากนี้ยังอ้างกรรมสิทธิ์เหนือพื้นที่ 80% ในทะเลจีนใต้ ซึ่งทับซ้อนกับการอ้างกรรมสิทธิ์ของ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน นอกจากนี้จีนจะรุกคืบด้วยการสร้างสิ่งปลูกสร้างทางทหาร วางสิ่งอุปกรณ์ทางทหารที่ทันสมัยและจัดซื้อเครื่องบินขนาดใหญ่แล้ว ยังใช้พลังอำนาจทางเศรษฐกิจในการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ รวมทั้งความช่วยเหลือทางทหาร เพื่อไม่ให้ต่อต้านจีน ในขณะที่สหรัฐฯ ได้เห็นความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของอาเซียน ทั้งด้านเศรษฐกิจและความมั่นคง จึงพยายามรักษาอิทธิพลในภูมิภาค โดยการลาดตระเวนทั้งทางเรือ ทางอากาศ และดำรงค์การฝึกร่วมผสม การฝึกผสมทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคี รวมทั้งให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศต่างๆ ในภูมิภาค สหรัฐฯ ได้ออกยุทธศาสตร์ป้องกันประเทศ (National Security Strategy) ฉบับใหม่ โดยกล่าวถึงภูมิภาคอินโดแปซิฟิกว่า จะสนับสนุนให้อินเดียเป็นมหาอำนาจระดับโลก เพื่อเป็นหุ้นส่วนด้านความมั่นคงที่เข้มแข็งของสหรัฐฯ และระบุว่าไทยกับฟิลิปปินส์ เป็นพันธมิตรและตลาดการค้าที่สำคัญ เวียดนาม อินโดนีเซีย มาเลเซียและสิงคโปร์ จะเป็นหุ้นส่วนด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจกับสหรัฐฯ มากขึ้น เห็นได้ว่าสหรัฐฯ มองจีนเป็นคู่แข่งอย่างชัดเจน ทั้งความมั่นคงและเศรษฐกิจ ประเทศต่างๆ ในภูมิภาคอาเซียนจะต้องดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศมหาอำนาจ ทั้งจีนและสหรัฐฯ อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ บนพื้นฐานของผลประโยชน์แห่งชาติของตน ซึ่งอาจกระทบต่อความเป็นปึกแผ่นของอาเซียน

ประชาคมอาเซียนยังคงมีปัญหาด้านความมั่นคง ในเรื่องเส้นเขตแดนทางบกและทางทะเลที่ทับซ้อนกัน ปัญหาการก่อการร้าย ปัญหาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ การเคลื่อนย้ายของประชากร การทำประมงผิดกฎหมาย ปัญหารั้วธรรมชาติและภัยพิบัติต่างๆ ปัญหาความมั่นคงทางไซเบอร์ นอกจากนี้ยังมีความท้าทายที่เกิดจากความแตกต่างของเชื้อชาติศาสนา ระบอบการปกครอง ระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์พิเศษเฉพาะกลุ่ม และการเป็นพันธมิตรของประเทศสมาชิกกับประเทศมหาอำนาจ เป็นต้น ซึ่งประชาคมอาเซียนได้จัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงเพื่อเสริมสร้างและดำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค แก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธี โดยมีแผนงานที่เน้นใน 3 เรื่อง ได้แก่ การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกัน ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคมวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกันของประเทศสมาชิก การส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคง โดยให้ครอบคลุมความมั่นคงรูปแบบเดิม และขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ ให้มีปฏิสัมพันธ์อย่างแน่นแฟ้นและสร้างสรรค์กับประชาคมโลก โดยประชาคมอาเซียนมีบทบาทนำในภูมิภาค

ประเทศสมาชิกอาเซียนมีความร่วมมือทางทหารระหว่างกันอยู่แล้ว แต่มีระดับที่แตกต่างกัน โดยปัจจุบันมีลักษณะความร่วมมือในภาพรวมตามแนวคิดความร่วมมือด้านความมั่นคง

(Cooperative Security) ที่มีวัตถุประสงค์หลักในการป้องกันสงครามหรือ การใช้กำลังทหารระหว่างประเทศสมาชิก จะเน้นการเจรจาต่อรองโดยสันติเพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง สร้างความไว้วางใจและความโปร่งใสทางทหาร และมีหลักการในเรื่องความร่วมมืออย่างสันติและมีความเท่าเทียมกัน ความร่วมมือทางทหารในประชาคมอาเซียนยังไม่มีลักษณะความเป็นพันธมิตรทางทหาร เพื่อเอาชนะสงครามกับศัตรูหรือฝ่ายตรงข้าม ที่อยู่นอกกลุ่มตามแนวคิดความมั่นคงร่วม (Collective Security)

2. ความร่วมมือทางทหารระหว่างกองทัพไทยกับกองทัพมาเลเซีย พัฒนาจากความร่วมมือในการปราบปรามโจรจีนคอมมิวนิสต์ จนมีรูปแบบที่ชัดเจน มีกิจกรรมความร่วมมือทางทหารมากกว่าประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ ประกอบด้วย ความร่วมมือด้านชายแดนซึ่งมีกลไกตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การทูตทหาร การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การลาดตระเวนร่วมในช่องแคบมะละกา การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม การแลกเปลี่ยนการเยือน และการประชุมด้านความมั่นคง การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การต่อต้านการก่อการร้าย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย และการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ แต่ยังมีกิจกรรมบางส่วนที่ทั้งสองฝ่ายสามารถพัฒนาหรือริเริ่มเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสองประเทศและความมั่นคงในภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การแลกเปลี่ยนการเยือนและการประชุมด้านความมั่นคง การต่อต้านการก่อการร้าย การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย ด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ด้านการแพทย์ทหาร และด้านความมั่นคงไซเบอร์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับมาเลเซีย ควรบูรณาการความร่วมมือทุกๆ ด้าน แม้ไทยและมาเลเซียมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้น รวมทั้งความร่วมมือทางทหารที่ดี แต่ไทยยังต้องการความช่วยเหลือจากมาเลเซีย ในการแก้ปัญหาการก่อความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมาเลเซียมองว่าเป็นเรื่องภายในของไทย โดยเป็นความรับผิดชอบของสภาความมั่นคงแห่งชาติ เช่น การแก้ปัญหาบุคคลสองสัญชาติ การสร้างรั้วเดี่ยวตามแนวชายแดน การพูดคุยสันติสุข เป็นต้น รวมทั้งการแลกเปลี่ยนข่าวสารเรื่องเครือข่ายกลุ่มก่อการร้ายของตำรวจ ส่วนกลไกความร่วมมือด้านชายแดนตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น ควรบูรณาการและขับเคลื่อนให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เพื่อเป็นต้นแบบในการสร้างกลไกความร่วมมือด้านชายแดนของประเทศอื่นๆ เพื่อความมั่นคงในภูมิภาค

1.2 การสร้างความสัมพันธ์ของผู้ในระดับสูงทางทหาร โดยทั่วไปมีความสัมพันธ์ในระดับที่ดีมาก ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงระดับผู้นำเหล่าทัพ ควรเสริมสร้างความสัมพันธ์เพื่อดำรงและและพัฒนาความร่วมมือทางทหารต่อไป โดยเฉพาะด้านการแพทย์ทหารและด้านความมั่นคงทางไซเบอร์

1.3 การแพทย์ทหาร จากการศึกษาที่ได้เป็นเจ้าภาพร่วมกับรัสเซียในการดำเนินการของคณะทำงานเฉพาะด้านในกรอบ ADMM – Plus ด้านการแพทย์ทหาร (ห้วง ปี 57 - 59) และ

ได้จัดตั้งศูนย์การแพทย์ทหารอาเซียนขึ้นในประเทศไทย ณ กรมแพทย์ทหารบกโดยรัฐมนตรีกลาโหมไทย ได้เสนอให้มีการจัดตั้งในการประชุมรัฐมนตรีกลาโหมอาเซียน ครั้งที่ 9 ณ ประเทศมาเลเซีย ควรมีการพัฒนาความร่วมมือในกรอบอาเซียนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์อย่างเป็นรูปธรรมโดยเร็ว

1.4 ความมั่นคงทางไซเบอร์ อาเซียนได้เริ่มตั้งคณะทำงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้านในกรอบ ADMM – Plus ด้านความมั่นคงทางไซเบอร์ขึ้น เนื่องจากเป็นภัยคุกคามที่มีความสำคัญมากขึ้น โดยมีฟิลิปปินส์เป็นเจ้าภาพร่วมกับนิวซีแลนด์ในห้วง เม.ย.60 - เม.ย.63 ไทยควรมีการหารือกับมาเลเซียในเรื่องดังกล่าวเนื่องจากมีความร่วมมือที่ดีต่อกันเพื่อขยายไปสู่ประเทศอื่นๆ ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

2.1 การแลกเปลี่ยนข่าวกรอง การที่มาเลเซียมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและมีบทบาทสำคัญในองค์กรความร่วมมืออิสลาม (OIC) และมีความกังวลต่อกลุ่มก่อการร้ายไอเอส ควรมีสร้างความไว้วางใจ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการแลกเปลี่ยนข่าวกรอง และการวิเคราะห์ข่าวร่วมกันมากขึ้น และใช้ระบบการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัย เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว

2.2 การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษา การสร้างความรู้ความเข้าใจ ความไว้วางใจในระดับกำลังพลของกองทัพ โดยใช้การแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาเป็นเรื่องที่จำเป็น เนื่องจากจะได้รับประสบการณ์ตรงจากการอยู่ร่วมในสังคมและได้ทราบแนวคิด ทศนคติ ประเพณี วัฒนธรรม ควรส่งเสริมการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาในกลุ่มอาเซียน ในกองทัพไทย กำลังพลขาดความสนใจที่จะไปศึกษาในประเทศกลุ่มอาเซียน โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้าน ดังนั้นกองทัพไทยควรมีการบริหารจัดการกำลังพลในการแลกเปลี่ยนด้านการศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อกองทัพโดยให้มีผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้านหรือแต่ละประเทศ และให้กำลังพลในพื้นที่ได้มีโอกาสไปศึกษาในมาเลเซีย

2.3 การฝึกร่วมผสมและการฝึกผสม มาเลเซียได้เป็นประเทศเข้าร่วมการฝึกหลักในการฝึกคอปร้าโกลด์ ในขณะที่สหรัฐฯซึ่งเป็นเจ้าภาพร่วมกับไทยมีข้อจำกัดสำหรับจีน ให้เข้าร่วมเฉพาะโครงการช่วยเหลือประชาชนและการสัมมนาผู้นำระดับสูงเท่านั้น มาเลเซียได้เชิญกองทัพไทยเข้าร่วมการฝึกหัด AMAN YOUYI ซึ่งเป็นการฝึกร่วมผสมระหว่างจีนกับมาเลเซีย ซึ่งดำเนินการฝึกมา 3 ครั้งแล้ว กองทัพไทยควรเข้าร่วมการฝึก และในการฝึกร่วมผสมระหว่างไทยและมาเลเซียซึ่งได้ดำเนินการฝึกมา 3 ครั้งแล้วเช่นกัน ควรเชิญจีนเข้าร่วมการฝึกเพื่อสร้างดุลยภาพในความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับสหรัฐฯ และควรเชิญประเทศสมาชิกอาเซียนเข้าร่วมการฝึกหรือสังเกตการณ์การฝึก โดยเน้นการฝึกเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการเผชิญกับปัญหาภัยคุกคามรูปแบบใหม่ นอกจากนี้การฝึกผสมระหว่างไทยกับมาเลเซีย เช่น การฝึก SEAEX THAMAL ฝ่ายมาเลเซียจัดเรือจากกองทัพเรือ หน่วยยามฝั่ง (MMEA) และตำรวจน้ำเข้าร่วม ฝ่ายไทยควรจัดเรือจากศูนย์อำนวยการรักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเลเข้าร่วมการฝึกด้วย

2.4 การช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและการบรรเทาสาธารณภัย ไทยและมาเลเซียมีความร่วมมือด้านการจัดการภัยพิบัติโดยมีคณะทำงานด้านการจัดการต่อภัยพิบัติภายใต้คณะกรรมการชายแดนทั่วไปไทย - มาเลเซีย ซึ่งได้จัดทำระเบียบปฏิบัติประจำร่วมกันแล้ว และในการฝึกผสมทางบก รหัส LANDEX THAMAL ได้มีการฝึกการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติของหน่วยในพื้นที่ และในระดับกองทัพไทยได้มีการฝึกร่วมผสมกับมาเลเซีย 3 ปีต่อครั้ง ควรมี

การขยายจากแบบทวิภาคีเป็นพหุภาคีโดยเชิญจีนและชาติในอาเซียนที่มีความพร้อมเข้าร่วมการฝึกและนำระเบียบปฏิบัติประจำสำหรับการเตรียมความพร้อมและประสานงานการปฏิบัติร่วมกันในภูมิภาคอาเซียนในการบรรเทาภัยพิบัติและตอบโต้สถานการณ์ฉุกเฉินอย่างเป็นรูปธรรม และไทยควรให้การสนับสนุนมาเลเซียซึ่งเป็นเจ้าภาพร่วมกับสหรัฐฯในการดำเนินการของคณะทำงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ในกรอบ ADMM – Plus ด้านการให้ความช่วยเหลือ ด้านมนุษยธรรมและบรรเทาภัยพิบัติ

2.5 การต่อต้านการก่อการร้าย ไทยและมาเลเซีย ยังไม่มีความร่วมมือแบบทวิภาคีด้านการต่อต้านการก่อการร้าย แต่ได้มีความร่วมมือแบบพหุภาคีในกรอบของอาเซียน ซึ่งไทยเป็นเจ้าภาพร่วมกับจีน ในการดำเนินการของคณะทำงานเฉพาะด้านในกรอบ ADMM – Plus ด้านการต่อต้านการก่อการร้าย (ห้วง ฅ.ย.60 - ฅ.ย.63) ไทยควรใช้โอกาสดังกล่าวขยายความร่วมมือ โดยเข้าร่วมการฝึกด้านการต่อต้านการก่อการร้ายแบบพหุภาคีภายใต้การฝึกรหัส AMAN YOUYI ระหว่างจีนกับมาเลเซีย รวมทั้งเพิ่มความร่วมมือในการประสานด้านการข่าวกับฝ่ายมาเลเซีย

2.6 การปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ จากเอกสารแนวความคิดว่าด้วยการจัดตั้งเครือข่ายศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพในกรอบอาเซียน ระบุว่าสมาชิกอาเซียน 5ชาติ ได้แก่ กัมพูชา ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ มีการจัดตั้งมีศูนย์ปฏิบัติการเพื่อสันติภาพ ควรมีการเชื่อมเป็นเครือข่ายเพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาขีดความสามารถและเตรียมความพร้อมในด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียน ซึ่งไทยและมาเลเซียได้มีความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนวิทยากรและที่นั่งศึกษาในหลักสูตรต่างๆรวมทั้งการฝึกของทั้งสองประเทศ ควรจะเพิ่มความร่วมมือกันในลักษณะของการเพิ่มจำนวนกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมและมีความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ โดยจัดการฝึกด้านการปฏิบัติการเพื่อสันติภาพร่วมของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อนำไปสู่การจัดตั้งกองกำลังปฏิบัติการเพื่อสันติภาพของอาเซียน (ASEAN Peace Keeping Forces) ต่อไป